

1911. OKTÓBER 15.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

L. ÉVF.

KÖZLÖNYE

20. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.
(Telefon: 37—22.)

Az osztrák birodalmi erdészeti egyesület tanulmányutja.

Az osztrák birodalmi erdészeti egyesület tagjai, akiknek Budapesten történt üdvözléséről már beszámoltunk, szeptember hó 12-én a magyar államvasutak által rendelkezésre bocsátott két kényelmes Pullmann-kocsiban Vinkovczére utaztak, ahová 1—2 órával előbb krajnai birtokairól már megérkezett elnökük, *Auersperg* Károly herczeg és jószágigazgatója, *Hufnagl* Lipót, a jeles erdészeti szakíró. A földművelésügyi miniszter és az Országos Erdészeti Egyesület képviselőjében a tanulmányuton résztvevő magyar uraknak reggel a Lehrner-szállodában a reggelinél volt alkalmuk a herczegnek bemutatkozni, kinek magas, szikár alakját egyszerű tiroli vászonruha fedte. Barátságos, nyílt és egyszerű modorával mindjárt első pillanattól kezdve őszinte tiszteletünk tárgya lett, mely érzésünk az ut további folyamán mind mélyebb és mélyebb gyökeret vert bennünk.

Nyolcz órákor külön vonat vitt a kincstári tölgyesek felé. A társaság legnagyobb része a m. kir. földművelésügyi miniszter által rendelkezésükre bocsátott német nyelvű utleirást (Excursions-

führer) tanulmányozta, amelyben erre a napra vonatkozólag *Havas József* min. tanácsos a volt horvát-szlavon katonaőrvidék beruházási alapjának történetét, *Bokor* Róbert főerdőtanácsos pedig a szlavoniai tölgyeseket ismertette. Az utleírás az összes meglátogatott erdőgazdaságokról egyfelől általános ismertetést tartalmazott, másfelől pedig pontonként felsorolta és leírta az utközben megtekintett erdőrészeket vagy tárgyakat, miáltal az is kellően tájékozódhatott, aki nem utazott a magyar kíséret egyik tagjával, tehát közelebbi szóbeli magyarázatban nem részesült mindig, amelylyel egyébként természetesen készséggel szolgáltunk.

A szlavoniai tölgyesekről szóló leírásokból, amelyek magyar nyelven nem állanak rendelkezésünkre, t. olvasóinkat is érdekelni fogja néhány adat, amelyet rövid kivonat alakjában ide iktatunk.

A vinkovczei kir. főerdőhivatal vezetése alá tartozó kilencz erdőgondnokság területe 70.751 *ha*. Ebből az erdőterület 62.824 *ha*, melyből a Száva lapályán fekvő híres tölgyesekre 54.047 *ha* esik. A tölgyön kívül kőris-, szil-, hárs-, juhar-, gyertyán-, éger-, nyárfák, fűzek, sőt bükk is előfordul. Ez utóbbi fafajokat ott „fehérfa” néven foglalják össze.

A gazdasági beosztás észak-déli és kelet-nyugati irányban vezetett nyiladékok hálózatából áll, amely 100 holdas tagokra osztja a birtokot. A korosztályok elosztása jelenleg a következő:

1—20 éves	--- --	28.656 <i>ha</i>
21—40 "	--- --	16.966 "
41—60 "	--- --	3.184 "
61—80 "	--- --	3.093 "
200 éven felül	--- --	2.148 "

Eszerint az erdőkincstár még 2148 *ha* öreg tölgyessel rendelkezik, amely 1921-ig kerül kihasználásra. Ezen terület tölgyfa-készlete körülbelül 350.000 *m*³. A vagyonszomszédok birtokában még több a vágható korú tölgyes, melyek a piacot még körülbelül két évtizeden át fogják nagyméretű tölgyfával ellátni.

A kincstári erdőkben a korosztályok jelen eloszlásából következő a főhasználat 1921. éven tul körülbelül 30 éven át szünetelni fog. A jövő vágásforduló egyelőre 140 évre van tervezve.

Az u. n. beruházási alap faállománya már elfogyott. Az osztrák vendégek által megtekintett vágások a beruházási alap utolsó

vágásai s már a múlt évben eladattak, de részben még tövön állottak.

A beruházási alap története a magyar irodalomban összefoglalóan ismertetve eddig tudunkkal még nem lévén, *Havas* József min. tanácsos ur erre vonatkozó ismertetését tömör kivonatban ide iktatjuk:

A volt horvát-szlavon katonai határőrvidék erdőségei a határőrvidék fennállása idején a hadügyminisztérium kezelése alatt állottak, használatuk azonban még a múlt század 60-as éveiben is lényegileg a helyi szükséglet fedezésére szorítkozott.

Ekkor azonban a hadügyminisztérium már komolyan foglalkozott a nagyban való értékesítés kérdésével, különösen amidőn az 1867. évi párisi kiállításon a szlavoniai tölgyfatermékek élénk érdeklődést keltettek. Az állami erdőbirtok akkor a Száva mentén még 77.000 *ha* volt, amiből csupán 18.000 *ha* volt fiatal és középkorú, a többi ellenben 200—240 éves őstölgyes, körülbelül 3 millió tölgytörzsszel, melyek értékét akkor 45—60 millió forintra tették.

1868-ban 30.000 hold erdőterületet jelölt ki a hadügyi kincstár, de az értékesítésre ekkor még nem került a sor, mert a horvát-szlavon tartománygyűlés kezdeményezésére a magyar országgyűlés 1869. évi június hó 23-án felhívta a kormányt, hogy az eladáshoz csak akkor járuljon hozzá, ha előbb a határőrvidéki lakosság fa- és legelőjogosultságai erdőterületben megváltatnak, ezenfelül pedig a rendes évi vágásterületet meghaladó értékesítés utáni jövedelem kizárólag a határőrvidék javára fordítatik.

Igy történt aztán, hogy a horvát-szlavon határőrvidék lakosságából, a régi ezredbeosztásnak megfelelően alakított vagyonszékeik az 1871. évi június hó 8-án kelt királyi kézirat alapján az addigi állami erdők értékének felével felérő erdőbirtok tulajdonába jutottak, de azonfelül az állam tulajdonában maradó részből is 30.000 holdnak faállománya (talaj nélkül) a határőrvidék kulturális céljait szolgáló alap, az u. n. beruházási alap javára volt értékesítendő. Ennek az alapnak ügyeit egy Zágrábban székelő, az érdekelt tényezőkből alakított bizottság intézte, melynek elnöke a határőrvidék polgárosítása óta a horvát bán. Az alap tulajdonát képező faállományok kezeléséért az államerdőszet a jövedelmek egy százalékát kapta, a maradék pedig $56\frac{2}{3}\%$ erejéig vasutépítési célokra,

43 $\frac{1}{3}$ % erejéig ellenben más beruházásokra volt fordítandó; ez utóbbiak között szerepelt főként a Száva szabályozása, utak, templomok, paplakok, iskolák építése, a Karsztnak vízzel való ellátása és erdősítése.

A beruházási alap céljaira kijelölt 30.000 hold erdőt 1871-ben egyszerre árverésre bocsátották, ajánlat azonban nem érkezett be. Az 1872. évi június hó 30-án megismételt ajánlati tárgyaláson ellenben egy konzorcium, melynek élén a Magyar Ált. Földhitelintézet állott, 12 év alatt fizetendő 33,300.000 forintot ajánlott a 30.000 hold faállományáért. A szerződés megkötöttén, a vállalatnak az első évi vágásterület 2500 hold terjedelemben ki is jelöltetett s az a 2,775.000 forintot kitevő első részletet le is fizette. Ámde időközben beállott az 1873. évi pénzválság s amidőn a vállalatnak a második részletet meg kellett volna fizetnie, helyett a szerződést felmondotta, amire tulajdonképen joga sem volt. 1874 október 19-én kötött egyezség szerint a vállalat az első részleten felül 3,052.000 forint birságot fizetett és a már átadott vágást 1878 végéig köteles volt kitermelni.

A fennmaradt 27.500 hold az alap korlátlan tulajdonában maradt és 1876-tól kezdve évről-évre, a lényegesen meghosszabbított kihasználási időnek megfelelő vágásokban értékesített, nyilvános árverés útján.

Az alap jövedelmei 1910. év végéig a következők voltak:

1874 végéig 2500 hold faállományáért	5,572.614 K
Birság, kamat,agio 1874-ben	7,224.227 "
1876—1885. években 9662 holdért	18,994.944 "
1886—1895. " 9796 "	32,484.552 "
1896—1900. " 3132 "	11,831.231 "
1901—1905. " 2989 "	11,359.150 "
1906—1910. " 1921 "	12,533.282 "
Összesen 30.000 holdért	100,000.000 K
Legelőbérékből stb.	268.864 "
Egyéb bevételek	12,453.895 "
Összesen	112,722.759 K

A holdanként elért ár tehát volt:

1874-ben	2230 K
1876—1885-ben	1966 "
1886—1895-ben	3316 "
1896—1900-ban	3778 "
1901—1905-ben	3800 "
1906—1910-ben	6524 "

Eszerint az 1873. évi pénzválság hatása több mint egy évtizeden át volt érezhető.

A fenn kimutatott 112·7 millió bevételből 1910. év végéig 91·5 millió használtatott fel, még pedig:

Kezelési költségekre	3,995.133 K
Vasutak építésére	44,314.753 "
Utak és hidak építésére	20,487.525 "
Vízépítések	11,600.999 "
A Karszt vízellátására és meliorációkra	4,161.984 "
Karszterdősítésre és vadpatakszabályozásokra	3,133.638 "
Telepítések és iskolák építésére	3,313.031 "
Rendkívüli kiadásokra	506.328 "
Összesen	91,513.391 K

A kincstár tulajdonában maradt erdők értékesítése tudvalevően a beruházási alap vágásaihoz hasonlóan vágásonként és évről-évre tövön történik zárt írásbeli ajánlatok útján. Amint látni fogjuk, ez az eladási mód volt a Herkulesfürdőn tartott vándorgyűlés alkalmával osztrák részről az egyetlen kritikai megjegyzés tárgya, amennyiben az egyik referens, *Janka* Gábor dr. a termelt állapotban való értékesítést megfelelőbbnek mondotta. *Nagy* Vincze erdőigazgató fejtette ki válaszként azokat a különleges körülményeket, amelyek az államerdészeti adminisztrációt most, amidőn a szlavóniai tölgyesek már fogytán vannak, arra indítják, hogy az eddigi, ma már teljesen kielégítő árakat biztosító eladási módot továbbra is megtartsa.

Az 1911. évi vágások becslésénél a következő egységárak vétettek számításba:

	<i>m³-ként</i>
Tölgy, fűrészrönknek való 80 <i>cm</i> mellmagassági átmérőn felül	70.— K
" 80 <i>cm</i> átmérőig	50.— "
" dongára való, 105 <i>cm</i> en felül	45.— "
" " " 81—105 <i>cm</i>	35.— "
" " " 80 <i>cm</i> -ig	25.— "
Kőris, fűrészrönk	30.— "
" épületfa	15.— "
Szil, fűrészrönk	25.— "
" épületfa	15.— "
Juhar-, hárs-, gyertyánműfa	15.— "
Nyár-, éger-, nyír- stb. fűrészrönk	15.— "
" " " épületfa	8.— "
Tannagyártásra szolgáló fa (hulladék)	2.55 "
Tüzifa	ürm ³ 0.55—2.10 "

Az 1910. évben elért tényleges árakból a tölgyre nézve a következő egységárak származtathatók le:

Rönkfa 81 cm-en felül	112 K m^3 -ként
" 81 " alul	80 " "
Dongafa 105 cm-en felül	72 " "
" 81—105 cm között	56 " "
" 81 cm-en alul	40 " "

Ezeket az adatokat olvasgatva jutottuk el addig, ahol a vasut-

Auersperg Károly herczeg a szlavóniai tölgyesekben.

vonal a kincstári erdőterületbe lép. Élénk figyelemmel kísérték innen kezdve vendégeink a kétoldalt elterülő 20—30 éves sűrű fiatalosokat. Vonatunk végig vitt majdnem a kincstári terület déli határáig, ott Vrbanje és Drenovcze között a nyílt pályán megállt s a társaság kiszállt.

A Radisevo erdőrészt részben gyéritett, részben még érintetlen 30 éves fiatalosait tekintettük meg. Körülbelül a 30 éves kor az, amelyben a mai értékesítés viszonyok között a szlavóniai tölgyesekben a gyéritések kezdetüket vehetik. A megtekintett területek azt bizonyítják, hogy korábbi beavatkozásra nincs is nagy szükség,

a tölgy ezen a neki kiválóan megfelelő termőhelyeken a többi, őt eleinte elnyomással fenyegető fajok közül sudar szálként kiküzdi magát és a 30 éves korban végzett első gyérités elég korai ahhoz, hogy a némileg visszamaradó tölgyek is még megmentessenek, ha az elegyarány szabályozása céljából reájuk szükség van.

Minthogy eddig a vidék lakossága fával bőven el volt látva, a gyéritések útján nyerhető gyengébb választékok iránt kereslet nem volt. Legujabban azonban, amióta a vagyonszükség koros faállományai is fogytán vannak, a népesség szívesen veszi a gyéritési faanyagot is s pl. a nyárfát kezdi épületefának használni. A gyéritéseket, amelyeknél elsősorban a lágy fanemeket szedik ki, házilag eszközölteti a főerdőhivatal, ügyes erdei munkásokban azonban még nagy hiány észlelhető s azonfelül az ottani munkások megbizhatatlanok, szeretnek többet vágni, mint amennyi kijelöltetett, vagy magas tuskókat hagynak.

Minthogy az óriási terjedelmű fiatalosok ápolása a főerdőhivatal egyik legfőbb feladata a jövőben, a megfelelő munkástörzs nevelése igen nagy jelentőséggel bír.

Az 1910. évben 667 m^3 épületefa és 20.110 $\ddot{u}rm^3$ tűzifát nyertek gyérités útján, amelyekért 51.959 K folyt be apró részletekben való árverés mellett.

A megtekintett gyéritésekben a tölgy addigi 0.3—0.4 elegyaránya

Szlavónia tölgyeseiből.

a gyérités után lényegesen emelkedik. Az egyik 46 *ha* nagyságu területen hektáronként 27 *m*³ fatömeget gyéritettek ki. A faállomány a gyérités után rendkívül kedvező benyomást tett s az osztrák szakemberek nem csupán a gyérités szakszerű keresztülvitelét ismerték el, hanem a felújítás s különösen a tölgy felújításának teljességét és hatalmas fejlődését. A 30 éves korban a tölgy kevés helyen ér el 12—15 *m* magasságot, amelyet ott látni alkalmunk volt.

Visszatérve a vonatra, az Vrbanjera vitt vissza, ahol rövid villásreggeli várta a vendégeket. Innen már kocsikon haladtunk fiatalosokon át a Sočna és Boljkovo erdőrészek kiválóan szép öreg tölgyeseinek még fenmaradt részeihez.

Sočna és Boljkovo! Bizonyos áhitattal emlegetik erdőgazdák és fakereskedők körében e neveket. Méltán! Még az a kevés is, ami a szlavoniai tölgyesek e virágjából visszamaradt, méltó csodálatunkra, bizonyoságául annak, mit teremthet kedvező körülmények között a természet zavartalan alkotó ereje. Nem teljes faállományok már azok, amelyek szemeink elé tárultak, mert a tölgyön kívül ott volt egyéb fafajok, az u. n. fehérfa már néhány év előtt kitermeltetett. A gyéren álló tölgyóriások azonban annál jobban érvényesültek és minden oldalról jól szemügyre voltak vehetők. Néhány törzs le volt döntve, hogy méretei közvetlen méréssel is meg legyenek állapíthatók. Osztrák vendégeink éltek is az alkalmmal és mérőszalaggal, átlalóval, magasságmérővel (utóbbit Guttenberg lovag használta) a legkiválóbb törzseket szorgalmasan méregették, bámulatuknak adva kifejezést az előttük szokatlan látvány felett. Legszebbnek részünkről a Boljkovo erdő rész egyik törzsét ítéltük, amely körülbelül 120 *cm* mellmagassági átmérő mellett 45 *m* magas. Nyilegyenes törzse 30 *m* magasságig teljesen ágtiszta és hibátlan. Valóban fájdalmas gondolat, hogy a természet e remeke is már halálra van ítélve, napjai meg vannak számlálva. Köbtartalma meghaladja a 20 *m*³-t, értékét lábon 2000 K-ra lehet tenni.

A megtekintett két vágásról a már említett utleírás a következő adatokat tartalmazza:

Sočna erdő részben 1910. évre 4 részlet került eladásra:

			Kikiáltási ár	Eladási ár
I. vágás	39 ha	873 tölgy	224.039 K	350.700 K
II. "	39 "	911 "	247.723 "	351.909 "
III. "	43 "	968 "	269.476 "	381.909 "
IV. "	44 "	826 "	228.733 "	362.000 "
Összesen	165 ha	3578 tölgy	969.971 K	1,446.518 K

A felülfizetés tehát $476.547 \text{ K} = 49.5\%$ volt. Hektáronként átlag 21 tölgy állott, egy törzs becsértéke 270 K 65 f, eladási ára 404 K 28 f volt.

Boljkovo erdőrészen csak két részletben bocsáttatott áruba a még hátralévő erdőmaradvány, melyek egyikében a fehérfa is benn volt.

		Kikiáltási ár	Eladási ár
I. vágás	28.8 ha 608 tölgy	285.210 K	289.000 K
II. vágás	25.0 ha 861 tölgy	431.914 K	507.777 K
	36 kőris		
	625 szil		
	1865 egyéb fánem		

A felülfizetés itt a kikiáltási árnak csupán 1.3, illetőleg 17.5%-át tette ki. Egy törzs az I. sz. vágásban átlag 470 K 25 f-ért kelt el.

A Boljkovo II. sz. vágás már befejezett kitermelésénél a következő választékok nyertek:

2700 m ³	tölgyszálfá	10.5 m	hosszon felül,
230 "	furnírrönk	2.8 "	" "
1000 "	I. oszt. exportrönk,		
1630 "	II. " fűrészrönk,		
8800 akó	német kádárfa,		
1200 m ³	szilrönkö,		
70 "	kőrisrönkö,		
40 "	gyertyánrönkö és		
10000 ürm ³	tüzifa.		

A vevő részéről a következő kiadások merülhetnek fel:

Vételár	507.777 K
5560 m ³ rönkfa termelése à 2.50 K	13.900 "
5560 " " kiszállítása 4 km-nyire à 4 K	22.240 "
8800 akó kádárfa termelése à 1 K	8.800 "
1310 m ³ egyéb rönkfa termelése à 2 K	2.620 "
1310 " " kifuvarozása à 2.5 K	3.275 "
10000 ürm ³ tűzifa termelése à 1.20 K	12.000 "
10000 " " kifuvarozása à 1 K	10.000 "
Kezelési kiadások 8149 m ³ à 4 K	32.596 "
6% kamat 1/2 évre	18.396 "
Összesen	631.604 K

Ezzel szemben a vevő körülbelül a következő bevételeket érthette el:

2700 m ³ tölgyszálfa à 150 K	405.000 K
230 „ tölgyfurnírrönk à 120 K	27.600 „
1000 „ I. oszt. tölgyexportrönk à 80 K	80.000 „
1630 „ II. „ tölgyrönk à 40 K	65.200 „
8800 akó kádárfa à 5 K	44.000 „
1200 m ³ szilrönk à 50 K	60.000 „
70 „ kőrisrönk à 40 K	2.800 „
40 „ gyertyánrönk à 20 K	800 „
10000 ürm ³ tűzifa à 5 K	50.000 „
Összesen	735 400 K

A vállalkozó nyeresége eszerint 103.796 K, vagyis 16·4%.

Oszt rák vendégeink az utközben megtekintett különféle koru fiatalosokban meggyőződhettek arról, hogy az erdők felujulásáról a természet bőségesen gondoskodott s az embernek az öt évi előtilalmazáson kívül csak nagyon ritkán kell makkvetés ujtán a hiányok pótlásáról gondoskodni. A vágások ugyan közvetlenül a termelés és a nehéz választékok kiszállítása után (miközben néha 10—20 pár igavonó állat huz egy tölgy szálfát) kedvezőtlen benyomást tesznek, de már 1—2 év multán buján tör felfelé az új nemzedék és a tömérdek gyom, amely az erőteljes talajon megfészkei magát. A tölgy az első években szerényen meghuzódik a felburjánzó többi fafaj között s az 5—10 éves vágásokban az a látszat, hogy a tölgyet teljesen elnyomják az értéktelenebb fajok, különösen a nyár, fűz, gyertyán, kőris és szil. De már a 20—25 éves fiatalosokban ott a tölgy is a felső lombátorban és erélyesen követeli az öt megillető helyét. S ha elegyarányát ekkor 0·2—0·4-nél többre átlagban ritkán is becsülhetjük, ez az arányszám még az ember minden beavatkozása nélkül is az emelkedő korrall javul, s a gyéritések segélyével a vágható korig 0·6—0·8-ig emelhető, ami teljesen megfelel, mert hiszen a gazdaság célja elegyes tölgyest nevelni.

Az erdőkárosítások közül a lisztharmat pusztításai következtében lombtalan csucshajtásokat láthattak vendégeink a fiatalosokban.

A vinkovczi főerdőhivatal, ideértve bükkös részeit is, az 1910. évben hektáronként 30 K 40 f tiszta jövedelmet hajtott.

Délután 3 óra volt, mire a spačvai vadászkastély mellett

rögtönzött lombsátor alatt ebédre gyűlt a társaság, melynek során először is *Csik* Imre miniszteri tanácsos üdvözölte meleg szavakban Serényi Béla gróf földmivelésügyi miniszter nevében *Auersperg* Károly herceget.

Osztroluczky Géza az Országos Erdészeti Egyesület nevében üdvözli *Auersperg* herceget, kinek részvétele ezen a tanulmányuton élénk bizonyossága annak, hogy Ausztriában a független nagybirtok mily közvetlenül vesz részt az erdészeti egyesület tevékenységében, amiben utmutatást szeretne látni a magyar erdőbirtokososztályra nézve. De a herceg megjelenése, amelyben a hazai erdőgazdaság megtiszteltetést lát, azt a reményt is kelti bennünk, hogy azon közös erdészeti érdekek, amelyekről e tanulmányut során már szó esett, ő benne hathatós támogatóra és pártolóra fognak találni. Háromszoros Hoch-chal élteti a herceget.

Bokor Róbert főerdőtanácsos a vinkovczei főerdőhivatal és a horvát-szlavon erdészeti egyesület nevében üdvözli a vendégeket.

Auersperg Károly herceg emelkedett ezekután szólásra. Szavait, amelyek iránt t. olvasóink bizonyára élénken érdeklődnek, módunkban van dr. Janka Gábor rendelkezésünkre bocsátott gyorsírói feljegyzése alapján szószerint viszaadni:

„Amidőn az éppen elhangzott szíves szavakra válaszolok, kissé elkésve bár, de annál nagyobb lelkesedéssel teszek eleget egyik kötelezettségemnek. Sajnos, nem volt módomban, hogy a kirándulás kezdetén résztvegyek, de nem is mondhattam volna magam sem mást, mint amit egyesületünk nevében Guttenberg udvari tanácsos ur Budapesten már kifejezésre juttatott.”

„A kegyeletnek teszek eleget, amidőn az Országos Erdészeti Egyesület elhunyt elnökéről, báró Bánffy Dezsőről emlékszem meg, akivel az első tárgyalásokat folytattuk mostani utunkról, bár akkor már súlyos beteg volt; köszönetet kell mondanom a magas m. kir. földmivelésügyi minisztériumnak azon készségeért és bőkezűségéért, amelylyel utunkat előkészítette. Köszönetet mondok továbbá *Osztroluczky* főispán urnak azokért a szíves szavakért, amelyeket az Országos Erdészeti Egyesület nevében hozzám intézett, nemkülönben a horvát-szlavon erdészeti egyesület üdvözlétéért, kérve hogy elnökének, gróf Bombelles őexcellenciájának üdvözlétemet tolmácsolni sziveskedjék. Különös köszönetünk illeti a mai kirán-

dulás vezetőjét, Bokor Róbert főerdőtanácsos urat fáradozásaiért. Ami minket idehozott, ami szívünkön fekszik, az az erdő, az hivatásunk, amely bennünket, bármily eltérő legyen a gazdaság és a természet itt és nálunk, közös talajon egyesít. Ezt ma különösen érezzük, amidőn itt oly barátságos fogadtatásban részesültünk. Az idők járása inkább mint valaha int arra, hogy az őstermelés hivei összetartsanak. Ausztriában erősen kell küzdenünk azon megvilágítás ellen, amelyben az ipar egész közgazdaságunkat bemutatni szokta. Ebben a küzdelemben erős támaszaink a nyerstermelő országok s ezek között Magyarország is. Ezt én mint agrárius legjobban ítélni tudom, hiszen az erdőgazdaság is az őstermelés egyik ága és az érintett körülmények alatt szintén szenved. Ez is egyik oka, amiért nekem az önök üdvözlése oly rokonszenves; fogadják érte az osztrák birodalmi erdészeti egyesület őszinte köszönetét. Válaszként nem nyilváníthatnék jobb kívánságot, mint hogy viruljanak erdeik mindenkoron nemzetük hasznára!”

A lelkes tetszés csillapultával *Bund* Károly, az Országos Erdészeti Egyesület titkára kért szót. Az oly szépen megindult tanulmányut előkészületei közben — ugymond — mindig szorongó érzéssel és sajnálattal vette azt a számos lemondó sürgönyt, amely beérkezett és a jelenlévőket számát apasztotta. Különösen azonban azt az értesítést sajnálta legjobban, amely egyik nagytekinélyű osztrák erdőgazdának, az osztrák birodalmi erdészeti egyesület alelnökének, Berg Vilmos bárónak elmaradását jelentette be, aki magas kora daczára ritkán hiányzik az egyesület tanulmányutjairól. Indítványozza, hogy Berg Vilmos báróhoz innen a szlavoniai tölgyőserdőkből üdvözlő sürgöny intéztessék.

Ez az indítvány általános helyeslésre talált. Üdvözlő s részben köszönetnyilvánító táviratok intéztettek egyébiránt Vinkovczéről még az osztrák vendégek részéről *Serényi* Béla gróf földmivvelésügyi miniszterhez, *Bedő* Albert dr. és *Horváth* Sándor egyesületi alelnökökhöz és *Darányi* Ignác dr. volt földmivvelésügyi miniszterhez is.

Öt óra után a társaság a közeli vasuti állomásról visszautazott Vinkovczére.

Szeptember 14-én délelőtt a kiránduló társaság *Katusic* Iván és a *Fakereskedelmi részvénytársaság* nagy fűrésztelepeit tekin-

tette meg. Az értékes tölgyinersanyagnak gondos, a legkisebb részletig menő feldolgozása, a különösen értékes törzseknek és rönköknek vékonypengéjű vízszintes fűrészekkel való, bár hosszadalmas, de gazdaságos metszése, a nehéz rönkök továbbítására szolgáló daruk s végül az igen gazdag készáruraktár szokatlan választékaival (boulók, wainscott, tükörmetszésű anyag stb.) hosszasan lekötötte vendégeink figyelmét.

Déli 12 óra 45 perczkor különvonatunkon voltunk, amely Szabadka felé vitt. Utközben különösen érdekelte vendégeinket a Gombos melletti gőzkomp, amelyen átkeltünk. Mellette már majdnem készen áll az új vasuti hid, amely a kompot a közeljövőben már feleslegessé teszi.

Bács megye déli részében már nagyon várták vendégeink a mérhetetlen és képzeletükben lényegileg legelőkből álló alföldi pusztákat. Ehelyett szinte beláthatlan kukoriczások, tarlók, komlóföldek, majd Szabadka közelében már szőlők és gyümölcsösök tárultak szemek elé. 4¹/₂ órakor érkezünk Szabadkára, ahol *Biró Károly* dr. polgármester röviden üdvözölte a vendégeket, minek megtörténtével a társaság gyalog indult a városba. Az utiprogramm összeállításánál ugyanis súlyt helyeztünk arra is, hogy az osztrák szaktársak, amennyiben a tanulmányut tulajdonképeni céljának csorbitása nélkül lehetséges, az érintett városokat és azok kulturális intézményeit legalább futólag megismerjék. Ezt a célt szolgáltuk, amidőn gyalog mentünk be Szabadka városába, melynek rendezett, széles utczái, szép épületei általánosan feltűntek és szemlátomást meglepték vendégeinket. Impozáns méreteivel és magas tornyával a még teljesen be nem fejezett új városháza különösen lekötötte a vendégek figyelmét, de már a részletekben alkalmazott újabbkori magyar stílus és a fedél tarka színei nyilván idegenszerűen hatottak, mert nem találtak osztatlan tetszésre. A nagy templom megtekintése után villamos különvonatra ültünk, amely a 7.5 km-re fekvő s a város tulajdonát képező Palics fürdőre vitt. Ez a fürdő, amely az 535 ha kiterjedésű palicsi sóstó mellett fekszik, a város áldozatkészsége következtében utóbbi időben szinte egészen újra épült s modern szállóival, étkezőjével, víztornyával, részben régi, részben új telepítésű gondozott parkjával s az ezt szegélyező szebbnél-szebb nyaralókkal a haladás örömdetes benyomását teszi.

Már alkonyodott, midőn oda értünk, de azért felhasználtuk a kínálkozó alkalmat és megfürödtünk a tóban, melybe Auersperg herczeg is messze kiuszott.

Este kedves meglepetésben részesített a város. A tó tükreéből egyszerre magas vizsugár szökkent a levegőbe, amelyet villamos fény világított át s egyben a kecses ívekben a tó felett ezerszámra alkalmazott különféle színű villamos lámpák is kigyuladtak, tündéri látványt nyújtva.

A vacsorát a társaság, melyhez a város számos előkelősége, mint Purgly Sándor főispán, Biró Károly dr. polgármester, Flatt Károly dr. közjegyző, Jakubcsics János bankigazgató és még sokan mások csatlakoztak, a fürdő nagy vendéglőjében költötte el.

Szeptember hó 15-én reggel 7 órakor a készen álló kocsikra ültünk és a városi földmivesiskola jól gondozott kertjén és földjein át Szabadka város homoki erdeinek tartottunk, *Biró Károly dr.* polgármester és *Kallivoda Andor m. k.* erdőtanácsos urak szíves kalauzolása mellett. Ez az erdőbirtok egyike azoknak, ahol az állami kezelés egyik legszebb sikerét aratta. Hogy 15 év alatt mit alkotott, arra nézve az utleírás következő érdekes adatai vetnek fényt: Az 5631 *ha*-nyi erdőterületből volt

	1896-ban	1911-ben
Keményfaerdő	1033 <i>ha</i>	3693 <i>ha</i>
Lágyfaerdő	2546 "	937 "
Tisztás	2052 "	1001 "

15 év alatt tehát 2659 *ha* új erdő telepítettett, részben tisztások, részben itt-ott néhány nyárfával benőtt ritkás erdők befásításával.

Vendégeinknek módjukban volt mindenféle kora faállományt látni a legkülönbözőbb minőségű termőhelyeken. Meglepetéssel tapasztalták, hogy a látszólag egyenletes minőségű síkságon mégis mily változó a termőhely s mily gondosan kell a fafajok megválasztásánál a talaj minőségéhez alkalmazkodni. Rendkívül érdekelte őket a talaj minőségét jelző növényzet s különösen *Auersperg* herczeg gyűjtötte szorgalmasan a növényeket, le-leszállva kocsijáról is, ha valami érdekes fajt pillantott meg. Podgyászában volt egy növénygyűjtő keret, amelyben itatós papir közé rendezte esténként a napközben gyűjtött növényeket, amelyek felismerésében bámulatos jártasságot és alapos botanikai ismereteket tanusított.

Nagyon tetszett a megtekintett csemetekert, amelyben az ákác, az amerikai és közönséges kőris, a feketefenyő és a nyárfadugványok a kiállott nagy szárazság daczára buja növésű sorokban tenyésztek.

Megcsodáltuk az eredeti flóra egyik visszamaradt képviselőjét, egy óriási szürke nyárfát (*Populus canescens*), amely nyiladékon állva, büszkén tekint le 27 m magas, terebélyes koronájával az alatta tolongó ákáczokra. A törzs mellmagassági átmérője 120 cm, köbtartalma 19 m³, kora 120—130 év.

Déli 1 óra táján értünk a szabadkai erdők egyik gyöngyébe, gyönyörű hossznövekvéssel bíró, idősebb elegyes erdőbe, amelyben ákác, éger, csertölggy és feketefenyő csoportosan keverődik, versenyre kelve egymással szebbnél-szebb törzsek alkotásában.

Ezen a helyen várt a vendéglátó város bennünket rögtönzött sátor alatt izletes ebéddel, amelyhez ismét a város számos előkelő polgára jött ki, élükön Purgly főispánnal. Itt csatlakozott a társasághoz Kiss Ferencz m. főerdőtanácsos, a szegedi állami erdőhivatal főnöke is.

A jó kedvben elköltött ebéd alatt elhangzott beszédek ismét ideiktatjuk, amennyiben érdekes nyilatkozatok hangzottak el vendégeink részéről.

Purgly Sándor főispán köszönetet mond az osztrák erdészeti egyesület megtisztelő látogatásáért és magyaros vendégszeretettel üdvözlí a vendégeket.

Auersperg Károly herczeg válaszából kiemeljük a következő részeket: „Magyarországra való jövetelünk célja tulajdonképen az volt, hogy erdőket lássunk s erre már eddig is bő alkalmunk volt s bizonyára lesz is még utunk további folyamán. Mégis más tekintetben is különös érdekekkel bír részünkre mostani utunk, amely nem függ össze hivatásunkkal, hanem azon képzeletbeli képpel, amelyet magunknak a magyar alföldről alkottunk.”

„Minden művelt ember képzeletében bizonyos képet rajzol magának arról is, amit sohasem látott s így mi is egy bizonyos képpel jöttünk ide lelkünkben, hogy körülbelül milyen a magyar alföld, amelyet nemcsak az önök nagy költője, Petőfi énekelt meg, hanem a német Lenau is. Örömmel jöttünk, hogy ezt a vidéket saját szemeinkkel is lássuk, de már ma kimondhatom, hogy sok

mindent másként találtunk, mint ahogyan képzeltük. Tág pusztaságot, gémes kutakat, a távolban templomtornyot — mindezt nem láttunk; a pusztát elfedte előlünk a mérhetetlen kukoriczás és egyéb megművelt terület. Ugy véltük, hogy ma, amidőn erre a homokos vidékre lépünk, látjuk megtestesülve képzeletünket. De ime itt ismét megelőzött bennünket *Kallivoda* erdőtanácsos ur és a beláthatatlan rónaságot ákáczaival fátyolozta el.

„Sokan közülünk Magyarországot oly országnak gondolták, amely tisztán földmivelésből él, virul és gyarapszik; most azonban Szabadka városát láttuk, amely bámulatba ejt 6 milliós évi költségvetésével, pompás épületeivel; láttuk, amint az élelmes üzleti szellem fürdőt teremt oly helyen, amely nemrégén még parlagon hevert, szóval oly felvirágzó magyar városi életet (Städtewesen) tapasztaltunk, amelyről nem volt helyes fogalmunk.”

„Biztosíthatom önöket, hogy szíves fogadásukat teljes szívvél átérezzük és viszonzzuk s azt a tanulságot viszsziük innen haza, hogy bármennyire rokonszenvesek legyünk egymás előtt, bármennyi baráti összeköttetés is álljon fenn köztünk, ez mind nem elég, az embereket munkájuk színhelyén kell megismerni! Sokkal többet találtunk itt, mint amit vártunk s ez arra int, hogy törekedjünk egymást minél jobban megismerni. Érezzük, hogy itt igazán szívből üdvözöltek bennünket s meg lehetnek győződve, hogy ha Önök Ausztriába jönnek, époly lelkes fogadtatásra számíthatnak.”

„Köszönetet mondok a főispán urnak, Szabadka szab. kir. városának és polgármesterének, valamint Kallivoda erdőtanácsos urnak, kinek alkotásait láttuk, s kinek azokhoz szerencsét kívánok. S ha ezen erdők jövődjé kezelése iránt ma talán néhány kételyről is hallottunk, ugy ezek eloszlatására az életből meritett példát említek fel. A család első gyermekeit a szülőknek kell oktatni, de ha már idősebb gyermekek vannak, egyik oktatja a másikat s valamennyi egyaránt méltó utódja lesz szülőinek. Az erdőtanácsosnak itt az erdőben irigylendően sok a gyermeke, én már ma sem féltém őket és utódaikat, szép erdővé fognak fejlődni oly helyen, mely régebben pusztaság volt! A főispán ur, Szabadka sz. kir. város, Bíró polgármester ur, Kallivoda erdőtanácsos ur és erdeje éljenek!”

A herczeg beszédét lelkes tetszés követte. Utána *Nagy Vincze* erdőgazdátó *Guttenberg* Adolf lovag dr.-ra emelte poharát, hivatkozva arra, hogy tanulmányait hazánkban, *Selmeczbányán* végezte.

Guttenberg Adolf lovag válaszában eddigi utjukat három szakszra osztja. Az elsőbe esik *Budapest*, ahol oly sok szépet és irigylendőt láttak, ami nekik nincs; érti ez alatt a Mezőgazdasági Muzeumot és az Országos Erdészeti Egyesület székházát. „A második állomás a szlavoniai tölgyesek voltak, a harmadik pedig *Szabadka* erdei, amelyek felette érdekesek. Ha magyar szaktársaink aggályoskodtak, hogy mi tanulságosat mutathatnának nekünk osztrákoknak, úgy aggályaikban valóban nem osztozkodhatunk. A magyar fakereskedelmi statisztika egymagában bizonyítja a magyar erdőgazdaság nagyságát! Mi szándékosan Magyarország déli részét választottuk tanulmányutunk színteréül, mert legnagyobb ellentétben áll azzal, amit Ausztria nekünk nyújthat s ma már mondhatom, hogy a látottak a lehető legtanulságosabbak voltak az erdőgazda részére. Egyfelől néhány példája a régebbi erdőállapotnak, ritkán álló nyomoruságos nyárfák, másfelől a viruló ákáczerdők, ez nekünk idegenszerű, de igen tanulságos látvány volt. Minden erdész szívének nagy megnyugvásul szolgálhat, hogy a nagy rossz legelőterületek helyén immár frissen zöldelő ákáczerdők létesültek. Ámde tájképileg is megvan e vidéknek a maga érdekessége, amint az akác világozöldjétől a feketefenyőök komor sötétzöldje élesen elüt. Szébb faállományt annál, amelyben most időzünk, keresve sem lehetne találni. Emelem poharamat s kívánom: a magyar erdőségek viruljanak, gyarapodjanak mindenkoron!”

Vermes Béla földbirtokos a földművelésügyi miniszterium és az Országos Erdészeti Egyesület képviselőit, *Auersperg* herczeg újabb felszólalásban *Szabadka* hölgyközönségét éllette.

Végül még *Kallivoda* Andor erdőtanácsos háritotta át a neki juttatott elismerést *Szabadka* város tanácsára, amely a szükséges anyagi eszközöket mindig készséggel rendelkezésére bocsátotta. Örömmel konstatálhatja immár, hogy a homokpuszta erdősítésére fordított tőke bőséges kamatot hoz. Köszönetet mond az irányában megnyilatkozott kollégiális szeretetért s hogy vendégeink mindig csak a szépet, a sikerültet látták meg, a rosszat mellőz-

ték. Pedig ő reámutatott a balsikerekre is! Köszönetet mond a herczegnek és az osztrák kollégáknak elismerésükért és élteti őket.

Sajnos, ennek a zavartalan barátságban töltött kellemes órának is végeszakadt s elbucsuzva kedves szabadkai házigazdáinktól, újra kocsira kellett szállni. Utközben elhaladtunk a városi ponty-gazdaság mellett, amelyet egy vízérnek 6 helyen való felduzzasztásával mintegy 200 ha tőfelülettel létesítettek. A bérlő hektáronként és évenként 54 K 40 f-t fizet a városnak s 15 év múlva az egész berendezés a város tulajdonába megy át. Egy sikerült új ákácztelepítés megtekintése után elértük Szeged város határát és alkonyatkor a királyhalmi erdőőri szakiskolát, amely erre az éjjelre szállásul szolgált.*)

(Folyt. köv.)

*) A szabadkai erdőben felvett képen, amelyet műmellékletként jelen számunk elején közlünk, a személyek balról jobbra: Jakobcsics Imre bankigazgató, Herz dr. fakereskedő, Zeppitz Henrik cs. k. erdőmester, Kessler Ödön urad. erdőfelügyelő, Fieser Emil, Baden nagyhercz. főerdész, Rohrmann MórícZ földbirtokos, Kallivoda Andor erdőtanácsos, Hattler József cs. k. erdőtanácsos, főnn: Vermes Béla földbirtokos, Janka Gábor dr. cs. k. erdőmester, docens a bécsi erd. főiskolán, Sallac Vilmos dr., tanár a reichstadti felsőbb erd. tanintézetén, Guttenberg Adolf dr. lovag udv. tanácsos, főisk. tanár, Kaán Károly m. k. erdőtanácsos, Purgly Sándor főispán, főnn: Leeder Károly udv. titkár, az osztr. birod. erdészeti egyesület ügyvivője, Auersperg Károly herczeg, Csik Imre min. tan., Vadas Jenő min. tan., főisk. tanár, fölötté Boitner Gyula urad. erdőfelügyelő, Kiss Ferencz m. kir. főerdőtanácsos (kevéssé látható), Biró Károly dr. polgármester, Serek Ferencz cs. k. erdőtanácsos, Schwarz János cs. k. erdőtanácsos, Konsel József érseki urad. erdőrendező, Osztroluczky Géza ny. főispán, földbirtokos, Schmid István erdőtanácsos, a reichstadti felsőbb erd. tanint. igazgatója, Váli Dezső főorvos, Vaczkó Endre kir. főügyész, Nagy Vincze m. k. erdőigazgató, Zhuber Pál urad. erdőmester, Krah! Artur cs. k. főerdőtanácsos, Schäfer Pál, a szabadkai villamos művek igazgatója, Váli Gyula építész, alul ülve: Prinz Ferencz apáts. erdőmester, Regényi Gábor dr. főispáni titkár, Bund Károly egyes. titkár és Dobó Árpád dr. vár. tanácsjegyző.

Utmutatás a domb- és hegyvidéki legelők megjavításához, gondozásához és rendszeres használatához.

Irta: *Biró János* kir. erdőfelügyelő.

(Folytatás.)

II. Telkesítés.

Telkesítés alatt tulajdonképen a *talajnak* miveltetésre való alkalmassá tételét, *egyengetését* értjük.

1. Gyepes hangyabolyok és vakondturások lecsapolása és elteregetése.

A gondozás teljes hiánya miatt, a legelőkön helyenként nagy mennyiségben és feltűnő nagyságban éktelenkedő *gyepes vakondturásokat* és *hangyabolyokat* a lánczborona nem képes leszakítani és elteregetni, sőt a rétgyalu sem végez tökéletes munkát. Ezeket legczélszerűbb *őszszel* kapával lehetőleg a föld színe felett simán lecsapni, a levágott *zselyp*-et gyepes oldalára fektetni és a helyet tavasszal megfogasolni, amikor is a borona (lánczborona) fogai a téli fagy által megdolgozott zselypet apróra szétmorzsolják és elteregetik. Ugyanezt a munkát természetesen vasgereblyével is el lehet végezni.

2. Zsombékos helyek feltörése.

Azokkal a zsombékokkal, amelyeket a *jószág* a legeltetés okszerűtlen gyakorlata folytán a *legelő vízenyősebb* részein, gyakran jelentékeny terjedelmű területeken *kitapos* és amelyek között aztán a víz megreked, nem lehet ilyen könnyen végezni. Ezen helyekről a felesleges vizet le kell vezetni és mivel a zsombékokon többnyire amugy is csak kevésbé értékes, rendesen savanyu füvek teremnek, a területet alaposan fel kell *törni*, esetleg *megmeszezni*, 1—2 évig mezőgazdaságilag művelni és azután begyepesíteni.

3. Fadőléses buczkák levágása.

A hegyvidéki legelőkön igen gyakoriak a régi *széldöntésekből* keletkezett fadőléses buczkák, amelyek rendszeren szintén csoportosan és nagyobb területeken fordulnak elő. Ezeknek a *talaja* általában igen *rossz*, mert amikor a fák kidőltek, gyökereikkel a nyers, köves talajt szakították ki és hozták felszínre és ezért a buczkákon lévő növényzet is gyér és igen silány. A buczkák közötti gödröcskében, ahol a víz és a televény összegyűl, rendszeren *jó fű* szokott lenni. Ezt lehetőleg megkimérendő és mivel a munka különben is kissé költséges, ha a terület nem igen hepe-hupás s illetve a lánczborona valamenynyire megjárja, a marha pedig megfekszi, úgy éppen csak a buczkák élet veszszük leirtó kapával és a buczkákat fektetéssel vagy kosarazással jól megtrágyázzuk, gondoskodván arról, hogy a pásztorok a fekvőhelyek elhagyása után a trágyát a gödrökből a *buczákra* felgereblyézzék és azokon elteregessék. Ha a buczkákon még *műtrágyát* is elszórunk, az állati trágya hatása fokozódik. A megtrágyázott buczkák tapasztalás szerint önmaguktól is szépen *begyepesednek*, mert az ilyen fadőléses helyek rendszeren csak a magas hegységben fordulnak elő, ahol az éghajlat a fűnövésnek különösen kedvez. Némi fűmag (fehér here, komocsin, taraczkos tippán, réti perje, taréjos czinczor) elszórása által az eredmény mindenesetre még kedvezőbb.

Gyakran azonban a *buczák* olyan magasak és élesek, a gödrök pedig olyan mélyek, hogy a helynek bár félig-meddig való *elegyengetése* ki nem kerülhető. Teljes kisimitására (kiplanirozására) azonban nem kell éppen törekedni, az felesleges dolog. A *munkát* ez esetben irtókapával és csákánynyál, *ősszel* kell végezni és a buczkáról levágott földet a gödrökben jól letaposni. A téli fagy a felszínre került nyers földet megdolgozza, azt utána jól megtrágyázzuk, tavasszal lánczboronával és vasgereblyével alaposan megmunkáljuk, végül begyepesülését felülvetéssel elősegítjük.

4. Kisebb talajsérülések elegyengetése.

Különösen az emberlakta helyek közelében elterülő legelőkön, a *kiméletlen* és rendszertelen *használat folytán*, számos kisebb olyan talajsérülés van, amelyek a legelő megmunkálását, kivált

megfogasolását megnehezítik és amelyekből rohamosan nagymérvű és veszélyes jellegű károsodások származhatnak.

Ilyenek az elősvényelt, feltaposott, kijárt, összeszakadt, összecszusztott illetve összesúvadt helyek; az *elhagyott* marhacsapások, *kimélyült* uthelyek és *kezdődő* vízmosások, amelyeknek összekapálása, kitöltése és kiegyengetése, megtrágyázása és begyepesítése felette szükséges és amely munkálatok foganatosításánál a kivágott bokrok és felszedett kövek igen czélszerűen felhasználhatók.

A *kezdődő vízmosásokba* és a kimélyült szekérutakba a bokrokat (különösen pedig a *boróka* bokrokat) felső végükkel felfelé, a vízfolyás irányában úgy kell berakni, hogy egymást cserépszindelyszerűen fedjék; aztán rendről-rendre jól letaposni, kampós czövekkel *leszorítani*, ha szükségesnek mutatkozik, 10—20 lépésnyi távolságban az árkon keresztül még egy-egy rend erős karót is beverni, a bokrokat esetleg még kövekkel is lenyomatni, majd pedig a martokról bekapált földdel betakarni. Mindez azért szükséges, hogy a *víz a bokrokon át szűrődjék* és az iszapot azok között lerakván, az árkot feltöltse. Annak semmiféle értelme és *czélja nincsen*, ha a bokrok csak úgy lazán az árokba belehányatnak, mert a víz azok alatt elfolyván, az árok fenekét tovább mélyíti. Ott, ahol attól lehet tartani, hogy a nyári záporok sebes vize a kitöltött árkokban vagy utakban végigfolyván, azokban kárt okozni, a *víznek* alkalmas helyen való *félrevezetéséről*, félrecsapásáról kell legalább 1—2 évre gondoskodni. Ha bokorral, kövel nem rendelkezünk, az árokmartok bekapálása előtt 10—15 lépésnyire egy-egy rend erős *karót* kell az árkon keresztül beverni és azokat vesszővel sűrűn befonni, hogy a víz a laza földet az árokból ki ne mossa. A víznek különösen az árok fején, 1—2 évre való elvezetése, *elvetése* ezen esetben feltétlenül szükséges.

Azokat az összekapált területeket, amelyeket a hely fekvésénél, vagy más oknál fogva *megtrágyázni* és ezért fűmaggal bevetni *nem lehet*, czélszerű baltaczimmal bevetni, melynek erős gyökérzete a talajt igen jól megköti legalább addigra, amíg közötté másféle fű is megtelepszik. A baltaczim a felmunkált sovány talajban is jól terem, kivált ha az kissé meszes. A baltaczimet lehet luczernával keverni, az északi fekvésű árokpartokon esetleg tiszta luczernát használni.

5. Vizenyős helyek lecsapolása és kiszáritása.

A legelő telkesítése rendjén gondoskodni kell a legelőn levő vadvizes, mocsaras, posványos, tőzeges természetű, savanyu televényt képző, sást, kákát, szittyót és rossz savanyu füveket termő, *mételyt* nevelő helyek lecsapolásáról, kiszáritásáról esetleg azok megmunkálásáról, megforgatásáról és begyepesítéséről is.

E helyütt azonban nem gondolunk azokra a nagyszabású vízlecsapolási és alagsövezési munkálatokra, amik csak előleges műszaki felvételek és kulturmérnöki tervek szerint vihetők keresztül és amilyenek domb- és hegyvidéki legelőinken — amelyeknek többnyire természetes esésük van — nem is igen fordulnak elő, hanem értjük, azokat a kisebb szabású, egyszerű munkálatokat, amiket a helyszínén, az arra különben is érzékkel bíró minden értelmes hegyvidéki községi előljáró el tud végezteni.

Fő az, miszerint alaposan *megvizsgáltassék*, hogy a legelő egyes részei elmocsárosodásának, elposványosodásának *mi a szülőoka* és ahhoz képest kell a bajon gyökeresen segíteni. Tehát meg kell állapítani, hogy evégből hol, milyen hosszú, széles és mély sánczokat kell kiásni (gyűjtő, levezető, szívó, fedett, nyílt, meredekfalú, teknőszerű sáncz). A talajnedvességének szabályozására hol, hány és milyen zsilip szükséges; mely helyeket lehet esetleg feltölteni; vadvizes helyen hogyan kell a vizet szívó sánczokkal összegyűjteni, elvezetni; mely helyeket kell majd megmunkálni, megforgatni, begyepesíteni.

Többször előfordul, hogy szivós-agyag altalaju, lankás, sík helyek az összegyülemelő *hó- és esővíztől* posványosodtak el, pedig a bajon egyszerűen a víz leeresztése, vagy rövid levezető sáncz ásása által lehetne segíteni. Gyakoribb eset az, hogy az agyagpala felett a hegyoldalon leszivárgó víz az aljban, a hegy lábánál felhalmozódott laza hordaléktalajban *feneklik meg* és a helyet elmocsárosítja. A dolgon segíteni lehet, ha a hegyoldal aljában hosszant egy vízgyűjtő sánczot ásunk, amely a vizet át nem eresztő rétegbe is kell hogy bemélyüljön és amely a hegyoldalon leszivárgó vizet felfogván, abból egy vagy több levezető sánczczal elvezethető.

A vadvizes helyen a vizet több, ujjasan elágazó keskeny

szivósánczczal lehet egy főárokba összegyűjteni és abból elvezetni. A szivósánczokat szintén a vizet át nem eresztő rétegbe kell lemélyíteni, arasnyi magasan kővel kitölteni, esetleg az árok fenekére rőzseköteget fektetni és aztán beföldelni, amikor is a kő vagy rőzse között a víz úgy folyik, mint az alagcsövekben.

III. Talajvédelem.

1. Kopárfásítás és vizmosáskötés.

A kopár és vizmosásos területek legelőgazdaságunk *szégyenfoltjai*, amelyek a hegyvidéken már messziről jelzik a közös legelőt.

Az országban mintegy 200.000 kat. hold *kopár és vizmosásos* terület van, amelynek nagyobb része az emberlakta helyek közelében fekvő legelőkre esik, amiket a tengernyi jószág kora tavasztól késő őszig, jó és rossz időben egyaránt, kénye-kedve szerint bebarangol és valósággal agyontapos. A meredek oldal *átázott* talaján a silány gyeptakaró végre is megszakad. A sárrá taposott termőréteget a záporok sebes vize mossá-mossa. Az erekben összegyülemelő víz mind mélyebb és mélyebb *sebeket* vág a talajban. A kopár foltok évről-évre szemlátomást nagyobbodnak, a vizmosásos árkok pedig *mélyülnek*. A pusztulás rohamosan terjed és rövidebb idő alatt, mint hinnők, gyepestől, talajostól *tönkremegy* az egész hegyoldal. Szakasztott olyan lesz, mint a másik és a többi, amerre a szem lát. De nemcsak az anyaföld pusztul el, hanem mérhetetlenek azok a károk is, amiket évről-évre a *záporok vize* és hordaléka a lejtő aljában elterülő értékes földeken és közlekedési vonalakban okoz. Nagy a baj, nagy a veszedelem mindenképen, főleg pedig azért, mert az ilyen helyeknek *közgazdasági* szempontból való befásítását és megkötését az erdőtörvény és a mezőrendőri törvény (1879. évi XXXI. t.-cz. 165. § és 1894. évi XII. t.-cz. 13. és 14. §-ai) elrendelvény, már most legelő hiányán még azzal is kinlódni kell.

Mert bizony az ilyen *fásítás* a termőtalaj nélküli csupasz anyaföldön valóban *merő kinlódás* és amellet még nagyon költséges dolog is. Nagy türelem, gondos előrelátás kell hozzá és csakis tapasztalt szakember vezetése mellett foganatosítható. Miért is a községi és némely más erdők és kopár területek állami keze-

léséről szóló 1898. évi XIX. t.-cz. 1. §-a gondoskodott arról, hogy a kiméletlen használat folytán tönkrement és közvagyonot képező ilyen kopár és vizmosásos területek, amelyeknek befásítása közgazdasági szempontból szükséges és ezen célból hatóságilag kijelöltettek, az *államerdészet kezelésébe* átvétessenek.

A következőkben tehát nem a *már ilyenekké vált* kopár és vizmosásos területek befásításáról és megkötéséről lesz szó, mert az ennek a füzetnek a keretét igen messze túllépné, hanem *csak főbb vonásaikban* azokat a teendőket fogjuk megjelölni, amelyeket a *legelő talajának megóvása* és megvédése s illetve a még *nagyra nem nőtt baj orvoslása* tekintetéből idejében foganatosítani kell azért, hogy a *legelő a teljes tönkrementéstől megmentessék* és ne váljék szükségessé annak a törvény értelmében közgazdasági szempontból való befásításának elrendelése.

Evégből tartottuk kívánatosnak a *legelőn meglevő fák és bokrok* kivágásának leírásánál is, azoknak *talajvédelem szempontjából* való nagy *fontosságát* különösen hangsúlyozni és arra nyomatékosan rámutatni.

a) *Kopárfásítás.* A tapasztalat mutatja, hogy a jókarban levő és *állandóan gondozott legelő gyepezete*, kiméletes és rendszeres használat mellett, *még a meredekebb helyeken sem romlik meg*, de csakhamar tönkremegy, ha a legelő túl van terhelve és a jószág a meredekebb helyeken naphosszant tapossa a felázott talajt. Elsősorban tehát ennek kell feltétlenül elejét venni. *Tartós esőzések alatt* a jószágot istállón kell tartani, vagy legalább a legelőnek olyan részein jártni, ahol kárt nem teszen s illetve mivel az állat még a lankás és teljesen sík helyeken is esős időben a talajt többé-kevésbé feltapossa és kijárja, a *keletkezett sérüléseket* legalább is minden év őszen vagy tavaszán orvosolni kell. Hogy miként, arról fennebb a telkesítésnél már volt szó.

Mihelyt pedig a *legelő itt-ott kopárosodni kezd*, vagy már is vannak rajta kopárfoltok, úgy azok továbbterjedését sürgősen kell megakadályozni, illetve a további kopárosodásnak elejét venni.

Ha az *elkopárosodott rész nem meredek* és azt a csordával meg lehet fektetni, vagy juhokkal megkosaraztatni, úgy azt feltétlenül meg kell tenni és ha megtörtént, a trágyát egyenletesen eltergetni. Az ilyenképen *alaposan megtrágyázott hely* esetleg

még a nyár végén, de mulhatatlanul tavasszal, vasgereblyével alaposan megmunkálendő és megfelelő *fű- és heremagkeveréssel beszóratván*, azon évben legeltetési tilalom alatt tartandó.

Ha az *elkopárosodott hely meredek*, igen szaggatott vagy nagyon köves és azt sem megfektetni, sem megkosarazni nem lehet, úgy annak *mielőbbi befásítása* válik szükségessé. Ezzel azonban a világot sem szabad addig várni, amíg a víz a termőtalajt egészen lemosta és már a terméketlen altalaj került felszínre, mert a fásítás az ilyen helyen annál nehezebb, minél tovább halogatjuk azt.

A *domb- és hegyvidéki* legelőkön nem lehet célunk egyes nagyobb *összefüggő területeknek* a *beerdősítése*, hanem csakis az olyan kopárosodó foltoknak a befásítása, ahol a talajt a tönkretűtéstől másképen megóvni nem tudjuk. Tehát *csak kisebb*, legfeljebb csak néhány holdnyi *erdőfoltoknak* a megtelepítésére törekszünk ott, ahol azokra *talajvédelem* céljából van mulhatatlanul szükség és ahol azok létesítése azért is kívánatos, hogy a közöttük levő gyepes területeket a szél és a kiszáradás ellen megvédjék.

A befásításra kijelölt kopár legelőrészteket mindenekelőtt a *legeltetés ellen* szükséges *tilalmazni* és amennyiben csak lehetséges, azok evégből körülkerítendőek, mert a fáradságos és költséges erdősítést másképen sikeresen megvédelmezni nem lehet. A bekerítés által a legeltetési kihágásoknak és azokkal járó büntetéseknek is elejét lehet venni, amitől a nép irtózik és ami végett a fásítás ellen annyira ellenszenvvel viseltetik. Az ilyen területeknek egyszerűen a szokásos legeltetési tilalmi jelekkel való ellátása célra nem vezet. Kerítés nélkül a tilalmi tábla csak veresposztó a nép szemében!

A fásítás előtt pedig figyelembe veendő a beerdősítendő kopár terület *minősége*. Mert a dombvidéki és előhegységi kopárok többnyire kötött, agyagos, palás, márgás talaja egészen *más természetű*, mint a magas hegység sziklás, köves, kavicsos, törmelékes talaja, amelynek hézagaiba a fák gyökere nehézség nélkül behatolván, abban tápanyagot, nedvességet és levegőt találnak. Az előbb jelzett kopároknál ellenben a fatenyészetnek ezen feltételei nem mindig vannak meg és *ha a talaj* erősen kötött és *sovány*, czélszerű azt bekerítés után néhány évig *pihentetni*, hogy elmáljon és gyepesedjék. Ezt lényegesen lehet elősegíteni a talaj

felmunkálása és baltaczimmal való bevetése által (különösen, ha a talaj meszes), amelynek hatalmas gyökérzete a talajt lazítja, megdolgozza, javítja.

A beerdősítéshez való *alkalmas fanemek* megválasztása nagy körültekintést és szakértelmet kíván. Miért is kívánatos e tekintetből egy, a vidéken lakó és a megfelelő tapasztalatokkal bíró erdész tanácsát kikérni és a környéken netalán már létező és hasonló minőségű talajon megtelepített erdősítéseknel sikerrel használt fanemekhez ragaszkodni.

Tekintve az *erdősítés célját* és a kopárok gyenge talajminőségét, a fásításhoz lehetőleg gyorsan növvő és kevésigényű fanemekre van szükség. Sokféleképpen azonban válogatni nem lehet. Az eddigi tapasztalatok szerint a dombvidéki és előhegységi kopárok nál beváltak a lombfák közül: az *ákác*, amely a csupas, laza, mély homokos talajt szereti és a füves helyen 2—3 évig megkapálendő, ugyancsak a *bálványfa*, amely azonban könnyen elfagy; a sekély talajon megél a *virágos kőris*, amely a fagy ellen szintén érzékeny; a *mezei szil*, amely 2—3 évig kapálendő; a jobb helyeken a *magas kőris* és a *tölgy*. A tűlevelűek közül az *erdei fenyő* és a *feketefenyő*, amely különösen a meszes talajt szereti. A magashegységi kopárok befásításához a lombos fák tenyészövében: az *ákác*, *szil*, *amerikai kőris*, az erdei- és fekete-fenyő, amelyek a luczfenyő tenyészövébe is felhatolnak; a luczfenyő és a vörösfenyő különösen a széljártabb helyeken.

Legcélszerűbb volna, ha az ültetéshez szükséges csemetéket az érdekelt legelőbirtokos maga nevelné fel, ami a legtöbb fanemnél nem is okozna különös nehézséget, de erre nem igen lehet számítani, annál kevésbé, mert a kopárfásításhoz és vizmosáskötéshez szükséges facsemetéket az állam ingyen adományozza, ami mindenestre kényelmesebb, ha a siker tekintetéből nem is jobb. Az *ingyencsemeték* adományozása iránti kérvények a földmivelésügyi minisztériumhoz czimezve, az ősz folyamán az illetékes kerületi kir. erdőfelügyelőséghez nyújtandók be.

Az esetleg messze vidékről szállított facsemetékkel *gondosan* kell elbánni, mert azok igen kényesek. A ládák vagy kosarak csakis borus időben, vagy napnyugta után bontandók fel. A száraz gyökerű csemeték kiselejtezendők, a többiek gyökérzete pedig

azonnal agyagpépbe mártandó és az elültetésig árnyas helyen földdel betakarva tartandók el. A lombfacsemeték ugyan nem olyan kényesek, de ezeknél is ügyelni kell, hogy a gyökerek meg ne száradjanak.

A *faültetés* rendes *ideje a tavasz*. A fenyőféléket, kőrist, szilt lehet ősszel is elültetni, de az ákácztot mindig tavasszal ültetjük.

Az ültetés történhetik rendes *gödrökben*, de *meredek hegyoldalon* célszerűbb 1,5—2 m sortávolságban egymás felett, vízszintes irányban, lépcsőfokszerűen *padkákat készíteni* és a csemetéket az ezen padkákon 1—1 lépésnyire kiásandó gödrökbe elültetni. Ezek a lépcsőfokok, illetve padkák felfogják a hegyoldalon lecsorgó vizet és iszapot és azokat a csemeték javára fordítják különösen akkor, ha a padkák eléggé szélesek és *befelé* lejtőleg vannak készítve, hogy több vizet és iszapot fogjanak fel. A padkákat és ültetőgödröket — amelyek minél nagyobbak legyenek — célszerű már *ősszel* elkészíteni, hogy a téli fagy a földet jól megdolgozhassa.

A kopár területen az *ültetés legyen* lehetőleg *sűrű*, hogy minél kevesebbet kelljen utána pótolni és hogy a fiatalos mielőbb záródjék. Körülbelül minden méterre jusson 1—1 csemete, amikor is átlag kat. holdanként 5000—6000 darab csemete szükséges. Az ültetést nagy gonddal kell foganatosítani, mert a siker jórészen attól függ. Különösen ügyelni kell, hogy a csemeték gyökerét a szél és nap ne érje; azért lehetőleg szélmentes, boros vagy esős időben kell ültetni. Az ültetők kosarakban, vagy csebrekben vigyék magukkal a csemetéket és azok gyökerei legyenek állandóan vízben, vagy vizes földdel betakarva. Az ültetőgödörbe a facsemetét lefelé irányuló gyökérrzettel kell beállítani, a gyökereket alul széttergetni, a legjobb apró földdel beszórni, a csemetét közben megemelgetni, a földet megnyomkodni és felül tányért készíteni. A csemete ne jusson mélyebbre a földbe, mint azelőtt volt. A *lombfacsemetéket* az ültetés után néhány napra *tőre kell metszeni*, hogy a csemete gyökérrzete arányában csak akkora hajtást neveljen, amekkorát elegendően táplálni tud.

Az ültetvény addig, amíg a jószág abban kárt tehet, szigorú *legeltetési tilalom* alatt tartandó, a hely legyen bekerítve.

b) *Vizmosáskötés*. A talaj elkopárosodásának természetes következménye a *vizmosások képződése*. Minél meredekebb a lejt és

minél lazább a talaj, annál gyorsabban képződnek azon a vizmosások, különösen a délnek fekvő legelőkön. A vizmosásos árkok megkötését czélszerű a kopárfásítással kapcsolatban foganatosítani. Esetleg előbb is, mert még sürgősebben szükséges, miután az árkokon lerohanó viz nemcsak magában a talajban végez nagy pusztításokat, hanem hordalékával együtt az aljban elterülő termőföldeken és közlekedési vonalakban is, évről-évre mérhetetlen károkat okoz.

A vizmosásos árkok bejelentését, hatósági kijelölését és megkötését a mezőrendőrsegről szóló 1894. évi XII. t.-cz. 13. §-a rendeli el és a mulasztókra súlyos büntetést ró.

Annak előrebocsátásával, hogy e helyütt csakis azokkal a vizmosásokkal foglalkozhatunk, amelyeknek megkötéséhez előleges műszaki felvételek, különleges tervek és költséges építkezések nem szükségesek, hanem amiket ezek nélkül, a rendelkezésünkre álló szerény eszközök czélszerű felhasználásával, magunk is képesek vagyunk megkötni.

A kezdődő vizmosások betöltéséről, összekapálásáról és elengenyetetéséről, a telkesítési munkálatok rendjén már megemlékeztünk. Az alábbiakban röviden ismertetjük azokat a körülményeket, amelyekre a nem rendkívüli méretű és szerkezetű vizmosásos árkok sikeres megkötésénél különösen figyelemmel kell lenni.

A vizmosásos árkon lerohanó viz annak medrét, fenekét kimossa, mélyíti. Az alsó támasztó pontjaiktól megfosztott árokmartok ennek következtében súlyuknál fogva leszakadnak, az árokmartokon túl pedig gyakran holdakra terjedő csuszamlások, keletkeznek. A lekerült földet és törmeléket a víz leviszi, az összeecsuszott árokfeneket újból kimossa és az oldalak további beszakadását idézi elő. Ez a váltakozó mozgás így folytatódik és az árok mindegyre terjed nemcsak mélységben és szélességben, hanem hosszúságban is, mert felső végén is egyre tovább szakadozik, omlik a föld.

Az árok medrének, fenekének és fejének megkötése gátakkal történik, a martok leszakadása ellen pedig, amennyire lehet, fásítással védekezünk. A siker érdekében mindkét eljárás egymással kapcsolatban foganatosítandó. Vannak azonban esetek, amikor a gátlás, vagy a fásítás mellőzhető.

Az árok fejének továbbszakadását fejjáttal, a meder kimélyülését pedig fenék- vagy iszapfogógátakkal lehet megakadályozni.

A *fejgát* elkerülhetetlen, ha az árok vége nem lejtős, hanem többé-kevésbé mély szakadások után fejlődik tovább. A *fenékgátak* pedig többnyire minden mélyebb, lágy medrű és szakadozó martu árokban szükségesek, ahol az árokképződés a fennebb említett módon történik.

A lágy medrű árok fenekének megkötése ujabban csakis fásítás — a *medernek elevenné tétele* — általa eszközöltetik, a nem meredek és nem szakadozó martok pedig fásítás mellőzésével *begyepesítettnek*. A megkötésnél alkalmazandó eljárást mindig az árok természete határozza meg. A gátak *készülhetnek* fából, földből, kőből, betonból és vegyesen. Ez egyfelől az árok természetétől, másfelől a rendelkezésre álló anyagtól és költségtől függ.

Készüljenek azonban a *gátak* bármilyen anyagból, azok *felállításánál* és felépítésénél általában a következőkre kell ügyelni.

Első dolog *megakadályozni* azt, hogy az árokban legalább addig, amíg a védelmi munkálatok folynak és azok meg nem ülepedtek, nagyobb és káros hatású *viztömeg* le ne rohanjon. Evégből gondoskodni kell annak már az árok fejénél, de alább is egyes arra alkalmas pontokon való *elvezetéséről*. Mint mondani szokás, a vizet az ároktól félre kell csapni, ki kell vetni. Ügyelni kell azonban, hogy a vizet ne csapjuk olyan helyre, ahol az kárt tehet. Lehetőleg erdőbe, vagy lankás gyepes helyre kell kicsapni úgy, hogy minél nagyobb területen eloszoljon. Ha az árokmartokon túl, a hegyoldalon is vannak csuszamlások, szakadások, repedések, úgy az azokba a hegyoldalról befolyó, beszívárgó vizet egy *gyűjtő sánczba* kell felfogni és szintén elvezetni.

Az árokkötést mindig *felülről*, annak fejénél kell megkezdeni, az ott rendesen összetorkoló mellékágak bevonásával. Ezek medrét legczélszerűbb fűzfavesszőborítással megkötni.

Ahol a *martok omlása* a meder kimosásáról tesz tanúságot, ott a *szakadás alatt* az ép martok között *gátat kell kötni* úgy, hogy a szakadozó martok a gát visszaduzzasztási távolába essenek.

Kanyarulatba gátat kötni nem szabad, csakis oda, ahol a meder egyenes.

A gátat a *fenék legmélyebb* pontján, a meder irányára *merőlegesen* kell felállítani. A ferdén alkalmazott gátat a víz az alsó sarokban megtámadja.

A gátat *olyan alakban* kell építeni, hogy a víz mindig annak *közepén* folyjon le. Mivégből szükséges, hogy a gát koronája a közepén alacsonyabb legyen, mint a két végén, tehát *teknőszerű* alakkal birjon. Hogy a víz egészen a gát közepére terelődjék, czélszerű, ha az a vízfolyás felől *homoru* (kifli) alaku.

A gátat az árokmartokba oldalvást jól kell *beleereszteni*, hogy a víz meg ne kerülhesse.

Laza talaju mederben sohasem szabad gátat *aláágyazás nélkül* felrakni, mert különben azt a víz alámossa. Erre legczélszerűbb a *fűzfavessző*, amelyet minél vastagabb rétegben fektetünk és minél hosszabbra nyújtjuk ki a gát előtt és mögötte, annál jobban megfelel céljának.

A gátak sohasé legyenek *tulmagasak* (0·5—1·0 m), mert céljuk nem csupán az árok feltöltése, hanem a medernek a további kimosás ellen való megvédése és azzal kapcsolatban a martoldalak nyugalomba hozása. Egy magas gát helyett inkább *két* törpe alkalmazandó. Minél *lankásabb* az árok, annál *magasabb* lehet a gát, mert annál kisebb a lefolyó víz nyomása. Itt tehát kevesebb gát kell, mint a nagyobb esésű árokba.

A *gátak száma* nemcsak a meder leijétől, hanem a talaj minőségétől is függ; laza talajon néha olyan sűrűn kell a gátakat elhelyezni, hogy azok majdnem egymást támogatják. Ezáltal az eljárás igen *költségessé* válik és czélszerűbb ezen esetben a meder fenekének *befüzesítése*.

A gátat lehetőleg úgy kell építeni, hogy a *víz* lefolyásában minél kevésbbé *akadályozza*, mert annál kisebb a víz romboló hatása úgy a gát előtt, mint a megett. Evégből czélszerű a gátat elől is, hátul is feltölteni, *részüt csinálni*. Erre nagyon jó a tövisbokr letaposva, kövel lenyomva, leczövekelve.

Ha *csordaátjáró* céljából magas gátat kell kötni, úgy az *lépcsőzetesen* rakandó fel, hogy a víz esése lehetőleg csökkentessék.

A gát felállításá előtt első dolog az annak helyül kiszemelt *mederrésznek*, megfelelő hosszúságban eszközendő, *teknőszerű kidolgozása*, ami az oldalmartok tulmeredek részeinek lekapálása és a sokszor csatornaszerűen kivált mederfenék kitöltése által érhető el. Erre lefektetendő a lehetőleg mindig fűzfavesszőből készülő *ágyás* és arra felépítendő a gát.

Az árokmartokat egyebütt is, ahol azok igen meredek és omladoznak, *lejtősíteni kell*, különben a leszakadó földtömegek sok kárt fognak okozni az ültetésekben.

A gátakat leginkább *faanyagból* szokás készíteni.

Legegyszerűbb és legerjedtebb az egyszerű és kettős *czövek-rőzsegát*; egy vagy két sor czövek, rőzsevesszővel átfonva. A kétsoros jobb és erősebb, kivált ha a két sor czövek között tövisbokkal, kövel, földdel kitöltjük és ezen anyagból elől és hátul rézsüt készítünk. A gát mögött jó néhány fűzfakarót leverni. Az ágyást különösen *hátul* kell jól *kinyújtani*. Az ilyen gátak készítéséhez a legeőn levő tövisbokrot és követ nagyon célszerűen lehet felhasználni.

Nagyküküllő vármegyében, ahol a vizmosáskötés az egész országban első helyen áll és ezen a téren a legtöbb végeztetett, a gátkötés *rőzsevessző* és *rőzsekötegek* (kévék) alkalmazásával történik. Az ágyáshoz a vesszőt felső végével felfelé rakva lefektetik; az ágyást annak felső egyharmadában alkalmazott — és a martokba is belenyúló — keresztfasinával (*rőzseköteg*) leszoritják; afelett újból ágyást készítenek úgy, hogy a vessző alsó vége a fasinára büttyödjék; azt keresztfasinával ismét leszoritják és esetleg még egy harmadik ágyást és keresztfasinát is alkalmaznak. Azután az egészet rőzsefátörmelékkal és földdel kiegyengetik, két oldalt a martok irányában két *hosszfasinát* fektetnek le, végeiket a martokba beleeresztve és *az egészet* — úgy mint a molnár a rőzsegát koronáját — a földbe jól beszurt fűzfavesszővel befonják, végül a gát elé még egy vastagabb *fejfasinát* alkalmaznak, a gát előtt pedig rézsüt készítenek. Az egész gáttestet 4—5 ujjnyi vastagon földdel betakarják.

Az eljárás azonban költséges és igen sok anyag kell hozzá. Azért ujabban *csakis ott használnak* efféle *gátakat*, ahol az erősen omladozó martokat mulhatatlanul ilyen módon szükséges megerősíteni, valamint az árok fejében, ha igen szakadozik. A *gátak között* pedig a megfelelően kiképezett mederszakaszt felülről kezdve, egész hosszában és szélességben *fűzfavesszővel borítják be* s illetve a meder fenekét elevenné teszik. Még pedig, ha az árokfenék nagyobb eséssel bír, úgy azt, miként a gátat, a földbe jól beszurt, erős fűzfavesszővel befonják és a fonást földdel betakarják. Ha pedig az esés csekélyebb s illetve az árok kevésbé veszedelmes, úgy a 2—3 m hosszú fűzfavesszőket az árokmedren

keresztül egymás mellett jó mélyen leszurják a földbe, a vesszőket lehajtják, a martokba oldalvást beszurt és összekötött 2—2 vesszővel, vagy czélszerűbben keresztfasinával leszoritják és a vesszők végén ujjabb sort kezdenek s így tovább. A lefektetett vesszők földdel beboríttatnak; a fűz kihajt, a *meder feneke megelevenedik*; örökre meg van kötve. Megtörténik ugyan, hogy a víz a meder közepén a leszurt vesszőket, még mielőtt megfogantak volna, kimossa. Ez esetben a kimosott meder betöltetik és a szélén megmaradt fűzfavesszők lehomlittatnak; a siker biztos. A megfelelő lejtősités után az *árok fejét* is fűzfavesszővel fonják be, amellet rendesen még fejszát is alkalmaznak.

Ugyanott az is szokás, hogy a *csatornaszerűen kívájt mederbe*, annak egész hosszában, végig *rőzseköteget* (fasinákat) fektetnek bele, azokat jól a meder fenekére dőngölik, czövekekkel leerősítik és földdel betakarják. Ilyenformán a meder fenekén egy sűrű fűzfapászta keletkezik és további kimélyítése meg van akadályozva.

A mederben keletkezett sűrű füzes az árokba gyülemelő iszapos vizet *megszűri*; a hordalékot *felfogja*; a meder mindinkább *feltöltődik*; a víz az aljba csendesen és tisztán kerül le; kárt *nem okoz már*.

Más vidéken a nem köves talaju árok fenekébe, kissé felfelé dőlve, *fűzfakarókat* vernek le, de nem sorokban, hanem rendetlenül egymás mellé, hogy minél több hordalékot felfogjanak.

A tett tapasztalatok szerint, az ilyen fűzfakarókkal a *lecsuszamló földréteget* is le lehet *szegezni*, ha az nem igen vastag s illetve ha a karók a nem csuszó altalajba is legalább arasznyira behatolnak.

Lankás és *széles medrű árkon* keresztül vastag fűzfavesszővel *eleven gátat* is lehet létesíteni. A gát helyén a medren keresztül fél méter mély és széles sánczot ásnak, két oldalt a martokba beleeressztve; az árokba egy szál gömbölyű fát fektetnek le; a mellett felül-alul, egy-egy sorvesszőt szurnak ferdén bele a földbe úgy, hogy az ászokfa felett összeboruljanak és készen van az az eleven fűzágát.

Látnivaló, hogy mindezen sikerrel járó nagyfontosságú munkálatokhoz tetemes mennyiségű *fűzfavesszőre van szükség*, amiket a kívánt mennyiségben a patakok mellől, a kertek körül, vagy az elhanyagolt erdővágásokban nem lehet kitermelni, máshonnan való beszerzésük pedig költséges. Lehet ugyan a fűzfavesszőt, de

legfeljebb *csak felerészben* tölgy-, gyertyán-, bükkvesszővel is pótolni, de a siker annál biztosabb, minél több a fűz a felhasznált anyagban. A *czövekeket* és karókat meg éppenséggel fűzfából kell csinálni.

Nagyon is *indokolt* tehát, hogy abban a községben, ahol megköthető vízművelés árkok vannak, sürgősen egy megfelelő terjedelmű községi nemes *fűzfavessző-telep létesíttessék*, amihez az állam ingyen adományozza a betelepítéshez szükséges dugványokat és még azonfelül kat. holdanként tetemes államsegélyt is engedélyez. A m. kir. földmívelésügyi minisztériumhoz címzett eziránti kérvény, az illetékes kerületi gazdasági felügyelőhez nyújtandó be. Néhány év alatt a most *haszontalan árkok nemes fűzfavesszőkkel* telnének meg és jövedelmező háziiparnak vethetnék meg alapját.

Az olyan árkokban, ahol a víz sok követ hord, *görgetegfogó gátak* alkalmazása válik szükségessé. Ezek ott, ahol a tölgyfa nem tulságosan drága és a czölöpök a talajba leverhetők és a gát az oldalmartokba is eléggé beleereszthető, a meder irányára merőlegesen, vagy *ékalakban* egymás mellé levert és két oldalról kereszt-fákkal összefogott erős tölgyfaoszlopokból készíthetők. A nyílásával felfelé a vizsodra ellen irányított ék csúcsa a meder közép-vonalába esik.

Ott, ahol a *tölgyfa drága*, olcsóbb és a célnak egyuttal megfelelőbb a *betongát*, ahol pedig az árok az altalajt képező kemény palarétegig vagy kőzetig van már kimosva, más célra is csak beton- vagy *kőgát* alkalmazható; utóbbi különösen akkor, ha az árokban vagy a legelőn bőven van kő. A *kőgát szárazon* felrakva nem tartós. Szilárd akkor, ha a kövek *czementhabarcsba* raktnak, legalább is az alap, a korona és a lejtősen kiképezendő két oldal külső burkolatában. A gátról lezuhanó víz alatt a meder *czementhabarcsba* rakott nagy kövekkel teknőszerűen borítandó be, a gát egész szélességében és minél nagyobb hosszúságban.

A *gátkötésre* és építésre a legalkalmasabb *időszak az ősz*, mert a mély és különösen az északi fekvésű árkokban a föld csak késő tavasszal enged föl annyira, hogy dolgozni lehessen s ilyenkor annak vagyunk kitéve, hogy a fásítással elkésünk. Ahol ettől egyáltalán nem kell tartani, ott a gátkötés tavaszra is elhalasztható, de az ahhoz szükséges *fűzfa* anyagot már *február hóban*,

feltétlenül a nedvkeringés megindulása előtt kell levágni és a helyszínére szállítani. Felhasználás előtt az elszáradt végek lemetszendők.

A vizmosáskötést a meredek *árok* *martok befásítása* egészíti ki, amely mindig *tavaszzal* foganatosítandó.

Mint fennebb már említettük, a tulmeredek és szakadozó árok *martok* az ültetéshez már *őszszel* előkészítettnek s illetve bekapálás által lejtősítettnek. A laza, csuszamlós talaju helyeken az ültetőgödör alsó széle körül 3—4 drb. vesszőből fonást szokás készíteni. Ha az igen meredek *martok*at megfelelően lejtősíteni nem lehet, akkor azokon vízszintesen haladó *padkákat* kell kívágni, mint a kopárerdősitésnél láttuk.

A vizmosáskötésnél és fásításnál a főszerepet játszó *fanem* a *fűz*, amelyet nemcsak a medernek a fentiek szerinti megelevenítésére és megkötésére, valamint az iszappal már megtelt *gátudvarok* bedugványozására, hanem az *árok* *martok*at, befásítására is lehet felhasználni mindenütt ott, ahol a talaj nedves, üde homokos. Az ültetővassal készítendő lyukakba a 30 *cm* hosszú fűzvessződugványokat úgy kell elhelyezni, hogy végük éppen a föld színével találjon, de azt is ujjnyi vastagon kell földdel betakarni. A megtelt *gátudvarok* iszapjába ellenben az 1 *m* hosszú vesszők csak 50 *cm*-nyire lesznek beszurva.

Az *ákác* a száraz, csupasz, omladozó *martok*on megbecsülhetetlen. Elültetése után néhány napra rá feltétlenül töre vágandó. Az olyan *száraz árkot*, amelyben *csak esőzés* alkalmával folyik a víz, ha azt 1—2 évre félrevezetjük, továbbá az *árok*ban 10—10 lépésnyire jászolkerteket készítünk, a *martok*at ezek közé bekapáljuk s illetve az *árkot* teknősitjük, úgy azt akár egészen is lehet *ákác*-zal beültetni. Az *ákác* csemete azonban legyen kifogástalan és elültetése *azonnal* a földmunka után foganatosíttassék.

Ott, ahol az *égerfa* terem és módunkban áll annak a *patakok* árterébe növe csemetét kiszedni, vagy ha az állami faiskolából kaphatunk *égerfa* csemetét, úgy azoknak a vizmosásos *árok*okban nagy hasznát vehetjük. Mert az *éger* a vadvizes, *palás helyeken*, ahol már a fűzzel sem lehet boldogulni, kitünően tenyészik és gyors növekedése mellett még az az előnye is van, hogy a jószág nem rágja le. Az *éger*t nem szabad egészen töre metszeni, hanem csak felére visszavágni.

Az üdőbb és jobb helyekre *kőrisfát* és tölgyet lehet ültetni. Mindkettő töre metszhető, mert jól sarjadzanak.

A *begyepesedett árokmartokon* az ákác nem jól nő; azokat célszerűbb a szintén gyorsan növekedő *erdeifenyővel* beültetni. Ha a talaj meszes, megfelel a *feketeenyő* is.

Az árokmartokat lehetőleg *sűrűn kell beültetni* úgy, hogy jóformán minden lépésre jusson 1—1 csemete. Kat. holdanként 5000—6000 darabot kell számítani.

Ott, ahol az árokmartok feletti oldal is *szakadozik*, a fásítást az árok szélén túl kell kiterjeszteni és azzal párhuzamosan megfelelő szélességű pásztát beültetni.

Az ültetvényeket a *legeltetés ellen* sikeresen csakis *körülkerítés* által lehet *megvédeni*, vagy ha az árkokat legalább is azokon a helyeken elzárjuk, ahol a jószág azokba könnyen bejárhat.

Ahol szükséges, az árkokon keresztül *csordaátjárók* létesítendők. Ha az árok igen mély, lépcsőzetes fagátat kell felrakni, vagy kőgátat emelni és a martokat a két oldalról a gát felett megfelelően lejtősíteni és a gátudvart tövisbokkal, kővel, földdel kellően kitölteni.

Az árkokban nem célunk *nagy fákat* nevelni, mert azokat a szél erősen megingatja és nagyon *lazítják a talajt*, miért is a fűzet akár minden évben, az ákácot 3—5 évenként, a többi fanemet pedig akkor vágjuk le, amikor már valamire felhasználhatók.

A *nem veszélyes jellegű* árkokat nem szükséges mulhatatlanul befásítani, hanem lehet azokat teknősítés után *baltaczimmal* vagy luczernával bevetni, mely növények hosszú és erős gyökérzetükkel a talajt jól megkötik. Számos esetben elegendő lesz, ha csak az árok medrét kötjük meg a gátakkal és fűzrel, a martokat ellenben csak begyepesítjük.

2. Faültetés.

A legelő gyepes részén való faültetés nem annyira talajvédelmi, mint inkább a *fűnövés előmozdítása* és a legelő jószág védelme tekintetéből bir fontossággal.

A legelőn szétszórtan, egyes fáknak elültetése és felnevelése

a mi viszonyaink között felette bajos, mert az egyes, fiatal fácskát a legelő állatok károsítása és az emberi rosszakarat ellen sikeresen megvédeni még a magasabb kulturájú vidékeken is igen nehéz, egyebütt pedig majdnem kivihetetlen. Azonkívül a dolog felette *költséges* is, éppen a védelem szempontjából, mert minden egyes fácskát vagy csemetét külön-külön tartós kerítéssel kell körülvenni és azt még vesszővel, tövisbokkal bevonni. Krassó-Szörény vármegyében, ahol a legelőnek szilvafával való beültetése általában szokásban van, a fácskákat egyszerűen csak kikarózzák és tövüket tövisbokkal rakják körül, sőt helyenként a kikarózás el is marad.

Az *erdei fanemeknél* még az is baj, hogy a kiültetésre alkalmas nagyobb törzsű suhángokkal nem igen rendelkezünk és hogy esetleg évtizedek telhetnek el addig, amikor a fa védőkerítésre már nem szorul. Egyes *facsoportok*, delelőhelyek, védőpászták, szélfogók, fasorok létesítése nem olyan bajos, mert azokat közös sánczczal és kerítéssel aránylag olcsóbban és könnyebben lehet megvédeni.

A *fanemek* megválasztásánál mindenesetre elsősorban a *végczél irányadó* és eszerint választjuk ki a vidéken honos fafajokból a kívánalomnak leginkább megfelelőket. (Amilyenek egyebek között az ákác, kőris, szil, juhar, tölgy.) A választás annál könnyebb, minél jobb a legelő talaja, mert a jó talajon a honos fanemek mindenike megél; a rossz talajon ellenben csak egyes fajok tenyésznek.

Ha *nem különös célokat szolgáló* facsoportok létesítése, hanem a legelőnek egyes fákkal szórványoson való beültetése forog kérdésben, tekintettel az ezek megvédésével és fentartásával járó tetemes költségekre, az erdei fák helyett bizonyára előnyösebb a közvetlen hasznót is nyújtó gyümölcsfák ültetése, amiről utóbbi időben gyakran esik szó.

A legelőnek *gyümölcsfával* való beültetését azonban igen alaposan kell megfontolni, még pedig nemcsak az egyes fák megvédésével és állandó gondozásával járó igen tetemes költségek szempontjából, hanem főleg a *siker tekintetéből*, mert jó növekedést, rendes termést és hasznót a gyümölcsfától csakis *jó talajon remélhetünk*. A silány talajon a gyümölcsfa csak kinlódik, nem

terem és előbb-utóbb kipusztul. Igaz, lehet a gyümölcsfát tágas, mély gödörbe, jó földdel elültetni, lehet azután is állandóan megtrágyázni, de ha a *feltalaj sekély*, az *altalaj* pedig kötött *szivály*, amelybe gyökerei belehatolni nem tudnak, a vidoran meginduló oltvány, éppen azért, mert gyökereivel nem tud terjeszkedni, mielőtt fává nőne, el fog pusztulni. Az eddigi tapasztalatok, sajnos, rövid idő alatt ezt mutatták.

A legelőnek gyümölcsfával szórványosan való beültetése tehát csakis az olyan *jó*, gyümölcsfának kiválóan alkalmas *talajjal bíró* legelőn lehet indokolt, ahol a fűnövés előmozdítása céljából a gypnek mérsékelt beárnyalása nemcsak kívánatos, hanem szükséges is; ahol a telepítéshez és fentartáshoz való *költség* megvan és a fák állandó *gondozását* és kezelését a legelőtulajdonos biztosítani képes.

Ellenben ahol inkább csak gyümölcsfákból remélhető *jövedelem* forog kérdésben és legelőben szükség nincsen, ott sokkal célszerűbb annak arra alkalmas részéből egy megfelelő területet kihasítani, elkeríteni és azon annak rendjén és módja szerint egy gyümölcsös kaszálót létesíteni, amelyet idővel, a fák kellő megerősödése után, lelegeltetni is lehet.

Minden körülmények között csakis *tömeges termelésről* és egy-két fajta olyan gyümölcs tenyésztéséről lehet szó, amely nagyban előnyösen értékesíthető. Tehát téli alma, esetleg téli körte is, cseresznye és meggy, beszteczai szilva, dió és szelid gesztenye.

Az *alma* inkább a hűvös, mint a meleg fekvést kedveli és a mély agyagos talajon diszlik jól.

A *körtefa* is megelégszik a mély agyagos talajjal, de a laza, áradványos talaj mégis inkább kedvez neki és inkább is szereti a mérsékelt meleg fekvést, mint az alma. A talajvizet nem tűri; ott rövid életű és rosszul terem.

A *cseresznye*- és *meggyfa* száraz, mély helyet kíván, amely köves is lehet és ott is jól megterem, ahol a szőlő már nem érik be, tehát az északi oldalakon is.

A *szilvafa* igen kedveli a mészben gazdag talajt, de azért jól terem az agyagos, márgás talajban is. Födolog, hogy bőven kapjon harmatot, vagy pedig a gyökere után jusson elegendő

vizhez. Ezért az alantabb fekvésű helyekre és a nyirkos völgyetekbe (vápákba) való.

A *dió*- és *gesztenyefa* a meleg, száraz fekvésű, mély rétegű, lazább fajtájú, meszes, agyagos talajt kedveli, de máshol is megél és terem.

A legelőre csakis *magas törzsű* (2 méteres), ép és erőteljes oltványok és fácskák valók, amilyenek mérsékelt árban az állami faiskolákból szerezhetők be. Az eziránti kérvények az illetékes kerületi gazdasági felügyelőhöz nyújtandók be.

A legelőn legczélszerűbb a fákat *háromszöges hálózatban*, azok fajtája szerint egymástól 20—30 méter távolságra ültetni. A legelőből kihalított gyümölcsfatelepen pedig 8—10 méterre.

(Folyt. köv.)

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

FELHIVÁS

a „gr. Tisza Lajos“, a „Wagner Károly“, az „Erzsébet királyné“, a „Luczenbacher Pál alapítvány“-ból és a „Faragó Béla“-féle alapítványból kiosztandó segélyek ügyében.

Az Országos Erdészeti Egyesület fenn megnevezett öt jótékony alapítványából a folyó évi segélyek ez évi december hóban osztatnak ki. Az elsőnek a kamataiból az olyan önhibájukon kívül szorult helyzetbe jutott magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek nyerhetnek anyagi támogatást, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek első belépésüktől kezdve mostanáig legalább öt éven át tagjai voltak s mint ilyenek, tagsági kötelezettségeiknek eleget tettek. A második alapítványból pedig az olyan erdőtisztí és erdőaltisztí özvegyek és árvák nyerhetnek segélyt, kiknek férje, illetőleg atyja az Országos Erdészeti Egyesületnek állandóan és szintén legalább öt éven át tagja volt és tagsági kötelezettségét teljesítette. A harmadik alapítvány segélyeért olyan elhalt magyar erdőtisztek árva leányai folyamodhatnak, kik az egyesületnek halálukig s szintén legalább öt évig tagjai voltak és tagsági köte-

lezettségüknek eleget tettek. A negyedik alapítványból hasonló feltételek mellett erdőtisztai özvegyek és árvák, az ötödikből erdőtisztek és altisztek árvái nyernek segílyt.

Ezen feltételekhez képest felhívjuk tehát az érdekelteket, hogy hiteles okmányokkal felszerelt **bélyegtelen** folyamodványukat legkésőbb folyó évi november hó 10-ig az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám, II. emelet) nyujtsák be.

A folyamodványban kitüntetendő: az élvezett fizetés vagy nyugdíj és nevelési pótlék összege, az összes gyermekek száma, kora és foglalkozása, nemkülönben az, hogy azok részesülnek-e máshonnan segílyben (alapítványi hely, ösztöndíj, állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segítő alap stb.).

Budapest, 1911. évi szeptember hó.

A titkári hivatal.

FAKERESKEDELEM.

A vinkovcezi kincstári tölgyfaárverés eredménye. A vinkovcezi kir. főerdőhivatalánál folyó évi szeptember hó 28-án, a horvát-szlavon volt határörvidék területén fekvő koros tölgyesekből a folyó évben kihasználásra kerülő kilencz kincstári vágás, összesen 56238 kat. hold területén álló 7486 drb. tölgy, 41.611 drb. kőris, 856 drb. szil és 204 drb. gyertyán és egyéb törzs eladása iránt a nyilvános versenytárgyalás felette kedvező eredménnyel folyt le.

Már a bródi vagyonközség részéről folyó évi szeptember hó 15-én megtartott faeladási versenytárgyaláson elért kedvező eredményből és különösen pedig abból a körülményből is, hogy ezen faeladás alkalmával nagyon sok vevő üzlethez jutni nem tudott, azt lehetett következtetni, hogy a kincstári faeladás is kedvező eredménnyel fog járni. És csakugyan az árverés napján igen nagy érdeklődés mellett a kilencz vágás faanyagának megvételére összesen 33 ajánlat adatott be, amelyek felbontása után a legjobb ajánlatok szerint a kilencz vágás 1,499.780 K-ra becsült faanyaga 2,211.427 K

vételáron kelt el s így a becsárral szemben 711.647 korona, vagyis átlag 47·5⁰/₀ felülfizetés éretett el.

A megtartott faeladás alkalmával mindazon czégek, amelyek a bródi vagyonszükség részéről megtartott faeladásnál tölgyfa-szükségletüket már némileg fedezték s azok is, amelyek előző évekből el nem adott tölgyfakészletekkel még rendelkeznek, mérsékeltebb ajánlatokat tettek, de azok a czégek, melyek még fához nem jutottak, az egyes vágások faanyagát feltűnő túlfizetésekkel biztosították a maguk részére s így egyes vágásoknál a becsárakkal szemben 50, sőt 66⁰/₀-os túlfizetések is érettek el. Magas ajánlataik megtételére ösztökölte őket elsősorban a tölgyfapiacznak kedvező volta, különösen pedig a nagymértékű kádárfának újból való folytonos áremelkedése is, amely az előző években teljesen számításán kívül hagyatott már.

A köbegységenkénti átlagárak a következők:

	B e c s á r		E l é r t á r	
	1910	1911	1910	1911
	k o r o n á k b a n			
Tölgyfűrészrönk	48·54	60·04	76·09	91·62
Hasított áru készítésére alkal-				
mas tölgyfa	27·60	32·42	43·25	49·47
Kőris- és szilvűfa	18·—	22·—	28·20	33·57

Ezek az eredmények jobbak, mint a bródi vagyonszükségnél, daczára annak, hogy ott a felülfizetés százaléka magasabb volt s daczára annak, hogy a vagyonszükségi erdő minőségre a most használatra kerülő kincstári vágások felett áll.

Bokor Róbert.

A Máv. talpfaverseny tárgyalása szeptember 26-án az érdekeltek élénk részvétele mellett folyt le. Összesen 104 ajánlatot nyújtottak be, melyek a szükségelt talpfamennyiséget jóval meghaladják. Az ajánlatokat három csoportba lehet osztani; először oly ajánlatok, melyek nevetségesen olcsó, az előállítási árt sem fedező árakat kérnek. Ezek minden áron megszabadulni óhajtanak talpfakészleteiktől. A második csoportba tartoznak azok az ajánlattevők, akik telepeik és munkásaik foglalkoztatása érdekében a lehető legolcsóbb, csekély hasznót nyújtó ár mellett vállalkoztak

a szállításra. Az így olcsón felajánlott talpfamennyiség a szükségletet teljesen fedezi. A harmadik kategóriába tartoznak azok az ajánlatok, melyek spekulációs czélokat szolgálva, magas árakat kérnek. Ezekre most egyáltalában nem kerül a sor s így konstatálható, hogy a Máv. ezuttal nagyon olcsón fedezte talpfaszükségletét.

Ujabb árfelemelések a puhafaszakmában. Az Erdészeti Lapok legutóbbi számában regisztrált áremelések óta most ujabb áremelésekről számolhatunk be. A felsőmagyarországi puhafatermelők kartellje az építés élénkségére való tekintettel a jegyenefnyő árait köblábanként 8—10 fillérrel felemelte; ugyanennyivel emelték fel az erdélyi, felsőmagyarországi és tiszavidéki fatermelők a lécz és zárlécz árát. Érdekes jelenség, hogy a puhafaüzletben uralkodó jó konjunktura a nyersfaeladásoknál alig érezteti hatását.

Uj vállalatok. *Tiszavidéki* tutajtársulat czéggel Máramaroszigeten uj vállalat alakult. — A *Neuschlosz-Nasiczi* Tanningyár S. Gjurgjenovácson parkétgyárat létesített. — *Zweig Leo* galgóczi kereskedő mezőgazdasági faáru- és kocsigyár r.-t.-ot létesített, fél millió korona tőkével.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

I. KIMUTATÁS

az erdőbirtokosok által az 1911. év őszére eladásra bejelentett erdei famagvakról.

1072

Folyószám	A birtokos		Az eladható famagvak		Megjegyzés
	neve	lakása, utolsó posta	mennyisége	egység-ára	
				K f	
I. Luczfenyő.					
1.	M. kir. erdőhivatal	Zsarnócza vasuti állomás	340 kg	2 20	1909-iki mag ; kincstár részére 1 K 90 f.
II. Bükk.					
2.	Gróf Forgách István	Nagyszaláncz	300—500 hl	— —	Ár nincsen közölve.
3.	Csernatői volt urbéresék	Csernatő	223 "	— 50	
4.	Királyházai volt urbéresék	Királyháza	2441 "	— 50	
5.	Sósfalvai volt urbéresék	Sósfalu	1216 "	— 50	
III. Kocsános tölgy.					
6.	Makkosjánosi község	Vasuti állomás Beregszász	25 hl	3 —	Ára a termelés helyén értetik.
7.	Tarpa község	" " "	530 "	3 —	" " " " "
8.	Gáti volt urbéresék	" " "	100 "	3 —	" " " " "
9.	Geléncsi volt urbéresék	" " "	50 "	3 —	" " " " "
10.	Nagybereg község	Nagybereg	220 "	3 —	" " " " "
11.	Beregújfalu község	" " "	40 "	3 —	" " " " "
12.	Kőhalom község	Homoród-Kőhalom	25 "	10 —	Zsákokban a homoródi vasuti állomáson.
13.	Kőhalmi volt urbéresék	" " "	25 "	10 —	" " " " "
14.	Gróf Dégenfeld Sándor	Hadad (Szilágy m.)	40 "	10 —	Szilágycseh vasuti állom. Zsák külön 50 f.
15.	Vallás - alapítványi uradalom	Kőveres (Temes m.)	2000 "	11 —	Csomagolva vasuti állomáson 13 K.
IV. Kocsántalan tölgy.					
16.	Nagybereg község	Nagybereg	100 hl	3 —	Vasuti állomáson.

17.	Alsó- és Felsőremete község	Felsőremete	300 <i>hl</i>	3	—	Vasuti állomáson.
18.	Bilkei közbirtokosság	Bilke	15 "	3	—	" "
19.	Bilkei görög kath. egyház	"	2 "	3	—	" "
20.	Papfalvai volt urbéresék	Ilosva	15 "	3	—	" "
21.	Gróf Forgách István	Nagyszaláncz	80—100 "	—	—	Ára nem közöltetett.
22.	Jászói prépostság	Jászó	500 "	12	—	Jászói állomáson zsákokban.
23.	" "	Perecse	1000 "	12	—	Szepsii állomáson zsák nélkül.
24.	Kassa sz. kir. város	Kassa	500 "	10	—	
25.	" " " "	Garadna	500 "	10	—	
26.	" " " "	Pruzsín	100 "	10	—	
27.	Szepesi püspökség és káptalan	Kisida	50 <i>q</i>	8	—	Kassa vagy Garadna állomáson.
28.	Besztercebányai káptalan	U. p. Bat, vasuti állomás Léva	150 <i>hl</i>	12	—	Lévai vasuti állomás.
29.	Devicsei volt urbéresék	Posta és vas. állom. Hontnémeti	10 "	12	—	Hontnémeti vasuti állomás.
30.	Légrády Béla karancsberényi uradalma	Posta Lápújtó, vasuti állomás				Vasuti állomáson, de zsákok visszaadandók.
		Salgótarján	200 "	10	—	
31.	Gróf Károlyi Lajos uradalma	Erdőd	50 <i>q</i>	20	—	
32.	Csernatői volt urbéresék	U. p. Királyháza	496 <i>hl</i>	2	—	
33.	Veréczerákospataki volt urb.	Verécze	1000 "	2	—	
34.	Sósfalvai volt urbéresék	Sósfalu	329 "	2	—	
<i>V. Amerikai dió.</i>						
35.	Gróf Brenner örökösök	Zseliz	5 <i>q</i>	30	—	Zselizi vasuti állomáson.
<i>VI. Amerikai köris.</i>						
36.	Zenta város	Zenta	1000 <i>kg</i>	2	—	Csomagolva vasuti állomáson.
37.	Ujvidék város	Ujvidék	200 "	2	—	
38.	Magyarakanizsa város	Magyarakanizsa	300 "	2	—	
39.	Mohol község	Mohol	1500 "	2	—	
<i>VII. Bálványfa.</i>						
40.	Vallás közalapítv. erdőgond.	Bátaszék	1 <i>q</i>	—	—	1 <i>kg</i> = 40 fillér.
<i>VIII. Ákác.</i>						
41.	Vámosmikolai hitb. uradalom	Perőcsény, u. p. Vámosmikola	20 <i>q</i>	65	—	Vasuti állomás Ipolypáztó.
42.	Gróf Teleki László	Jeder	50 <i>kg</i>	—	80	Nagysomkut.

II.

HIVATALOS KÖZLEMÉNY

(*elvesztett erdőőri szakvizsga-bizonyítványról*).

Közhirre teszem, hogy a Nyárádgálfalva községi (Maros-Torda vármegye) születésű Kászoni József részére 1894. évi október hó 28-ik napján 8—894. szám alatt az erdőőri szakvizsga letételéről kiállított bizonyítvány megsemmisülván, ahelyett nevezett részére 1910. évi 1625. szám alatt az eredetivel egyenlő értékű másodlat adatott ki.

Kolozsvár, 1911. évi szeptember hó 22-én.

Gyöngyössy Béla

m. kir. főerdőtanácsos, erdőfelügyelő.

KÜLÖNFÉLÉK.

Halálozások. Megilletődve adunk — egyelőre csak röviden — hirt arról a nagy veszteségről, amely erdőgazdaságunkat és az Országos Erdészeti Egyesület igazgató választmányát *Tomcsányi Gusztáv* miniszteri tanácsos, máramarosszigeti erdőigazgatónak f. hó 3-án hirtelen elhunytával érte. A boldogult működésének méltatására és életrajzi adataira legközelebbi számunkban visszatérünk.

Drenovác Mihály kir. főerdőmérnök, vrbanjei erdőgondnok, f. hó 3-án életének 58. évében váratlanul elhunyt.

Béke hamvaikra!

Vadkivitel Párisba. Dr. *Náray* Aladár miniszteri szaktudósító jelenti:

A leölt vad behozatala Párisba csakis a vadászat időtartama alatt és pedig kizárólagosan az itteni központi vásárcsarnokban működő ügynökök (mandataires-ek) útján történik és pedig a szállító költségén és esetleges kárán.

Az eladás a csarnokban, a reggeli órákban aukció (árverés) útján megy végbe, ahol a vevők az ügynökök bódéi körül gyűlnek össze.

Az ügynök átveszi a küldeményeket, felszámítja a szállító által viselendő költségeket és ezeket aztán levonja az áru útján befolyt értékből.

A költségek a következők:

1. Vasuti szállítási díj.
2. Behozatali vám 20 frs 100 *kg*-ként nettó.
3. Fogyasztási adó Párisban:
 - a) fogoly, fácán 75 frs 100 *kg* nettó
 - b) őz --- --- 30 " 100 " "
 - c) nyul, szarvas... 18 " 100 " "
4. Csarnoki díj --- 2 " 100 " "

Az ügynök ezenkívül 5% jutalékot számít fel a bruttó értékből.

A nettó érték (a jutalék és költségek leszámítása után) a szállítónak az eladás napján postán, cheque vagy más, általa meghatározott módon nevére utaltatik át.

Az elérhető árak nemcsak az áru minőségétől, hanem ennek a kisebb vagy nagyobb mennyiségétől is függnék. De ezenkívül az időjárás is nagy fontossággal bír. Előfordul, hogy máról holnapra nagy árkülönbözetek keletkeznek, valamint az átlagos havi árak is nagy változásoknak vannak kitéve.

A múlt évi minimális, valamint maximális árak a következők voltak:

Fogoly	---	1.— frs	— 2.50	} darabja
Fácán	---	2.50 "	— 5.—	
Nyul	---	3.— "	— 6.—	
Őz	---	15.— "	— 40.—	
Szarvas	---	1.— "	— 2.—	kilója

A foglyok és fácánok kosarakban küldetnek, melyeknek egyenként 10 kiló meghatározott súly nem szabad túlhaladni.

A nyulak szállítása vagonként történik és pedig úgy, hogy 800—1000 nyul esik egy vagonra, ahol hátsó lábaiknál fogva akasztatnak fel. Az őzeket zsákokban szállítják és végre a szarvasok minden csomagolás nélkül, csakis összekötött lábakkal küldetnek.

A szállítás alatt előforduló károkat a vasuti társaság viseli, ellenben a rossz állapotban megérkező szállítmányért a küldeményező a felelős.

Az élő vad behozatalához a tilalom ideje alatt a francia belügyminisztérium engedélye szükséges, amely csak tenyésztő vadakra adatik meg.

Selmeczbánya város erdőgazdasági eljárásai körül.

I.

A házi kezelés bevezetésének kérdését ha nem is általánosságban, de ki-
zárólag Selmeczbánya gazdasági életében oly nagy horderejűnek tartom,
hogy annak szaklapunk hasábjain való megvitatása, a különböző érvek
nyilvánosságra hozása szerény nézetem szerint az ügynek ártalmára nem lehet
s egyedül ez indít arra, hogy a fenti cím alatt megjelent szakközlemény két
pontjához bár röviden hozzászóljak.

Mindaz, mit előbbi közleményben a város erdőgazdaságánál még fentartott
értékesítési módról előadtam, egyedül annak indoklásául szolgált, hogy Selmecz-
bánya város miért nem tért át a házi kezelésre a *multban*. A *jövőre* nézve
e kérdés még tisztázva nincs s minthogy az 1260/911. számú magas belügyi
leirat a 4 évre megkötött faeladási szerződés jóváhagyása alkalmából kívána-
tosnak mondja ki a házi kezelésnek ezen időszak alatti előkészítését, vita tárgyát
sem képezheti, hogy a városi hatóság már a fenti leirat iránti kötelességből is
a kérdéssel foglalkozni fog és a törvényhatósági bizottságnak módot nyújt majd
a kellően előkészített ügyre vonatkozó végleges döntésre. Nagy óvatossággal és
megfontolással kell majd e kérdést tárgyalni, mert bármily üdvös eredményeket
mutat fel a házi kezelés nagy általánosságban, de helyi viszonyaink s egyes
helyeken elért balsiker folytán még a megjelent válasz daczára sem ajánlhatnám
jelenleg annak bevezetését.

Tagadhatatlan, hogy a használatoknak egy és ugyanazon helyen hosszabb
időre való kiterjesztése oly szakértelmet s elővigyázatosságot megkövetelő eljárást
tételez fel, hogy annak végrehajtását széles e világon vállalkozóra nem bizzák,
tehát itt Selmeczbányán sem. A fokozatos felújító vágásmódok helyes alkalma-
zása s üzemtervi előírásoknak pontos végrehajtása főleg a kihasználandó faanyag-
nak helyes *kijelölésétől* függ s ép ezért terjeszkedtem ki részletesen mult cikkem-
ben a jelöléseknél alkalmazott eljárásainkra. Sehol sem említettem azonban, hogy
ezt a vállalkozó hajtja végre, mert a kijelölés a lehető körületekintéssel s elővigyá-
zattal, nagy idő- s pénzbeli áldozattal mindenkor személyes felügyeiletem s veze-
tésem alatt, továbbá személyzetem legügyesebb tagjainak közreműködésével
történik. A jelölési munkálatok nem hogy a vállalkozóra nem bízhatnak, ami
egyébként ab ovo képtelenség, sőt a vállalkozó azokon részt sem vesz, arra
semminemű irányban befolyást sem gyakorolhatván, elnézésről vagy torzsalkodásról
szó sem lehet. Ily értelemben intézkedik egyébiránt fennálló faeladási szerző-
désünk is, mely szerint „a faanyag az egyes erdőrészekben a város erdőszeti
szakközege által törzsenként fog kijelöltetni, a kijelölés mérve és módja ellen
vevő semmiféle kifogást sem emelhet“.

A kihasználandó törzsek megjelölése a szakszerűség követelményeinek meg-
felelőleg lesz végrehajtva, teljesen függetlenül azon kérdéstől, hogy a faanyag
tövon az erdőn vagy házi kezeléssel lesz-e értékesítve. Ez okból jeleztem s ma
is fentartom azon egyéni nézetemet, hogy a fokozatos felújító vágásmódok

helyes alkalmazása ily eljárás mellett nincs összefüggésben az értékesítési módok mikéntjével.

A döntés s közelítés ellenőrzése mindkét esetben ismét csak a mi kötelességünkhöz tartozik, melynek kellő utánjárás s felügyelet mellett kellően megfelelni lehet.

Nagy örömömre szolgálna, ha fenti állításom igazolására bemutathatnám a helyszínén és pedig a múlt évi már kitakarított, a folyó évi még átadás alatt levő s a jövő évi már kijelölt jegenyefenyővágásainkat. Erre nézve bárkinek s bármikor szívesen rendelkezésére állok s ez esetben, de csakis a helyszínén szerzett tapasztalatok folytán megnyilatkozó legszigorubb bírálatot is köszönettel fogadnám.

Engedje meg azonban igen tisztelt szaktársam, Kaán Károly erdőtanácsos ur, hogy becses cikkében foglalt „tájékoztatlan“, „meggondolatlan“ stb. kitételeit válasz nélkül hagyjam azon okból, mert azokat egy szakkérdés megvitatásának keretébe beilleszthetőnek nem tartom.

Zólmay Imre.

II.

Különös előttem tisztelt kartársam álláspontjában az a „Pál fordulása“, amely ebből a nyilatkozatából olvasható ki. Eszerint ugyanis „mindaz, amit előbbi közleményében a város erdőgazdaságánál még fentartott értékesítési módról előadott, *egyedül* annak indoklásául szolgált, hogy Selmezbánya város miért nem tért át a házi kezelésre a *multban*“.

„A *jövőre* nézve a kérdés még tisztázva nincs“ . . . stb.

Ujra átolvastam „Házi kezelés“ czimen írott, az Erdészeti Lapok XVI. füzetében megjelent és a vita tárgyául szolgált cikkét. Abból pedig mindenképen csak azt olvastam ki, hogy egész közleménye kerüli a multat, egyedül a *jelen* gazdasági eljárásokat, a *csak legutóbb* kötött faeladási szerződés előírásait ismerteti, azok előnyeit hangoztatja annak bizonyosságául, hogy semmi szükség sincs a fatermés házilagos előkészítésére a *jövőben*.

Egész cikkének minden kijelentése ugyanis állásfoglalás a házilagos anyagtermelés alkalmazása *ellen*, amit azután még megfűszerez azzal a másoknak tanácsadó kijelentéssel, hogy: „helyesnek tartom, ha az erdőbirtokosok, főleg a városok az új rendszer behozatalát előbb alaposan megfontolják s teljes elfogulatlansággal tekintik meg az érem másik oldalát is“ stb.

Erre irtam azután én, hogy: „ez az álláspont és az igen tisztelt kartársam részéről *talán kissé meggondolatlanul* általánosságban tartott, a reábizott városi gazdaság aránylag nagyon kis keretéből merített és teljesen egyoldalú tapasztalatokra támaszkodó intelme teljes ellentétben van azzal a valóban jóindulatu tanácscsal, amelyet a földmívelési és belügyminiszter urak széleskörű gazdasági tapasztalatokra támaszkodó javaslat alapján és a maguk érett és bölcs megfontolása után éppen Selmezbánya város eddig is sok vajudáson átment s az erdőszeti alma mater milieu-jeül erdőszeti közfelfogás szerint eddig alkalmasnak nem mutatkozott városi erdőgazdaság *jövőbeli* irányzatához adtak!“

És irtam azt is, hogy: „ugy látom, magát Zólyomi Imre igen tisztelt kartársamat is az új rend következményeiben való bizonytalansága és annak eljárásaiban való *tájékoztatlansága* készíti az efféle állásfoglalásra, mert másként nem zárhatná sorait azzal a kijelentéssel, hogy: „bár a modern dolgoknak és haladásnak nem vagyok ellensége, városomnak a házi kezelés bevezetését nem javasoltam és nem is fogom mindaddig, míg az új rendszer behozatalának gyakorlati hasznát és előnyeit föltétlenül biztosítottak nem látom“.

Ezek az idézetek foglalják különben magukban a „meggondolatlan“ és „tájékoztatlan“ kifejezéseket, megadva magyarázatát is azok alkalmaztatásának.

Bővebb és teljesen részletes igazolást multkori cikkem fejtegetései tartalmazznak!

Jelenlegi nyilatkozatának néhány kitételét azonban még ezenkívül szó nélkül nem hagyhatom.

Tisztelt kartársam a „Házi kezelés“ czimen írott cikkében azt állította, hogy „a fokozatos felújító vágásmódok helyes alkalmazása a megfelelő *kezeléstől* és nem attól függ, hogy a faállomány tövön vagy házilag értékesíttetik-e?“

Ezt az állítást kellő részletezéssel megczáfoltam. Nem is válaszol reá, hanem új tételt állít föl, mondván: „a fokozatos felújító vágásmódok helyes alkalmazása főleg a *törzsek helyes kijelölésétől* függ!“

Magam is igazolom, hogy fontos kellék a kiszedendő törzsek helyes megválasztása. Kiböngészhetem azonban én a leggondosabban a döntendő törzseket, ha azok kihasználása nem történik okszerűen, és a gazdasági érdekeknek megfelelően, a legkörülményesebb kiválasztás munkája is kárba vész. Hogy pedig ezt a teendőt a munkájában teljesen ellentétes érdekektől befolyásolt favásárlóra bízni nem lehet, azt a multkori cikkemben szintén teljes részletezettséggel kifejtettem.

A vágásjelölésről írva hozzáfűzi most tisztelt kartársam ezt a kitétel: „sehol sem említettem, hogy ezt a vállalkozó hajtja végre“.

Nem tudom, miért látja szükségesnek e kijelentést, mert ezt a multkori cikkéből kiolvasni valóban nem lehet. Amint kecskére a káposztást, úgy favásárlóra egy fokozatos felújító vágás jelölését bizonyára sehol sem bizzák.

Ezt a selmeczbányai erdőgazdaságról sem tételezi föl senki sem, s én sem tételeztem fel.

Nem hagyhatom megjegyzés nélkül még tisztelt kartársam ezt a kijelentését: „bármily üdvös eredményeket mutat föl a házi kezelés nagy általánosságban, de helyi viszonyaink s egyes helyeken elért *balsiker* folytán még a megjelent válasz daczára sem ajánlhatnám *jelenleg* annak bevezetését“.

Ugy tudom, a belügyi kormány is azt ajánlotta a városnak, hogy a ma érvényben lévő faeladási szerződés lejártá *után* 4 év múlva térjen át a fatermés házilag előkészítésére. A város, de bárki is annál kevésbbé várhatja tisztelt kartársamtól, hogy *jelenleg* ajánlja a fatermés házilag előkészítésének megkezdését, miután a csak legutóbb jóváhagyott szerződés rendelkezései szerint arról 4 évig szó sem lehet.

Tisztelt kartársam *balsikereket* is emleget.

A szónak ilyen, minden bizonyítás nélkül való alkalmazása hatás nélkül marad.

E helyett mást ajánlok! Én leírtam az Erdészeti Lapok f. é. I. és VII. füzetében a házilag anyagtermelés jó sikereit és bizonyítottam azokat a kétségre nem vonható adatok egész sorozatával.

Tisztelt kartársam le fogja kötelezni az erdőgazdaközönséget, ha — hogy szavaival éljek — „reális adatokkal” igazolja a fatermés házilag előkészítésének „balsikereit” és ezzel megvilágítja „az érem másik oldalát”.

Ezt azonban egy külön és önálló dolgozatban kérném, mert én részemről a jelenlegi vitát bezárom és további nyilatkozatokra hajlandó nem vagyok.)*

Kaán K.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztai létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Ritter* Károly m. kir. erdőtanácsost Orsováról Gödöllőre helyezte át s megbízta a gödöllői m. kir. erdőhivatal vezetésével.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Szabó* Ferencz erdőtanácsosi czimmal és jelleggel felruházott m. kir. főerdőmérnököt a lipótújvári főerdőhivatal kerületéből, Fenyőházáról Budapestre, a vezetése alatt álló miniszterium erdészeti (I. B) főosztályához, *Bartók* Ernő m. kir. segéderdőmérnököt, főiskolai tanársegédi állásától való felmentése mellett *Selmeczbányáról* a lipótújvári m. kir. főerdőhivatal kerületébe Fenyőházára (erdőgondnoknak) helyezte át, *Szabó* Endre m. kir. segéderdőmérnököt pedig *Besztercebányáról* *Selmeczbányára* való áthelyezése mellett a bányászati és erdészeti főiskola erdészeti földmérési tantervéhez tanársegéddé nevezte ki.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Jaczó* András m. kir. erdőmérnökgyakornokot áthelyezte a dévai m. kir. állami erdőhivatalhoz.

*

Fülöp Szász Coburg-Gothai herczeg *Wolfrám* Sándor segéderdőmérnököt jelenlegi állomáshelyének megtartása mellett (P.-Teplicske, Hont m.) erdőmérnökké nevezte ki.

*

Reisinger Rezső gróf *Andrássy* Sándor hitb. uradalmába erdészszé kinevezetett Homonnára.

*) A vitát részünkről is lezártak tekintjük. Szerk.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

34209/1911. F. M. sz.

Utasítás

(valamennyi törvényhatóságnak és törvényhatósági joggal felruházott városnak, alispánnak, közigazgatási bizottságnak és közigazgatás erdészeti bizottságnak, kir. kulturmérnöki hivatalnak, m. kir. gazdasági felügyelőségnek, kir. erdőfelügyelőségnek és m. kir. állami erdőhivatalnak s a beszterezzei m. kir. erdőigazgatóságának).

Az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-ának, valamint az 1894. évi XII. t.-cz. 13. és 14. §-ának hatálya alá eső kopár, futóhomokos és vízmosásos területek összeírásánál, törvényes kijelölésénél, a területek gazdasági állapotának javítását célzó gazdasági és műszaki munkálatok tervezésénél, elrendelésénél és végrehajtásánál s az állami támogatás igénybevételénél követendő eljárás tárgyában.

IV. FEJEZET.

(Folytatás.)

Az elsőfoku határozathoz szükséges helyszini tárgyalás megtartása, a határozat meghozatala és a felebbvitel.

A) Eljárás az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-a alapján kijelölendő területekre nézve.

38. §. Ha az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-ának hatálya alá sorozható kopár stb. területre nézve a részletes javaslat adatai a községi előjáróság és az érdekelt birtokos (vagy birtokosok), illetőleg ezek képviselőinek vagy meghatalmazottainak személyes jelenlétében állapítottak meg, akkor a javaslatnak újból való helyszini tárgyalása rendszerint mellőzendő.

Az ilyen javaslatokat a kir. erdőfelügyelőség — a főszolgabíró útján — azzal a felhívással küldi meg a község előjáróságának, hogy a javaslatot 8 napig közszemlére tegye ki, erről az érdekelteket egyidejűleg értesitse (oly figyelmeztetéssel, hogy észrevételeiket a jelzett határidőn belül megtehetik) s végül, hogy a határidő leteltével az érdekeltek által tett és a saját részéről esetleg szükségesnek talált észrevételek közlése mellett a javaslatot azonnal küldje vissza a kir. erdőfelügyelőségnek. A községi előjáróság azt,

hogy az eljárás pontosan így történt-e, a javaslat visszaküldésekor igazolni köteles.

39. §. Ha a részletes javaslat adatainak helyszini megállapításában a községi előljáróság, vagy az érdekeltek netalán részt nem vehettek volna, az e tekintetben még hiányos javaslatot a kir. erdőfelügyelőség a főszolgabíró útján azzal a felhívással küldi meg a községi előljáróságnak, hogy a javaslatot közszemlére tegye ki s az erre vonatkozó értesítésben az érdekelteket arra a napra, melyet a kir. erdőfelügyelőség a felhívásban kitűzött, helyszini tárgyalásra idézze meg s végül, hogy ezen a községi előljáróság is részt vegyen.

Erre a kiegészítő helyszini tárgyalásra a kir. erdőfelügyelőség a m. kir. járási erdőgondnokságot (m. kir. állami erdőhivatalt, kir. kulturmérnöki hivatalt, m. kir. gazdasági felügyelőt) csak fontos körülmény által megokolt szükség esetén hívja meg.

Mivel ennek e helyszini eljárásnak célja a javaslat szabályszerű megállapításának kiegészítése és illetőleg az érdekelteknek az összes kérdések felől való alapos felvilágosítása és teendőik tekintetében való kitanítása, az eljárásnál egyebekben a III. B) fejezetben foglaltakhoz kell alkalmazkodni.

40. §. A járási főszolgabíró az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-a szerint foganatosítandó eljárásban közvetlenül részt venni nem köteles ugyan, de azokra a közgazdasági érdekekre való tekintettel, amelyek a kopár stb. területek gazdasági állapotának megjavításához fűződnek, kívánatos, hogy a járási főszolgabíró, amennyiben a kir. erdőfelügyelőség ezt közérdekből megokoltnak tartja és őt erről kellő időben értesíti, az erdőtörvény 165. §-a alá tartozó kopár stb. területek kijelölése ügyében tartott helyszini tárgyaláson is lehetőleg részt vegyen. A főszolgabírónak ilyen esetekben fölmerülő szabályszerű járási költségei a földmívelésügyi tárcza terhére utalványoztatnak.

41. §. A kir. erdőfelügyelőség a már teljesen feldolgozott javaslatokat az ezekhez tartozó helyszinrajzokkal, tervrajzokkal, anyagszükségleti kimutatásokkal, költségvetésekkel és az érdekelt birtokosok, hatóságok és hivatalok által tett észrevételekkel együtt elsőfoku határozathozatal végett a közigazgatási erdészeti bizottság elé terjeszti.

42. §. A közigazgatási erdészeti bizottság az előterjesztett javaslatot pontonként megvizsgálja és ha azt az elsőfoku határozat meghozatalára alkalmasnak nem találja, az eljárás kiegészítését rendeli el; ellenkező esetben érdemleges határozatot hoz.

43. §. Ha a közigazgatási erdészeti bizottság — eltekintve a javaslat 1., 2. és 3. pontjaiban felsorolt adatok esetleges helyesbítésétől — a tulajdonképeni javaslatot tartalmazó többi pontokon érdemleges változtatást tesz, vagy pedig az érdekeltek eltérő kívánságával szemben az előterjesztett javaslatot erősíti meg, akkor határozatát az eredeti javaslattal s tartozékaival együtt előbb kiadja — a járási főszolgabíró útján — a községi előljáróságnak és pedig oly meghagyással, hogy a határozatot a szabályszerű (15 napi) felebbezési határidőre való figyelmeztetéssel az érdekelteknek kézbesítse, a határidő leteltével pedig az esetleges felebbezéseket a hozzáérkezett iratokkal és a kézbesítési iveckel együtt azonnal küldje meg a kir. erdőfelügyelőségnek. Ha a határidőn belül felebbezés nem adatott be, ezt a körülményt a községi előljáróságnak a hozzáérkezett iratok és a kézbesítési ivec megküldése mellett igazolnia kell.

Ezenkívül közölni kell az ilyen elsőfoku határozatot a kir. erdőfelügyelőséggel, továbbá ha a javaslatot a m. kir. járási erdőgondnokság állította össze, a m. kir. állami erdőhivatallal is.

A kir. erdőfelügyelőség a hozzáérkezett iratokat a felebbezésekre és illetőleg a m. kir. állami erdőhivatal által szintén a felebbezési határidőn belül vele közölt esetleges észrevételekre vonatkozó véleménye, illetőleg saját észrevételei kíséretében a közigazgatási erdészeti bizottság elé terjeszti.

44. §. A közigazgatási erdészeti bizottság ezen újabb előterjesztés alapján hozott határozatát, nemkülönben az első előterjesztésre hozott olyan határozatát, melylyel az érdekeltek beleegyezésével készült javaslatot egész terjedelmében megerősíti, az összes tárgyi iratokkal (nevezetesen az eredeti javaslattal és tartozékaival, az érdekeltek, hatóságok és hivatalok által tett felebbezésekkel, illetőleg észrevételekkel vagy véleményekkel, kézbesítési iveckel, felebbezés be nem adását igazoló községi bizonylattal) együtt az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-ának 2. bekezdésében foglaltak figyelembevételével hozzám terjeszti fel.

45. §. Mivel az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-ának hatálya alá tartozó kopár stb. területek meghatározását, illetőleg kijelölését, beerdősítésének s az ezzel kapcsolatos egyéb intézkedéseknek elrendelését az említett törvény kifejezetten a földmivelésügyi miniszter hatáskörébe utalja, ennél fogva az ilyen területekre vonatkozólag javaslatba hozott intézkedések egyáltalán csak elhatározásom kiadása után hajthatók végre.

B) Eljárás az 1894. évi XII. t.-cz. 13. §-a alapján kijelölendő területekre nézve.

46. §. A kir. erdőfelügyelőség az 1894. évi XII. t.-cz. 13. §-ának hatálya alá sorozható területekre vonatkozólag összeállított javaslatokat — tartozékaikkal együtt — az elsőfoku határozat meghozatalához szükséges helyszíni tárgyalás elrendelése végett megküldi a járási főszolgabírónak (illetőleg: rendezett tanácsu városokban a polgármesternek, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanácsnak, a székesfővárosban a kerületi előljárónak) s egyszersmind megemlíti, hogy a m. kir. állami erdőhivatal, illetőleg a m. kir. járási erdőgondnokság, a kir. kulturmérnöki hivatal vagy a m. kir. gazdasági felügyelőség szintén meghívassék-e a helyszíni tárgyalásra.

47. §. A járási főszolgabíró a kir. erdőfelügyelőséggel egyetértésben kitűzi a helyszíni tárgyalás napját s arra közvetlenül meghívja a kir. erdőfelügyelőséget (valamint az ez által megjelölt állami hivatalokat), továbbá a javaslatnak és tartozékainak egyidejű megküldése mellett az illető község előljáróságát s ennek útján az érdekelt birtokosokat, még pedig ezeket oly figyelmeztetéssel, hogy a javaslatot a községi előljáróságnál már előzetesen megtekinthetik s arra az esetre, ha a helyszíni eljárásen részt nem vehetnének, esetleges észrevételeiket ugyanott jegyzőkönyvre adhatják.

Ha a m. kir. állami erdőhivatal, illetőleg a m. kir. járási erdőgondnokság, a kir. kulturmérnöki hivatal, vagy a m. kir. gazdasági felügyelőség a helyszíni tárgyaláson részt nem vehetne vagy személyes megjelenését mellőzhetőnek tartaná, esetleges észrevételeit kellő megokolással írásban is közölheti a helyszíni tárgyalást megelőzőleg a járási főszolgabíróval.

48. §. A helyszini tárgyaláson a járási főszolgabíró a javaslatot (az ahhoz tartozó tervekkel stb. együtt) pontról-pontra tárgyalás alá veszi és a tett észrevételek mérlegelésével azonnal meghozza az elsőfoku határozatot, még pedig akként, hogy:

a) a javaslatnak azokat a pontjait, amelyek tulajdonképpen csak a terület meghatározására vonatkozó adatokat tartalmazták, a helyszinrajzokkal együtt helyesbíti vagy megerősíti;

b) a javaslatnak azokat a pontjait, amelyek az 1894. évi XII. t.-cz. 13. §-ának első és második bekezdésében foglalt határozatok szerint hatáskörébe tartozó kérdésekre vonatkoznak, változatlanul, vagy a szükségesnek talált s pontonként megjelölt módosításokkal határozattá emeli;

c) a javaslatnak azokat a pontjait pedig, amelyek hatáskörét meghaladó kérdéseket illetnek, változatlanul, vagy a szükségesnek talált s pontonként megjelölt módosításokkal a felsőbb hatóságok elhatározása alá utalja.

A helyszini tárgyalásról jegyzőkönyvet kell fölvenni s abban meg kell állapítani, hogy a tárgyalásra az összes érdekelt meg-hívattak-e és megjelentek-e; ismertetni kell a tárgyalás eredményét és fel kell venni a meghozott elsőfoku határozatot s csatolni kell hozzá az összes tárgyalási iratokat (javaslatot tartozékaival együtt, szakvéleményeket, illetőleg észrevételeket stb.).

49. §. A járási főszolgabíró a meghozott elsőfoku határozatot, a javaslattal és tartozékaival együtt kiadja a községi előljáróságnak és pedig oly meghagyással, hogy a határozatot a szabályszerű (15 napi) felebbezési határidőre való figyelmeztetéssel az érdekelteknek kézbesítse, a határidő leteltével pedig az esetleges felebbezéseket a hozzáérkezett iratokkal és a kézbesítési ivaikkal együtt azonnal küldje meg a kir. erdőfelügyelőségnek. Ha a határidőn belül felebbezés nem adatott be, ezt a körülményt a községi előljáróságnak a hozzáérkezett iratok és a kézbesítési ivaikkal megküldése mellett igazolnia kell.

Ezenkívül közölni kell az elsőfoku határozatot a kir. erdőfelügyelőséggel, továbbá ha a javaslatot a m. kir. járási erdőgondnokság állította össze, a m. kir. állami erdőhivatallal is.

50. §. A kir. erdőfelügyelőség a hozzáérkezett iratokat a felebbezésekre (és illetőleg a m. kir. állami erdőhivatal által szintén

a felebbezési határidőn belül vele közölt esetleges észrevételekre) vonatkozó véleménye, illetőleg saját észrevételei kíséretében megküldi a járási főszolgabírónak s egyidejűleg *javaslatot tesz az elsőfoku határozat olyan rendelkezéseinek végrehajtására nézve, amelyek a 48. § b) pontja alá esnek*, amennyiben azok a szabályszerű határidőn belül *felebbezéssel meg nem támadtattak* és amennyiben azok végrehajtása egyrészt sürgős, másrészt a javaslat többi pontjainak elintézése előtt megtörténhetik (pl. legeltetés betiltása vagy korlátozása, marhacsapás áthelyezése, a terület bekerítése stb.).

51. §. A járási főszolgabíró a felebbezéssel megtámadott elsőfoku határozatot az összes tárgyalási iratokkal együtt másodfokon való elintézés végett a vármegye alispánjához, a felebbezéssel meg nem támadott elsőfoku határozatot pedig ugyancsak az összes tárgyalási iratokkal együtt, a javaslat — más illetőségi körbe tartozó — többi pontjainak szabályszerű tárgyalása végett a közigazgatási erdészeti bizottsághoz terjeszti fel, s egyidejűleg a kir. erdőfelügyesség javaslatához képest *intézkedik az elsőfoku határozatok jogerőssé vált rendelkezéseinek végrehajtása iránt is*.

52. §. A vármegye alispánja a másodfoku határozat meghozatala, fentebbiek szerint való kiadása, illetőleg közlése után, a szabályszerű felebbezési határidő leteltével, a másodfoku határozatot az összes tárgyalási iratokkal együtt átküldi a közigazgatási erdészeti bizottsághoz a javaslat — más illetékességi körbe tartozó — többi pontjainak szabályszerű tárgyalása végett; s egyidejűleg a kir. erdőfelügyelőség javaslatához képest *intézkedik a másodfoku határozatok jogerőssé vált rendelkezéseinek végrehajtása iránt is*.

53. §. A közigazgatási erdészeti bizottság a járási főszolgabíró által megküldött I. foku, illetőleg a vármegye alispánja által áttett II. foku határozat figyelembevételével a javaslatnak még el nem intézett (10., 11., 13—18.) pontjaira nézve a határozat meghozatala, kiadása, illetőleg közlése tekintetében alakilag egészen úgy jár el, amint az a fentebbi IV. A) fejezetben megállapítva van.

Kivételt képez az az eset, ha a területnek tulajdonképeni kijelölése és illetőleg befásításának elrendelése az I. vagy II. foku határozattal akkorra már jogerősen megtörtént. Ilyen esetben

ugyanis a közigazgatási erdészeti bizottság a javaslat 13. és 14. pontjaiban tárgyalt kérdésekben — *ha az I. fejezet 8. és 9. §-aiban kívánt feltételek igazolva vannak* — továbbá a javaslat 15—18. pontjaiban tárgyalt kérdésekben, *jelen felhatalmazás alapján, saját hatáskörében érdemlegesen határozhat* s egyszersmind határozatának meg nem felelő pontjaira nézve — amennyiben eziránt a kir. erdőfelügyelőség javaslatot tesz — a végrehajtás iránt is intézkedhetik.

Ellenkező esetben (így, ha a terület tulajdonképeni kijelölésére, illetőleg befásítására vonatkozó határozat még nem jogerős stb.) az erdészeti bizottság határozatában csak véleményt mond a javaslat 13—18. pontjaiban tárgyalt kérdésekre vonatkozólag.

A közigazgatási erdészeti bizottság végül a fentebbiek szerint általa is tárgyalt javaslatot tartozékaival és az összes tárgyalási iratokkal együtt a javaslat 10. és 11., illetőleg egyszersmind 13—18. pontjaira vonatkozó véleménye kíséretében közvetlenül hozzám terjeszti fel.

54. §. A rendezett tanácsu és a törvényhatósági joggal felruházott városok, valamint a székesfőváros határában előforduló területekre nézve az eljárás a fentebbiekben meghatározott eljárástól csak annyiban tér el, amennyiben azt az 1894. évi XII. t.-cz. 102. §-ának az első- és másodfokban illetékes hatóság megjelölésére vonatkozó határozatai megkívánják.

C) Eljárás az 1894. évi XII. t.-cz. 14. §-a alapján kijelölendő területekre nézve.

55. §. Az 1894. évi XII. t.-cz. 14. §-ának hatálya alá sorozható területekre nézve az eljárás az elsőfoku határozat meghozásához szükséges helyszíni tárgyalás tekintetében a IV. B) fej. 46—48. §-aiban foglalt rendelkezések szerint tartandó meg, azzal a különbséggel, hogy a járási főszolgabíró a helyszíni tárgyalásra a járási mezőgazdasági bizottságot is meghívja.

Másrészt az elsőfoku hatóság a helyszíni tárgyalás alapján — a javaslat esetleges hiányainak pótlása vagy helyesbitése mellett — csupán véleményt mond a javaslat pontjaira nézve s ezt a véleményt a felvett jegyzőkönyvbe foglalva a javaslattal s ennek tartozékaival s az összes egyéb iratokkal együtt az elsőfoku hatá-

rozat meghozatala végett a vármegye közigazgatási bizottságához terjeszti fel.

56. §. A közigazgatási bizottság a hozzá felterjesztett iratok alapján egyelőre a javaslatnak csupán azokra a pontjaira (1—9. és 12.) határoz, amelyek a terület megjelölése mellett a törvényes kijelölésre és a foganatosítandó munkálatok elrendelésére vonatkozó részletes javaslatokat tartalmazzák; s ezt a határozatot a javaslattal és tartozékaival együtt kiadja a községi előljárásának és pedig oly meghagyással, hogy a határozatot a szabályszerű (15 napi) felebbezési határidőre való figyelmeztetéssel az érdekelteknek kézbesítse, a határidő leteltével pedig az esetleges felebbezéseket a hozzáérkezett iratokkal és a kézbesítési ival együtt azonnal küldje meg a kir. erdőfelügyelőségnek. Ha a határidőn belül felebbezés nem adatott be, ezt a körülményt a községi előljárásának a hozzáérkezett iratok és a kézbesítési ival megküldése mellett igazolnia kell.

Ezenkívül közölni kell az elsőfoku határozatot a kir. erdőfelügyelőséggel; továbbá, ha a javaslatot a m. kir. járási erdőgondnokság állította össze, a m. kir. állami erdőhivatallal is.

57. §. A kir. erdőfelügyelőség a hozzáérkezett iratokat a felebbezésekre (és illetőleg a m. kir. állami erdőhivatal által szintén a felebbezési határidőn belül vele közölt esetleges észrevételekre) vonatkozó véleménye, illetőleg saját észrevételei kíséretében felterjeszti a vármegye közigazgatási bizottságához.

58. §. A közigazgatási bizottság a hozzá visszaérkezett összes iratokat további tárgyalás és illetőleg hozzám leendő felterjesztés végett kiadja a közigazgatási erdészeti bizottságnak, mely az ügy tárgyalásánál egészen úgy jár el, amint ez az 1894. évi XII. t.-cz. 13. §-a alá tartozó területekre nézve a IV. B) fejezet 53. §-ában meg van állapítva.

D) Egyéb eljárási szabályok.

59. §. Olyan kivételes és lehetőleg mellőzendő esetben, ha valamely nagyobb összefüggő kopár stb. terület nem csupán egy ugyanazon törvényhatározat, hanem részben az egyik, részben a másik törvényhatározat alapján kijelölendőnek találtatik, a kir. erdőfelügyelőség gondoskodni tartozik arról, hogy a javaslat a meg-

előző A), B) és C) fejezetben meghatározott eljárási szabályok szerint az illetékes hatóságok által megfelelő sorrendben tárgyalassék.

Viszont, ha olyan kopár stb. területekről van szó, amelyek bár esetleg több község határában fekszenek s más és más törvényhatározat alá tartoznak, de a természeti viszonyoknál fogva egymással összefüggnek, úgyhogy törvényes kijelölésüknek és a rajtuk foganatosítandó munkálatoknak is egységes terv szerint kell történni, a kir. erdőfelügyelőség gondoskodni köteles arról, hogy az ilyen területcsoportokra az eljárás lehetőleg egyszerre indíttassék meg és a hatóságok által megfelelően folytattassék. Különösen kívánatos, hogy — nem csupán a tárgyalások sikere, hanem egyszersmind az időben és költségekben való takarékoság szempontjából is — a helyszíni tárgyalások a szomszédos községekben egyfolytában tartassanak meg.

60. §. Ha valamely ezelőtt kijelölt kopár stb. területre vonatkozólag azoknak a hiányoknak pótlásáról kell gondoskodni, amelyek a jelen utasítás III. fejezetében megjelölt követelményekkel szemben mutatkoznak, és amelyek az eddig létrejött határozatok alapján nem pótolhatók, ezeknek a hiányoknak pótlásánál szintén a jelen utasításban meghatározott eljárási szabályokhoz kell alkalmazkodni.

A tulajdonképeni *kijelölési eljárást* csak abban az esetben kell foganatosítani, ha a már kijelölt kopár stb. terület határain kívül eső más új terület kijelölése válik szükségessé; s a kijelölési eljárást akkor is csak erre az új területre kell szorítani.

A már kijelölt területek határainak netán szükséges kiigazítása, vagy a területadatok helyesbitése a kijelölés ügyében már létrejött hatósági határozat alapján foganatosítható.

Egyebekben pedig, mivel a jogerős határozattal kijelölt kopár stb. területek már az erdőtörvény 2., illetőleg 4. §-a alá tartozóknak tekintendők, a részletes kopárjavítási stb. tervek kiadásához szükséges kiegészítő javaslatokat szabályszerű tárgyalás végett mind közvetlenül az erre illetékes közigazgatási erdészeti bizottsághoz kell benyújtani.

A közigazgatási erdészeti bizottság a kiegészítő javaslatok tárgyalásánál a IV. A)—C) fejezetben foglaltak szerint jár el.

61. §. Mivel az eljárási szabályok már az eddig mondottakban is következetesen akként vannak megállapítva, hogy a kir. erdőfelügyelőség az eljárás minden részletébe tevékenyen befolyhasson s az eljárás minden mozzanatáról értesülve legyen, elvárom a kir. erdőfelügyelőségektől, hogy a tárgyalásoknak szabályszerű, gyors és eredményes lebonyolítását gondos és tárgyilagos munkával biztosítsák.

Különösen ügyeljen a kir. erdőfelügyelőség arra, hogy az eljárás folyamán az érdekelt birtokosoknak mulhatlanul biztosíttassék az a joga, hogy a tervezett intézkedésekhez hozzászólhassanak, kíván-ságait, észrevételeiket előadhassák; továbbá, hogy ezekre nézve mindenben teljesen felvilágosíttassanak, illetőleg teendőikre, érde-keik biztosítására kellően kitaníttassanak. Ezzel kapcsolatosan azt, hogy az érdekelt birtokosoknak a szükséges értesítések megadat-tak-e, a tárgyalásokra meghívtak s azokon megjelentek-e és kellő meghallgatásban részesültek-e, s mindezek a tárgyalási iratokban (a jegyzőkönyvekkel, kézbesítési ival) kellően igazolva vannak-e, szintén figyelemmel kísérni tartoznak.

Másrészt a kir. erdőfelügyelőség javaslatainak gondos meg-tételével s általában a tárgyalások irányításával lehetőleg biztosí-tani igyekezzék, hogy a határozatok *illetékes hatóság* által hozas-sanak, valamint hogy az egyes hatóságok az illetőségük körébe tartozó *összes kérdésekben* határozzanak, nehogy az eljárás egyes részleteit tárgyalási hibák miatt idővesztéssel megismételtetni, vagy kiegészíttetni kelljen.

Ügyeljen végül a kir. erdőfelügyelőség arra, hogy az eljárás rendén az állami szakhivataloknak (m. kir. állami erdőhivatalnak, kir. kulturmérnöki hivatalnak, m. kir. gazdasági felügyelőségnek) szakértő közreműködése — zaklatásuk nélkül, viszont mellőzésüknek elkerülésével — czélszerűen igénybe vétessék. Ezért abban a netán felmerülő esetben, ha szakvéleményük valamely hatóság által a kir. erdőfelügyelőség javaslatának ellenére igénybe nem vétetnék, vagy figyelmen kívül hagyatnék s az illetékes szakhivataloknak másként nem lenne módjuk az ügy érdekében álló észrevételeik megtételére, akkor a kir. erdőfelügyelőségnek az ügyről az illető szakhivatalt haladéktalanul értesítenie kell s ekként észrevételeik megtehetésére módot kell nyújtania.

V. FEJEZET.

A birtokosok által önként beerdősítés alá vont területek.

62. §. Ha olyan birtokos, akinek erdeje és kopár területe az 1898: XIX. t.-cz. 1. §-ának *a)*—*g)* pontjában foglalt határozatokból folyólag az állam kezelésébe vétetett, valamely megromlott gazdasági állapotban lévő területét, amely legalább egyelőre még nem sorozható az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-ában, illetőleg az 1894: XII. t.-cz. 13. vagy 14. §-ában foglalt meghatározások alá, állami támogatás igénybevétele mellett önként beerdősíteni s azontul erdőképen (fás legelőképen) kezelni kívánja és ezt a kir. erdőfelügyelőségnek bejelenti, akkor a kir. erdőfelügyelőség az ilyen területnek a birtokos önkéntes elhatározása alapján való kijelölése, a foganatosítandó munkálatok meghatározása, az állami támogatás engedélyezése és a területnek állami kezelésbe vétele iránt a közigazgatási erdészeti bizottság útján ugyanolyan részletes javaslatot intéz hozzám, mint amilyent a III. fejezetben foglaltak szerint a hatósági eljárás szerint kijelölendő területekre nézve kell készíteni. A javaslat összeállításánál a m. kir. járási erdőgondnokság közreműködését igénybe veszi, de egyébként a IV. fejezetben meghatározott hivatalos eljárást mellőzi.

63. §. Hasonlóképen jár el a kir. erdőfelügyelőség más birtokosoknak önkéntes elhatározásukból folyólag beerdősítés alá vont ilyen területeire nézve is, ha eziránt a kir. erdőfelügyelőséghez fordulnak. Ezekre a területekre vonatkozólag azonban a kir. erdőfelügyelőség maga állítja össze a részletes javaslatot.

VI. FEJEZET.

Jogerős határozatok végrehajtása.

64. §. A kopár stb. területek kijelölésére, a szükséges munkálatok foganatosítására és a kapcsolatos egyéb kérdésekre vonatkozólag jelen utasítás értelmében hozandó határozatok végrehajtása minden irányban csak akkor tehető folyamatba, ha az alapul szolgáló javaslatok minden egyes pontjára nézve jogerős határozat jött létre; vagyis miután azok a javaslatok, amelyek illetékesség okából vagy a benyújtott felelőzések folytán hozzám

terjesztetnek fel, nálam is érdemlegesen elintéztettek és végrehajtás végett az illető törvényhatósághoz leküldettek.

65. §. A törvényhatóság a hozzá küldött határozatokat a közigazgatási erdészeti bizottság útján hajtatja végre.

A közigazgatási erdészeti bizottság a kir. erdőfelügyelőség javaslata alapján a hatáskörébe utalt intézkedéseket közvetlenül rendeli el, de azoknak az intézkedéseknek a megtételére, amelyek a vármegye alispánjának illetékességi körébe esnek, vagy amelyeknél a vármegye alispánjának közreműködése egyéb okokból igénybe veendő, a vármegye alispánját kéri fel.

66. §. A jogerős határozatok alapján azonnal intézkednie kell a közigazgatási erdészeti bizottságnak aziránt, hogy:

a) az állami kezelésbe adandó területek az állam által kezelt erdők és kopár területek nyilvántartásába, valamint a kivetési lajstromba a megjelölt jövedelmezőségi osztályba felvételssenek; a kezelési költségjárulékok kivetelssenek és az elengedett kezelési járulékok egyidejűleg leirassanak; a területek a m. kir. járási erdőgondnokság által az állami kezelésbe valóban átvételssenek; ezzel kapcsolatosan a területeknek közös erdőörj szervezetbe való besorozása, az őrzési járulékok kivetési lajstromába való fölvétele, az őrzési járulékok kivetése s az elengedett járulékok leírása is megtörténjék;

b) a területek az erdők nyilvántartási törzskönyvébe azonnal bejegyeztelssenek, még pedig a kiterjedést és a fanemet illetőleg egyelőre a kijelölési eljárás rendén megállapított adatokkal. (Megjegyzendő, hogy az V. fejezet 63. szakaszában említett területek csak abban az esetben vezetendők be azonnal az erdők nyilvántartási törzskönyvébe, ha a birtokos kérelmére állami kezelésbe vétetnek; ellenkező esetben csak akkor, ha a beerdősítés már megtörtént);

c) a területekre vonatkozó „kopárjavítási terv“, illetőleg „futóhomok- vagy vizmosás-megkötési terv“ ugyanolyan pontokba foglalt részletezéssel és mellékletekkel, amint ez a javaslatra vonatkozólag (a III. fejezetben) el van rendelve, a jogerős határozatoknak teljesen megfelelően elkészítettessék és az érdekelt birtokosoknak, hatóságoknak és hivataloknak rendelkezésére bocsáttassék.

67. §. A kopárjavítási stb. terveket azokra a területekre, ame-

lyek állami kezelésbe adatnak és amelyeken az elrendelt gazdasági és műszaki munkálatok foganatosításánál szükséges szakértői közreműködés az 1898. évi XIX. t.-cz. 12. §-a alapján a m. kir. állami erdőhivatal, illetőleg a m. kir. járási erdőgondnokság feladatává tétetett: a m. kir. járási erdőgondnokág készíti el, a többi területre pedig a kir. erdőfelügyelőség.

Ezeket a terveket úgy kell megszövegezni, hogy bárki szakismeretek nélkül is megérthesse.

Ha valamely több birtokos tulajdonát képező területcsoportra vonatkozólag (a III. fejezet 32. §-a értelmében) közös javaslat készült, arra a területcsoportra a „tervet“ is így kell elkészíteni.

68. §. A kopárjavítási stb. tervek egy-egy példánya kiadandó:

a) az *érdekelt birtokosnak* (a közös terv a legnagyobb birtokrészlet tulajdonosának) az elrendelt munkálatok foganatosítása végett;

b) az *illető község előljáróságának* nyilvántartás és ellenőrzés végett;

c) a *kir. erdőfelügyelőségnek* nyilvántartás és az ellenőrzés gyakorlása, valamint a hozzá utalt területeken a szakértői közreműködés teljesítése végett;

d) a *m. kir. állami erdőhivatal útján* az *érdekelt m. kir. járási erdőgondnokságnak* az ellenőrzés gyakorlásában való közreműködés, valamint az állami kezelésbe vett és más hozzá utalt területeken a szakértői közreműködés teljesítése, vagy ha az összes munkálatoknak állami költségen való foganatosítása határoztatott el, ennek eszközlése végett;

e) végül abban az esetben, ha valamely nagyobb szabású vagy különleges műszaki, illetőleg gazdasági munkálat foganatosításával a körülményekhez képest a *kir. kulturmérnöki hivatal*, illetőleg a *m. kir. gazdasági felügyelőség* bizatik meg, akkor a terv egy példánya ezek részére is kiadandó: az illetékességük körébe tartozó s illetőleg a jogerős határozattal hozzájuk utalt munkálatoknak végrehajtása végett; önként értetvén, hogy a terv egyéb rendelkezéseinek (pl. a fásítási munkálatoknak) foganatosításáról ilyen esetben is a kir. erdőfelügyelőség, illetőleg a m. kir. járási erdőgondnokság köteles gondoskodni.

69. §. Mivel a kopár, futóhomokos és vizmosásos területeken foganatosítandó fásítási, talajkötési és javítási munkálatok a területeknek megromlott gazdasági állapota (kimerült termőképessége s a kedvezőtlen időjárás ártalmaival szemben kevés ellenállóképessége) miatt csak nagy körültekintéssel megválasztott eljárási módoknak gondos alkalmazásával s a munkálatok alapos végzésével vezethetnek kellő sikerre, azért nagy súlyt helyezek arra, hogy az érdekelt birtokosok a reájuk háramló nehéz feladatok teljesítésében az állami szakhivatalok részéről teljes jóakarattal támogattassanak.

A kir. erdőfelügyelőségek, valamint a m. kir. állami erdőhivatalok személyzetének különösen kötelességévé teszem, hogy valahányszor hivatalos kiküldetéseik alkalmával oly község határában fordulnak meg, amelyben kopárjavítási, futóhomok- vagy vizmosás- kötési munkálatok vannak folyamatban vagy lesznek megkezdendők, az érdekelt birtokosokat — lehetőleg a községi előljárásságnak (és ha módjukban áll, a község kulturális érdekeinek szolgálatára hivatott lelkészeknek, tanítóknak) is a bevonásával — a helyszínén a feladatokról részletesen felvilágosítsák, velük a felmerülő munkálatok módjait (az ültetési, dugványozási módokat, a csemeték és dugványok megválogatását, előkészítését, kezelését, az ültetések gondozását, a töremetszést stb.) nemcsak szóbeli előadással, hanem gyakorlati bemutatással is megismertessék. Ezek a szemléltető ismertetések az illető munkálatokra valóban alkalmas évszakok határain kívül eső nyári időszak alatt is folytatandók, de természetesen annak hangsúlyozása mellett, hogy a fásítást a helyi viszonyoknak megfelelő időszak alatt kell végezni.

Amely vidéken pedig nagy vizmosások megkötéséről kell gondoskodni, kívánatos, hogy esetleg több község érdekelt birtokosainak bevonásával s a bemutatásra jól kiválasztott helyen próbagátkötési, partlejtőstítési s más ilyen munkálatok végzése is bemutatassék.

Gondoskodni kell, hogy ilyen alkalmakkor a közös erdőőri szervezethez tartozó vagy a birtokosok által külön alkalmazott erdőőr, illetőleg erdőszolga mindig jelen legyen.

Egyébiránt számítok arra is, hogy a birtokosok saját érdekei, nemkülönben a községi és az általános közgazdasági érdekek

szempontjából egyaránt fontos ügy előmozdításában a kopár, futóhomokos és vízmosásos területek jókarbahozatalát célzó rendelkezések helyes végrehajtásának támogatásával, maguk a községek, valamint a közigazgatási hatóságok szintén tevékenyen közreműködni fognak.

Megjegyzem, miszerint a magam részéről jövőben sem zárkozzom el attól, hogy a kopár stb. területek ügyének érdekében kifejtett példás munkásságot, bármily irányban nyilvánuljon meg, kellő jutalomban vagy elismerésben részesítem.

70. §. A kopárjavítási, futóhomok- és vízmosáskötési tervekben előírt hatósági rendelkezések végrehajtásának állandó felügyelete és elősegítése érdekében következőket rendelem el.

A kir. erdőfelügyelőség, illetőleg a m. kir. járási erdőgondnokság köteles a hozzáutalt területek mindegyikét évenként legalább egyszer (a birtokossal együttesen) bejárni; az elrendelt munkálatok foganatosításáról, az elért eredményről, a szükséges pótlásokról tájékozódni s egyszersmind a birtokost a fentebbiek értelmében kellő utbaigazításokkal ellátni.

Ugyanezen alkalommal kötelesek meggyőződni arról is, hogy a községi előljárásnak megőrzés végett kiadott kopárjavítási stb. tervek megvannak-e. A netán elveszett tervek pótlásáról gondoskodnak s az esetet egyidejűleg a vármegye alispánjának tudomására adják.

A birtokosok által netán elkövetett törvénybe ütköző cselekmények vagy mulasztások megtorlása iránt az eljárást a kir. erdőfelügyelőség köteles megindítani.

Ha tehát ilyen esetről bármely hatóság vagy hivatal tudomást szerez, a részletes adatok közlése mellett a kir. erdőfelügyelőséget tartoznak értesíteni.

71. §. Ha a valamely kopár stb. területre vonatkozó hatósági rendelkezéseknek módosítása válnék szükségessé, erre nézve a jelen körrendeletben megállapított eljárási szabályokhoz alkalmazkodva a kir. erdőfelügyelőség teszi meg az illetékes hatóságnál a javaslatot. A módosításokra vonatkozó jogerős határozatok az eredeti kopárjavítás stb. terv valamennyi példányához hozzátartozandók.

VII. FEJEZET.

A kijelölt kopár stb. területek nyilvántartása.

72. §. Azokról a kopár stb. területekről, amelyekre nézve a kijelölési eljárás teljes befejezést nyert s amelyeknek kopárjavítási (futóhomok- vagy vizmosás-megkötési) terve is kiadatott, e tervek alapján úgy a kir. erdőfelügyelőség, valamint a m. kir. járási erdőgondnokság — községi határok és aztán szolgabírói járások szerinti csoportosítással — áttekinthető nyilvántartási jegyzéket állít össze, mely a területekre vonatkozó főbb adatokat tartalmazza — annak feltüntetésével, hogy a terület a szakértői teendők ellátása szempontjából a kir. erdőfelügyelőséghez, vagy a m. kir. járási erdőgondnoksághoz van-e utalva.

73. §. A részletes nyilvántartás céljaira maguk a tervek szolgálnak, amelyeket a nyilvántartási jegyzék tételszámával ellátva s szintén községhatáronként és szolgabírói járásonként sorozva kell megőrizni.

Valamennyi tervhez — tulajdonképeni tartozékain kívül — mellékelni kell az illető területre vonatkozó összes határozatokat s ezenkívül egy megfelelően berendezett nyilvántartási ívet, melyen az évről-évre előírt és foganatosított munkálatokról s azok eredményéről, a nyert állami támogatás módozatairól és mértékéről, az esetleg szükségessé vált megtorló intézkedésekről s más fontos intézkedésről vagy tapasztalatról pontos feljegyzést kell vezetni.

74. §. A kopár, futóhomokos és vizmosásos területek ügyének előrehaladásáról a kir. erdőfelügyelőségek, valamint a m. kir. állami erdőhivatalok évi tevékenységi jelentésükben részletesen beszámolni tartoznak.

Ezenkívül a kir. erdőfelügyelőségek, a m. kir. állami erdőhivatalok közreműködésével részletes tájékoztató jelentéseket tartoznak tenni évről-évre a kerületükhöz tartozó vármegyék közigazgatási bizottságának is.

VIII. FEJEZET.

Átmeneti intézkedések.

75. §. A kopár, futóhomokos és vizmosásos területek hatósági kijelölése céljából folyamatban lévő eljárásokat az érdekelt hatóságok és hivatalok a jelen utasítás vételével felfüggesztik, illetőleg az ügyre vonatkozó összes tárgyalási iratokat átküldik a kir. erdőfelügyelőségnek.

76. §. A kir. erdőfelügyelőség a folyamatba tett eljárás eddigi eredményeinek kellő felhasználása mellett, a jelen utasításban kívánt követelményekkel szemben mutatkozó hiányok pótlásáról — a most megállapított eljárási szabályokhoz szigorúan alkalmazkodva — gondoskodik, úgy hogy az eljárás már az új eljárási szabályok szerint legyen folytatható és befejezhető.

Kelt Budapesten, 1911. évi július hó 19-én.

Gróf Serényi s. k.

TRENCSEN-TEPLICZ

500 év óta
gyógyítanak
köszvényt,
csúzt stb.

A forrásvizeket nem kell sem lehűteni,
sem fölmelegíteni. Szállodák fürdőkkel
egybeépítve. Egész évben nyitva. Nagy-
szerű tavaszi kurák. Olcsó pensiók! Festői
hegyvidék. **Millió új építkezések.**
Új nagyszálló. Új fürdők. **Házikurák.**
:: hoz: iszapszétküldés. ::

Prospektust küld a fürdőigazgatóság.

Egyesületünk t. tagjai messzemenő ked-
vezményekben részesülnek. Bővebbet az
Erdészeti Lapok 1911. évi XI. füzeté-
tartalmaz, illetőleg a fürdőigazgatóságtól
:: lehet megtudakolni. ::

Rádiumos
kéneshőviz-
(36-42°C.) és
iszapfürdői

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1911. évi szeptember hóban.

A rövidítések magyarázata:

Az ákácza monografiája	Am.	Fából készült csukor és alkohol	Fcz.
Alapítványi kamat	ak.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	H. F.
Alapítványi tőketörlesztés	att.	Értekezések az erdőrendezés köréből	Ée.
Áltisztí segélyalap	Asa.	Hirdetési díj az E. L.	hd.
Atütő bevétel	áb.	Hirdetési díj az „Erdő”-ben	Ehd.
Bedő Albert alapítvány	BAa.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	ik.
Bükkützifa romlása stb.	Btr.	Kedvezményes lapdíj	kld.
Egyéb bevétel	Egy.	Készpénzalapítvány	k. a.
Erdői facsemeték nevelése	Ecs.	Külföldi fanemek tenyésztése	Kft.
Erdészeti építéstan I. rész (középi- téstán) I. kötet	Eép. I. I.	Lakbér	lb.
Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.	Eép. I. 2.	Lapdíj (Erd. Lapok)	ld.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut- vasut- és hidépítéstan)	Eép. II.	Legelő erdők (Földes J.)	FL.
Erdészeti Géptan	Egt.	Legelő-erdők berendezése	M. L.
Erdészeti Lapok egyes füzetei	EL.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	EOT.
Erdészeti Növénytan II. rész	Nvt. II.	Népszerű növénytan	N. Nvt.
Erdészeti Nyereségszámítéstan	Enyt.	Ö Felsége fénynyomatu arcképe	OFa.
Erdészeti rendeletek tára	Ert.	Perköltés	Prk.
Erdészeti zsebnaptár	Npt.	Postaköltség	pk.
„Erdő” című lap	Eld.	Rendkívüli bevétel	rb.
Erdőbecsléstan II. kiadás	Ebt.	Rendszeres növénytan I. R.	Rnt. I.
Erdőértékszámítéstan II. kiadás	Eét.	Szállaló Erdők Berendezése	Szeb.
Erdőőr	Eö.	Számtan erdőőri szakiskolák részére	Sz.
Erdőrendezéstan	Rz.	Tagsági díj	td.
Erdőrendezéstan (Fekete)	Rzf.	Tangens-táblázatok	Tt.
Erdő berendezések	Eb.	Gr. Tisza Lajos-alapítvány	TLa.
Erzsébet királyné alapítvány	E. a.	Titkári nyugdíjalap	t. ny. a.
Értékpapírok kamatai	Ék.	Tölgy és Tenyésztése	Töt.
		Vadászati ismeretek kézikönyve	Vik.
		Wagner Károly alapítvány	WKa.

Ajtay Sándor hd. 6.40. Bund Károly tnya. 26.—. Boda Dénes td. 16.—.
Benkő Rezső td. 16.—. Barsy Nándor td. 16.—. Bosznia-Hercegovina orsz.
korm. erdőig. hd. 70.29. Blatny Ernő td. 16.—. Bona Endre td. 4.—. Besz-
tercei m. kir. erdőig. hd. 28.15. Bohuniczky Endre td. 16.—. Csernátfalu köz-
ség hd. 19.45. Cséti Viktor ld. 8.—. Csiky István Eö. 6.—, pk. —.55. Daubner
András Sz. 2.40, pk. —.45. Dobó Jenő td. 16.—. Deme István Sz. 2.40.
Dobsina város npt. 2.—, pk. —.45. Dobránszky D. npt. 3.—, pk. —.12.
Dobrócz község hd. 27.55. Dick Manó npt. 3.—. Esterházy hgi főpénztár
hd. 69.55. Eröss Gyula td. 8.—. Erdőhivatal Orsova Ehd. 37.33. Erdős András
Sz. 2.40, pk. —.45. Erdőre 223.23. Földes Jánosné att. 13.34. Fulamann Pál
td. 16.—. Fábíán János td. 16.—. Földmiv. min. hd. 41.30. Főszolgabíró, Puj
hd. 18.45. Geyer Ferenc Eö. 6.—, pk. —.55. György Albert hd. 57.60. Gött-
mann Venczel td. 16.—. Iffits József td. 20.—. Istvánffy József td. 16.—.
Kiss István Sz. 2.40, pk. —.45. Kiss József EL. —.50. Karánsebes vagyonközség
hd. 35.65. Kollár János Rz. 6.—, pk. —.12. Kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság
hd. 20.95. Királyhalmi m. kir. erdőőri szakiskola Eö. 60.—, pk. —.12. K. Deszpi-
nits Kálmán npt. 3.—, pk. —.45. Libohorszky József tnya. 3.—. Loderer Gyula
npt. 3.—, Eö. 6.—, pk. —.78. Libohorszky József 35.—. Mirtse János td. 3.—.
Mayerberg N. npt. 3.—. Martincsák Kornél td. 8.—, npt. 2.—, pk. —.45.
Mamira József td. 16.—, pk. —.55. Németh János 26.60. Néranádasi főerdőőr
Sz. 1.50, pk. —.45. Nemes Béla td. 16.—. Neuhöfer u. Sohn hd. 10.50. Oláh

Pál npt. 3.—, pk. —.45. Ondrus Gyula td. 8.—. Pátia Tt. 1.—. Persián Iván lb. 53.—. Id. Pálffy János urad. hd. 8.15. Pósch Mihály npt. 3.—, pk. —.12. Páskuj Dániel npt. 3.—, pk. —.45. Parragh Béla ak. 28.—. Rakaszi egyházigondnokság hd. 27.40. Rimmer Gyula Eő. —.6. Szepessy Elek td. 10.—. Suha Rezső td. 16.—. Szabó Kálmán (battonyai) td. 16.—. Szakállasi Pál Sz. 2.40, pk. —.45. Schenk Ferencz Eő. 6.—. Sternberg Frigyes att. 20.—. Szakmáry Ferencz td. 16.—, pk. —.35. Schulhof és Hecht td. 16.—. Szeklencze község hd. 37.70. Szekulics Bogdán 2.40. Tomcsala János ld. 8.—. Vaitzik Emil td. 8.—. Vlaszaty Ödön td. 16.—. Zachár László td 32.—, pk. 1.10. Zsarnóczai m. kir. erdőhivatal npt. 6.—, pk. —.78.

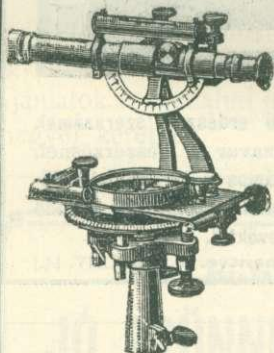
Az „Erdészeti Lapok“ 1911. évi XX. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint *a)* faeladási hirdetéseknel 30 fillér, *b)* más hirdetéseknel 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonként 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

**Aranyérem, párisi
világkiállítás 1900.**

Egyetemes busszóra-műszereket és erdei-busszólákat

optikai távolságmérővel $C = 100$,
mérészítalokat és távesőves vonalzók-
kat, valamint mindennemű mérőeszközt
készít a legjobb kivitel és legpontosabb rekti-
fikáció biztosítása mellett

NEUHÖFER ÉS FIA

cs. és kir. udvari műszerészek
BÉCS raktár: I., Kohlmarkt 8.
gyár: V., Hartmannngasse 5.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Minden
közhasználatu műszer állandóan készletben van.
Javítások és átalakítások — akkor is, ha a mű-
szerek nem a mi gyárunkból
származnak — legjobban és leg-
gyorsabban eszközöltetnek. —
Szállítás kívánatra magyar czé-
gek után is lehetséges. (I. XII. 10)

Őszi és tavaszi idényre **kocsányos és kocsánytalan**

tölgyvetőmakkot

ajánl legjutányosabb áron **Wimmer Ignác, Nagyatád**
(Somogy megye).

(10. VI. 4.)

FÖRSTER-KREIDE

MÜLLER ÁRMİN

vas- és fém-tömegeszközök gyára,
erdészeti mérő- és jelzőeszközök

BUDAPEST, VI., CSÁNGÓ-UTCZA 3/a.

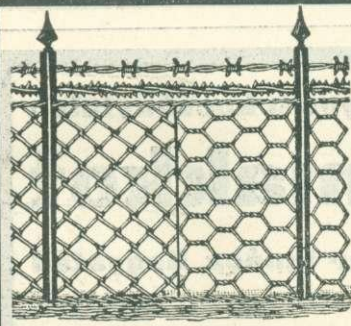
TELEFON 137—57.

Magy. kir. postatakarékpénztár-számla 26566.
Cheque-számla a Központi Kereskedelmi és
Iparbanknál.

KÜLÖNLEGESSÉG:
szab. „Herkules“ vaskapcsok, talp-
∴ fák és egyéb fák repedése. ∴

Az egyetlen hazai ilyenmü vállalat, hol mindennemü erdészeti szerszámok
jutányos árákon központosítva vannak. Nincsen zavar a beszerzésnél,
gyors és pontos kiszolgálás, versenyárak. — Számos m. kir. állami erdő-
hivatal, járási erdőgondnokságok, városi és uradalmi erdőhivatal állandó
szállítója. Tömeges elismerőlevelé vevőktől.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. (2. XXIV. 14.)

Vadaskertsövények

a legjobb drótanyagból, továbbá kert-
sövények, baromfiudvarok, tennispályák
részére. (7—4.)

Alpenländische Drahtindustrie

Ferd. Jergitsch' Söhne

Wien, V/1., Wienstrasse 45.

Telefon 9583. ∴ Graz, Göstinger
Maut und Klagenfurt Postfach 265.

197. számú képes katalógust ingyen és
bérmentve a legközelebb eső irodából.

György Albert bányamérnök.

Iroda: Budapest, I. kerület, Budafoki-ut 22. szám.

Sürgőnyczim: Szénércz Budapest. Telefon 130—95.

Elvállalja: szenek és érczek elemzését és ezek értékesítését, a bányászat körébe tartozó összes munkálatok tervezését és ezek kivitelének ellenőrzését,

szén-, ércz- és kőbányák üzemének szakszerű vezetését, külföldi bányavállalatok képviselőjét,

ásványvizek védőterületeinek kieszközlését és ellenőrzését.

(3. XII. 7.)

A győri püspökségnél az akadémiai képesítéshez kötött erdészi állás betöltendő. Néhány évi gyakorlattal bíró nőtlen egyének előnyben részesülnek. Javadalmazás megegyezés szerint. Ajánlatok az uradalmi jószágkormányozóság címre Szanyba (Sopron megye) kéretnek.

(9. IV. 4.)

Uri ruhák készítéséhez való

JÓ BRÜNNI POSZTÓT ÉS LODENT

legjutányosabb gyári áron szállít

ETZLER és DOSTAL, Brünn

☞ Schwedengasse 5/z. ☞

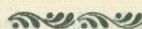
Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

Dus mintagyűjtemény az őszi és téli évszakra, megtekintésre bérmentve.

Magyar levelezés.

(5. VI. 4.)

Előjegyzéseket elsőrendű minőségű, fajtiszta

**kocsányos és kocsánytalan
tölgymakk és csermakk**

valamint elsőrendű minőségű

jegenyefenyőmag

és vadetetésre alkalmas **vadgesztenye** ősszel
való szállítására elfogad

Stainer Gyula cs. és kir. udvari szállító
magyar magpergetőgyára

KÖRMEND, Vas megye.

(4. VII. 4.)

Czégemet tessék ajánlattételre felhívni!

SÁNDOR IMRE, Székesfehérvár

:: erdészeti magkereskedő és csemetenagytermelő ::

 ajánl:

kocsányos, kocsánytalan, cser- és bükk-

makkot,

jegenyefenyő-, lombfa-, gyümölcs- és cserje-

magvakat

elsőrendű minőségben, versenyképes árak mellett.

(8. V. 4.)

Szigoruan lelkiismeretes kiszolgálás!

Kitűnő minőségű fajtiszta kocsányos és kocsánytalan

tölgymakkot,

magas csiraképeségű

jegenyefenyőmagot

ajánl és előjegyzéseket már most kér:

FARAGÓ BÉLA

császári és királyi udvari szállító Magyar Magpergető gyára,
Erdészeti csemetetelepek, Zalaegerszeg.

(6. IV. 4.)

Feladás. 1976/1911. — A boszniai és hercegovinai országos kormány erdőigazgatósága a travnik és jajcei járások Dnolučka erdőrézsében körülbelül 200.000 m^3 I. és II. osztályu lucz- és jegenyefenyőhaszonfát, továbbá körülbelül 30.000 m^3 bükkhaszon- és tűzifát, tövön versenytárgyalás útján elad.

Az 1 koronás boszniai bélyeggel és 6500 (hatezeröttszáz) K bánatpénzzel ellátott lepecsételt írásbeli ajánlatok, melyek csak az eladásra kiírt egész famennyiségre vonatkozhatnak, legkésőbb 1911. évi november hó 15-én délelőtt 11 óráig az alulírt országos kormány erdőigazgatóságánál nyújtandók be.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény, az ajánlati minta, valamint a versenytárgyalási feltételek az országos kormány erdőigazgatóságánál Sarajevóban megtekinthetők, hol kívánatra szóbeli tájékoztatások is adatnak.

Sarajevo, 1911. évi augusztus hó 2-án.

(13. III. 3.)

*A bosznia-hercegovinai országos kormány
erdőigazgatósága.*

SZLAVÓNIAI VETŐMAKKOT,

KOCSÁNYOS TÖLGYMAKKOT, Querc. pedun- culata,

KOCSÁNYTALAN TÖLGYMAKKOT

Querc. sessiliflora, csiraképességükért jótállással, az
ősz **és tavaszi idényre**
 a legjobb minőségben legelőnyösebben szállít (12. V. 3.)

REICH VILMOS, SZISZEK (HORVÁT-
ORSZÁG).

Faeladás. 157044/9008. F. D. — A boszniai és hercegovinai országos kormány erdőigazgatósága az alant megnevezett boszniai novi járásban fekvő erdőrészben, hozzávetőlegesen megállapított famennyiséget tövön, versenytárgyalás útján eladja és pedig:

Az eladási tárgy száma	Erdőterület	Bükkhaszon- és tűzifa	Vasut, mely felé a fa gravitál	Leteendő bánatpénz koronákban
1	Pastirevo	105000	Banjaluka Sunja	4100

Az egykoronás boszniai bélyeggel és az előirt bánatpénz ellátott, lepecsételt írásbeli ajánlatok, melyek csak a megnevezett erdőrész egész famennyiségére szólhatnak, legkésőbb 1911. évi november hó 15-éig délelőtt 11 óráig az országos kormány erdőigazgatóságánál nyújtandók be.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény, az ajánlati minta, valamint a versenytárgyalási feltételek, az országos kormány erdőigazgatóságánál megtekinthetők, hol kívánatra szóbeli tájékoztatások is adatnak.

Sarajevo, 1911. évi. augusztus hó 21-én.

(15. III. 3.)

Hirdetmény. 504/1911. sz. — Kassa sz. kir. város erdőhivatala tudomására hozza mindazon erdőbirtokosoknak és erdőtiszteknek, kiknek kocsánytalan tölgymakkra szükségük van, hogy szükségleteket folyó ősszel vagy jövő tavasszal fenti erdőhivatal által Kassán vagy valamely szomszédos vasuti állomáson feladva jutányos áron itt beszerezhetik.

Megrendeléseket fenti erdőhivatal máris ezidőszerint elfogad, a szállítás pedig annak idejében a megrendelés sorrendjében fog eszközölni.

(11. III. 3)

Kassa sz. kir. város erdőhivatala.

Jóminőségű **vetőmagvakat**

∴ nemkülönben ∴

vadtakarmányozás

céljaira alkalmas magvakat készpénz-fizetés mellett szállít:

(14. III. 3.)

GOLDSCHMIDT LIPÓT, FIUME.

Faeladás. 178677/10485. F. D. — A boszniai és hercegovinai országos kormány Dl. Prača erdőségben körülbelül 554.000 m³ haszon- és tüzi bükkfamennyiséget tövön versenytárgyalás útján elad.

Az egykoronás boszniai bélyeggel és az előirt 7000 (hétezer) K bánatpénzzel ellátott, lepecsételt ajánlatok, melyek csak az egész famennyiségre szólhatnak, legkésőbb november hó 20-án délelőtt 11 óráig a kormány erdőigazgatóságánál nyújtandók be.

Az erre vonatkozó részletes hirdetemény, az ajánlati minta, valamint a versenytárgyalási feltételek az erdőigazgatóságnál Sarajevóban betekinthesők, hol megkeresés esetén szóbeli felvilágosítások is adatnak.

Sarajevo, 1911. évi augusztus hó 28-án.

(16. III. 3.)

*A bosznia-hercegovinai országos kormány
erdőigazgatósága.*

Sorfák utak mellé. Kanadai és pyramis nyár 3, 4, 5 m magas, egészséges, őszre vagy tavaszra szállítva, gondos csomagolással Dárda vasutállomásról darabonként 50 fillérért kapható.

(17. II. 2.)

Főhercegi erdőgondnokság
Tökös-pusztá, u. p. Bellye, Baranya megye

Kiváló minőségű szlavoniai kocsányos és kocsánytalan

MAKKOT,

csiraképességért jótállás, valamint makkot vadetetéshez, a legjobb kiszolgálás mellett ajánl, több mint 30 éve fenálló makk-kiviteli cég **Pláner Károly, Sziszek,** Horvát-Szlavonország. (18. II. 2.)

Árverési hirdetemény. Katafa közbirtokossága az erdejében 669 kat. holdon található 585850 koronára becsült 1501 darab erdeifenyő- és tölgytörzset 1911. évi november hó 3-án Markó elnöknel tartandó, zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen becsáron felül eladja.

Részletes becsjegyzék és árverési feltételek betekinthesők nálam és a körmendi m. kir. jár. erdőgondnokságnál.

Katafa, 1911. évi szeptember hó 26-án.

(19)

Markó József
elnök.

Makkeladás. Zsiva szigetén (Dálja községgel szemben) mintegy 1100 hl mocsártölgy-makk (Stieleiche, Quercus pedunculata) kerül eladásra.

Írásbeli ajánlatok a *Szerb földmivelő egyesületek szövete* *Zágráb* címre intézendők, ahol eziránt bővebb felvilágosítással is szolgálnak. (20)

Faeladási hirdetemény. 3926—1911. sz. — A beszterczei m. kir. erdőigazgatóság kerületében a radnai m. kir. erdőgondnokság kezelése alá tartozó és a Kosna község meg a naszódvidéki központi iskola- és ösztöndíjalapok erdejéből kihasználandó vágások fakészleteinek tövön való eladására Beszterczen a m. kir. erdőigazgatóság hivatalos helyiségében 1911. évi október hó 30-án d. e. 11 órakor, a nevezett erdőbirtokosok hozzájárulásának fentartásával, zárt írásbeli ajánlatok útján való nyilvános versenytárgyalás fog tartatni,

Az eladó és alábbi kimutatásba vett lucz- és jegenyefenyőhaszonfa az egyenként felmért törzseknek csupán műszaki célokra alkalmas fatömegét a kéreg, csucsfa és termelési apadék leütésével foglalja magában.

Tételszám	Község neve, hol az eladó erdő fekszik	Az eladandó vágások				Becsült fatömeg			
		gazdasági terv szerinti elnevezése			kiter- jedése k. hold	kihasználás határideje	lucz- fenyő	jegeny- fenyő	Együtt
		g. o.	s. v.	erdő- részlet					
m ³									
1	Kosna	A	—	13/a	25·0	1912. évi április hó 1-től	3375	3221	6596
2				81	107·3	1922. évi április hó 1-ig	22298	4734	27032
3				82	135·2		28045	3288	31333
Összesen :					267·5		53718	11243	64961

A fakészletek becsértéke 497.202 koronában van felszámítva.

A zárt írásbeli, ívenként 1 koronás bélyeggel ellátott és a megajánlott vételár 5%-át kitevő bánatpénzzel felszerelt ajánlatok, melyekben ajánlattevő által határozottan kijelentendő, hogy az árverési és részletes szerződési feltételeket ismeri, változtatlanul elfogadja és azoknak magát aláveti, 1911. évi október hó 30-án

délelőtt 11 óráig a besztercei m. kir. erdőigazgatóságnál nyújtandók be.

Oly ajánlatok, melyek ezen feltételeknek nem felelnek meg, amelyek elkésve nyújtatnak be, vagy pedig a megállapított árverési és szerződési feltételektől eltérő kikötéseket foglalnak magukban, figyelembe vétetni nem fognak.

A megnevezett erdőbirtokosok föntartják maguknak azt a jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon választhassák elfogadásra azt, amelyet, tekintet nélkül az ajánlat magasságára, saját belátásuk szerint a legmegfelelőbbnek találnak, vagy hogy az összes ajánlatokat is visszautasíthassák.

Az árverési és részletes szerződési feltételek a besztercei m. kir. erdőigazgatóságnál, a radnai m. kir. erdőgondnokságnál Óradnán és Kosna község elöljáróságánál megtekinthetők és 30 K ellenében azok a vágás-térképpel együtt az érdeklődőknek meg is küldetnek.

Besztercze, 1911. évi szeptember hó 6-án.

(21)

M. kir. erdőigazgatóság.

Faeladási hirdetmény. Gróf Zichy Béla vrászlói erdeiből eladóvá tétetik körülbelül 1700 m. hold legelőerdő fakészlete tövön az erdőben.

Ezen fakészlet a törzsenkénti felvétel útján foganatosított hivataltos becslés szerint 38.900 drb. tölgy, kőris, szil, bükk, cser gertyán, éger, nyír, hárs és juhar mű-, épület- és tűzifából áll. Összes köbtartalma körülbelül 43.600 m^3 .

Becsérték és kikiáltási ár 480.000 (négy száznyolcvanezer) K. Bánatpénz a becsérték 10⁰/₀, vagyis 48.000 K.

Feltételes utó- és távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az írásbeli lepecsételt zárt ajánlatok a tulajdonos gróf Zichy Béla urnál Budapest, Muzeum-utca 15 nyújtandók be 1911 november hó 13-án délelőtt 9—11 óra között, azok felnyitása pedig ugyanazon napon 12 órakor fog megtörténni.

A tulajdonos gróf Zichy Béla fentartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok közül egyiket sem, esetleg azt fogadja el, melyet a legmegfelelőbbnek talál.

Nevezett erdőréssz törvényhatósági ut mentén, 10—14 km távolságban fekszik Komárváros (Déli vasut) vasuti állomástól; u. p. és táviráda Nemesvid (Somogy m.).

A részletes eladási és kihasználási feltételek a vrászlói (u. p. Nemesvid, Somogy m.) és a Lengyeltóti (Somogy m.) urad erdészeti hivataloknál szerezhetők meg; utóbbinál részletes felvilágosítás nyerhető a becslési adatokról és egyéb viszonyokról is.

Vrászló, 1911. évi szeptember hó 30-án.

(22. II. 1.)

A vrászlói urad erdőhivatal.

Tölgyfaeladási hirdetés. 190/1911. sz. — A rónaszéki m. kir. erdőgondnokság 1911. évi tűzifavágásban visszamaradt tővön álló 126 drb. 169 64 m^3 -re becsült tölgyműfa és 128 $űrm^3$ -re becsült tűzifára 6298 korona 72 fillér kikiáltási ár mellett 1911. év október hó 25-én d. e. 10 órakor az erdőigazgatóság hivatalos helyiségében árverés fog tartatni.

Az árverési és szerződési feltételek a hivatalos órák alatt az alulírt m. kir. erdőigazgatóságnál megtekinthetők.

(23)

Máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság.

Pályázati hirdetmény. A nagyváradi latin szert. főt. káptalan biharsályi erdőgazdaságában egy erdőgyakornok felvétetik. Pályázók tartoznak sajátkezűleg írt folyamodványaikhoz keresztlevelet, a selmeczbányai m. kir. erdészeti főiskola teljes elvégzését igazoló leczkekönyvet, esetleges eddigi alkalmaztatásról szóló szolgálati bizonyítványt mellékelni, nemkülönben igazolni, hogy ép testalkatúak.

Évi fizetés 1320 korona készpénz és egy butorozott szoba. Egy évi megfelelő ideiglenes szolgálat esetén az illető véglegesített és nyugdíjjogosultságot nyer. Folyamodványok legkésőbbben a folyó évi november hó 8-ig alulírotthoz benyújtandók.

Nagyvárad, 1911. évi szeptember hó 30-án.

(24. II. 1.)

Török László s. k.
uradalmi erdőmester.

Utánnymás nem díjaztatik.

Erdeifenyőeladási hirdetmény. A földmivelésügyi m. kir. miniszter ur 1908. évi 40343. sz. engedélye alapján, a Zemplén vármegye varannói járásához tartozó Tapolymogyorós községi volt urbéreseknél Tapolymogyorós község határán, a varannói vasuti állomástól 18 km távolságra fekvő erdejében felbecsült és folyó számozással ellátott 1530 darab erdeifenyő 1911. évi október hó 24-én délután 2 órakor Tapolymogyorós községben a községi bíró házában írásbeli és szóbeli árverésen el fog adatni.

Az eladás alá kerülő 1530 drb. erdeifenyő összes köbtartalma 11473 m³.

Kikiáltási ár 3565 korona, bánatpénz 360 korona.

A zárt írásbeli ajánlatok 1911. évi október hó 24-én d. u. 2 óráig Scserba Mihály urbéres elnöknel adandók be.

Az árverési feltételek a varannói m. kir. járási erdőgondnokságnál és az urbéres elnöknel tekinthetők meg.

Tapolymogyorós, 1911. évi szeptember hó 20-án.

(25)

Scserba Mihály
elnök.

Faarverési hirdetmény. Az aradvármegyei Parázs község volt urbéresei tulajdonát képező 468 kat. hold erdőterületen levő, 5438 m³-re becsült bükk- és cserfából álló, tövön található fakészlet az 1911. év november hó 8-án d. e. 10 órakor Parázs község-házán zárt ajánlatok benyújtásával kapcsolatos nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

A hivatalosan megállapított becsár egyszersmind kikiáltási ár 16.390 (tizenhatezerháromszázkilenczven) K, bánatpénz 1639 K.

A zárt írásbeli, egykoronás bélyeggel ellátott s kellően kiállított ajánlatokhoz a bánatpénz készpénzben vagy óvadékképes magyar állami értékpapirokban csatolandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő ez eladási és szerződési feltételeket ismeri és azokat kötelezőül elfogadja.

Az írásbeli ajánlatok az árverés napján a szóbeli árverés megkezdésének idejéig az árverelő bizottság elnökéhez adandók be, megelőzőleg postán megküldhetők: „Körjegyző Parázs, u. p. Boros-sebes” czimen.

A kellően fel nem szerelt ajánlatok figyelmen kívül hagyatnak, a faanyag a becsáron alól el nem adatik, utóajánlatok el nem fogadtatnak.

Az árverési és szerződési feltételek Parázs községhezánál, továbbá az aradi m. kir. állami erdőhivatalnál és a borossebesi m. kir. járási erdőgondnokságánál megtekinthetők, illetve megszerezhetők.

Parázs, 1911. évi október hó 4-én.

Zsurkó Flóra

(26)

urb. elnök.

Bükk-, gyertyán-, gesztenye- és tölgytörzsek eladása. 92792/1911/I/B/3. A vojniczi kir. erdőgondnokság IV. és V. vágás-sorozatának 24. és 25. tagjában kijelölt és 1911—1915. év alatt a vevő által és költségén kihasználandó mintegy 73.200 m^3 bükk- és gyertyán-, 1336 m^3 gesztenye- és 9685 m^3 tölgytörzsfatömegre becsült törzseknek a tövön való eladása tárgyában 1911. évi október hó 31-én délelőtt 11 órakor a zágrábi kir. erdőigazgatóság helyiségében kizárólag zárt írásbeli ajánlatok alapján versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár 171.836 korona.

A részletes versenytárgyalási és szerződési feltételek a földmivelésügyi m. kir. minisztérium (V., Zoltán-utca 16. III. em.) I/B/3. ügyosztályánál, a zágrábi kir. erdőigazgatóságnál és a vojniczi kir. erdőgondnokságnál megtekinthetők s kívánatra postán is megküldetnek.

Budapest, 1911. évi október havában.

(27)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Roboz Ödön és Társa

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18. :: Telefon 167-28.

állandóan vesznek bármely mennyiségben **tölgy, köris, jávor, dió, éger, cseresznye, gyertyán, bükk és másnemű keményfát** úgy gömbölyű, mint fűrészelt állapotban.

(28. XII. 1)

Tölgy-, cser- és bükkeladás tövön. 93269/1911/I/B/1. sz. — A szászsebesi erdőhivatal irodájában 1911. évi november hó 7-ik napján délelőtt 10 órakor a vajdahunyadi erdőgondnokság „A” g. o. III. vágás 15. tagjában kitűzött tisztázó vágásban álló és

számozott tölgy-, cser- és bükkfatörzseknek tövön való eladása iránt írásbeli versenytárgyalás tartatik.

Kikiáltási ár:

1. Az 1-ső csoport, vagyis az I. és II. számú	
165·26 holdas vágásrészlet után	22 675 K 80 f.
2. A 2-ik csoport, vagyis a III. és IV. számú	
54·84 holdas vágásrészlet után	9.440 " — "
3. A 3-ik csoport, vagyis az V. és VI. számú	
86·95 holdas vágásrészlet után	14.367 " 60 "
Összesen	46.483 K 40 f.

Bánatpénz: a kikiáltási ár 10%-a kikerekítve, tehát: 2300 K, illetve 950 K, illetve 1450 K, összesen 4700 K.

Lehet az egésze, vagy külön egy-egy csoportra ajánlatot tenni; első esetben három évi kihasználás is kiköthető, különben csak egy-egy évi kihasználási időtartam engedélyezhető.

Az árverési és szerződési feltételek, valamint az ajánlati űrlap és boríték 1911. évi október 20-tól kezdve a szászsebesi erdőhivatalnál és a vajdahunyadi erdőgondnokságnál megszerezhetők.

Budapest, 1911. évi szeptember hó 20-án.

(29)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Faarverési hirdetemény. A beregmegyei Nagylucska község volt urbéres birtokossága 1911. évi november hó 2-án d. e. 10 órakor a községházán tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező erdő 44·7 kat. holdnyi területű kihasználásra engedélyezett vágásterületén tövön álló 683 drb. tölgyfának 2603·72 tm^3 haszon- és 1167 tm^3 tűzifából álló fakészletét, mely egészben 113.248 korona 94 fillérre becsülve.

Kikiáltási ár a becslár. Bánatpénz 11.400 korona. Kiszállítási határidő bezárólag 1913. évi márczius hó 31-éig.

Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyújtójára nézve azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A részletes árverési és szerződési feltételek a beregszászi m. kir. áll. erdőhivatalnál, az annak alárendelt munkácsi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a birtokosság elnökénél tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Fenti hirdetmény egyszer az Erdészeti Lapok, Magyar Fakereskedő, Magyar Faipar és Fakereskedelem, Magyar Erdész, Munkács, Bereg és Beregvármegye Hivatalos Lapja című lapok legközelebbi számában teendő közzé.

Fenti hirdetményt a Nagylucska községi volt urbéres birtokosság mai napon tartott gyűlésen állapította meg és közzétételével az urbéri jegyzőt bizta meg.

Nagylucska, 1911. évi október hó 3-án.

Popovits Jenő

(30)

Rubis Demeter

urb. jegyző.

urb. elnök.

Faeladási hirdetmény. A beregvármegyei Nagylucska község volt urbéres birtokosság elnöke *1911. évi november hó 3-ik napján* kezdődő és szükség esetén a következő napon folytatandó és a helyszínén tartandó nyilvános szóbeli árverésen szálánként eladja a birtokosság tulajdonát képező 44·7 kat. holdnyi területen kihasználásra engedélyezett és 1—154 darabig fekete számokkal megjelölt tölgyfát.

Kikiáltási ár a becsár, melyen alul a fák el nem adatnak. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Kiszállítási határidő bezárólag 1912. évi január hó 1-ig. A becslési iratok és az eladási feltételek a munkácsi járási m. kir. erdőgondnokságnál és az urbéres elnöknél naponta d. e. 11—12 óra között megtekinthetők.

Fenti hirdetmény egyszer az Erdészeti Lapok, Munkács, Bereg és Beregvármegye Hivatalos Lapja című lapok legközelebbi számában és a szomszédos községekben dobszó mellett teendő közzé.

Jelen hirdetményt a fenti volt urbéres birtokosság mai ülése állapította meg és közzétételével az urb. jegyzőt bizta meg.

Nagylucska, 1911. évi október hó 3-án.

Popovits Jenő

(31)

Rubis Demeter

urb. jegyző.

urb. elnök.

Tölgyfaeladás az erdőben tövön. 113039/1911/I/B/1. — A tótsóvári m. kir. erdőhivatal helyiségében 1911. évi október hó 30-án, délelőtt 10 órakor kezdetét veendő nyilvános versenytárgyaláson írásbeli zárt ajánlatok útján eladásra kerül tövön az erdőben a keczerpekléni és a delnekakasfalvai m. kir. erdőgondnok-

ság területében az 1912. évben való kihasználásra kijelölt és négy külön eladási csoportba foglalt, együttesen 64.704 korona 54 fillér becsértékű 8175 drb. tölgyfa és 555 drb. bükkfa.

Az egyes eladási csoportokra vonatkozó közelebbi adatok, az egyes csoportokra nézve megállapított kikiáltási árak és bánatpénzek, valamint az árverési és szerződési feltételek a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál és az illető erdőgondnokságoknál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetőleg azok az erdőhivatal s az erdőgondnokságok által az érdeklődőknek kívánságukra meg is küldetnek.

Az írásbeli ajánlatokhoz használható űrlapok és borítékok ugyanott kaphatók.

Budapest, 1911. évi október hó 4-én.

(32)

Földmivelésügyi miniszter.

Faeladási hirdetmény. Az aradvármegyei Háromalmás községbeli v. urb. birtokosság a tulajdonát képező Háromalmás község határában, a háromalmás-alcili vasut állomástól mintegy 4 km-re fekvő, körülbelül 254 kat. holdnyi erdőrészen tövön található, 54.835 tm^3 -re becsült bükk-, cser-, tölgy- és gyertyán, mű- és tűzifakészlet az 1911. évi november hó 13-án d. e. 10 órakor kezdődőleg Háromalmás községházánál megtartandó írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár, melyen alul az eladás meg nem történhetik, 123.626 (egyszázhuszonháromezerhatszázhuszonhat) K, bánatpénz 12.362 K.

Az egy koronás bélyeggel ellátott, kellően kiállított és fentjelzett bánatpénzzel — készpénzben vagy óvadékképes, névértékben számított magyar állami értékpapirokban — ellátott zárt írásbeli ajánlatok az árverést megelőzőleg nyújtandók be az árverést vezető bizottság elnökéhez, az árverést megelőző napig postán küldhetők „Körjegyző Háromalmás, u. p. Alcili“ czimen. A postán érkező ajánlatok borítékjára reájegyzendő: „Ajánlat a háromalmási urb. erdőre“.

Utó- vagy kellően fel nem szerelt, illetve a feltételektől eltérő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az részletes árverési és szerződési feltételek Háromalmás községhezánál, az aradi m. kir. állami erdőhivatalnál és a boros-sebesi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők; a háromalmási körjegyző által kívánatra megküldetnek.

Háromalmás, 1911. évi október hó 6-án.

Tamó Zsigmond

(34)

Turk Tódor

urb. jegyző.

urb. elnök.

Faeladási hirdetmény. A gyulafehérvári r. k. székeskáptalan rakatói és borsómezei erdeiből összefüggőleg eladóvá tétetik mintegy 337.14 kat. hold tölgy- és bükkflakészlete tővön az erdőben.

Ezen fakészlet köbtartalma mintegy $34.014 m^3$, melyből $17.014 m^3$ tölgyműfa, $9000 m^3$ tölgytüzifa és $8000 m^3$ bükküzifa.

Becsérték és kikiáltási ár 118.000 (egyszáztizennyolczezer) K, vagyis holdanként 350 (háromszázötven) K. Bánatpénz a becsérték 10%-a, vagyis 11.800 K

Feltételes, utó- és távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az írásbeli, lepecsételt zárt ajánlatok a gyulafehérvári r. k. székeskáptalanra czimezve 1911. évi október 30-án d. u. 3 óráig adandók be bánatpénzzel terheltlen, amikor is Gyulafehérváron a várban az egyházmegyei közp. pénztár hivatalos helyiségében (Jerichó) ugyanekkor kezdődő szóbeli árverés befejezése után fel fognak bontatni.

A székeskáptalan fentartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok közül egyiket sem, esetleg azt fogadja el, melyet legmegfelelőbbnek talál.

Nevezett erdőrészt Alvincz vasuti állomástól 10—14 km távolságban fekszik egy iparvasut mentén, mely azonban nem a káptalan tulajdona.

A részletes árverési és kihasználási feltételek az erdélyi püspöki uradalom erdőhivatalánál betekintethetők.

Gyulafehérvár, 1911. évi október hó 5-én.

(33)

Urbán Gyula

uradalmi főerdőmérnök.

Másolat. Faárverési hirdetmény. A sósfalusi volt urbéreszek közbirtokossága 1911. évi november hó 6-án, délelőtt 10 órakor Sósfaluban a községi irodában tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja: 1. A tulajdonát képező erdő „A” üzemosztályában az 1906—1910. évre üzemtervileg előirt, de megtakarított s Ugocsa vármegye közíg. erd. bizottsága 414/1910. sz. véghatározatával eladni engedélyezett: 6:525 kat holdon álló 633 darab tölgyfatörzset, mely 484:5 *tm* műfára és 617 *ü*rm tűzifára becsültetett. Kikiáltási ár 7048 K, bánatpénz 800 K. Kiszállítási határidő 1913. évi december 31. 2. A tulajdonát képező erdő „B” üzemosztályában ugyan csak az 1906—1910. évekre előirt, de megtakarított s ugyanazon közíg. erd. bizottsági határozattal eladni engedélyezett 23:55 kat. holdon álló 1894 darab bükk- és 36 drb. tölgyfatörzset; a bükkfák fatömege 1895:5 *m* haszonfára (2274 *ü*rm I. oszt. bükkhasábtűzifára) és 632 *ü*rm II. osztályu bükkűzifára (dorongfa), a tölgyfák pedig 1935 *m* haszonfára becsültettek. Kikiáltási ár 6549 K, bánatpénz 700 K. Kiszállítási határidő 1913. évi április hó 30. Külön bocsátatik árverésre az „A” és külön a „B” üzemosztályból eladásra kerülő fatömeg. Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe: 1. Ha a szóbeli árverés megkezdése előtt adatnak be. 2. Ha tisztán kivethető számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget. 3. Ha az ajánlat összege, valamint annak borítéka kívül az értékesítés tárgyát képező haszonvétel megjelölését szószerint tartalmazza, úgy mint az a hirdetményben alább foglaltatik. 4. Ha lepecsételve, ivenként 1 K-ás bélyeggel ellátva adatnak be. 5. Ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési föltételeket ismeri és azoknak magát aláveti. 6. Ha bánatpénzképen 800, illetőleg 700 koronát tartalmaznak. 7. Ha úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakása (utolsó postaállomás) világosan kiolvasható. 8. Ha a boríték kívül „Ajánlat a sósfalusi volt urbéreszek erdejének „A” üzemosztályából 1911. évi november hó 6-ik napján elárverezendő tölgyfakészletre”, illetőleg „Ajánlat a sósfalusi volt urbéreszek erdejének „B” üzemosztályából 1911. évi november hó 6-ik napján elárverezendő bükkfakészletre” felírással van ellátva. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Az árverés eredménye a legtöbbet ígérőre, illetőleg az elfogadott ajánlat benyújtójára azonnal,

az eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé. A részletes árverési és szerződési feltételek a beregszászi m. kir. állami erdőhivatalnál, az annak alárendelt nagyszőlősi m. kir. járási erdőgondnokságánál, dr. Füzeséry Géza zárgondnoknál Beregszászban és a sósfalusi községi előljáráságnál tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Beregszász, 1911. évi október hó 7-én.

Dr. Füzeséry Géza

(35)

kirendelt zárgondnok.

Pályázat famesteri, esetleg egy főerdőőri és egy, esetleg két erdőőri állásra. 3669/1911. sz. — Egy famesteri (I. oszt. altiszt), esetleg egy főerdőőri (I. oszt. altiszt) és egy, esetleg kettő erdőőri (II. oszt. altiszt), előléptetés esetén kettő erdőlegényi, esetleg segéd-erdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázatot hirdetek.

A famesteri állásra pályázók okmányilag igazolni tartoznak az építészet, rajzolás és költségvetésszerkesztés körül szerzett gyakorlati jártasságukat.

A főerdőőri stb. állásra pályázók az erdőtörvény 37. §-ában körülírt szakképzettségüket, az állami erdészet szolgálatába ujonnan belépni kívánók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, avagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokat tartoznak kérvényükhöz csatolni.

A sajátkezűleg irt kérvények alulírt m. kir. erdőhivatalhoz 1911. évi november hó 20-ig nyújtandók be.

Szászsebes, 1911. évi október hó 5-én.

(36)

M. kir. erdőhivatal.

Erdész-vadászsegéd, német, 21 éves, alreál- és szakiskolával kitűnően szakvizsgázott, 5½ évi gyakorlattal (3 év óta egy felsőcsallóközi uradalomnál alkalmazva), aki kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik, 1912 január 1-jére állást keres. Szíves ajánlatokat kér H. Lippert erdészsegéd, Cs.-Csötörtök, Pozsonym. (37)

Hirdetmény. A kalocsai érsekség tulajdonát képező Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alsó részén fekvő dunamenti és homoki, továbbá a bácsbodrogvármegyei, bácsi, dernyei és csávolyi erdeiben f. év őszén kihasználásra kerülő vágások fatömegének tövön való eladása, valamint a bácsi vágások után származó irtásföldek bérbeadása iránt zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával kapcsolatos szóbeli versenytárgyalás fog tartatni *Kalocsán, 1911. évi október hó 26-án.*

Az eladásra kerülő vágások részletes kimutatása iránt forduljanak érdeklődők az érsekuradalmi erdőhivatalhoz Kalocsán; ugyanott megtekinthetők a vágáseladási és földbérleti föltételek.

Kalocsa, 1911. évi október hó 10-én.

(40)

Érsekuradalmi igazgatóság.

Nagymennyiségű, kitűnő minőségű, fajtiszta kocsányos

tölgymakkot,

magas csiraképességűt, 10·50—10·— koronáért

100 kilogrammonként ajánl és előjegyzéseket

:: minél előbb kér: ::

KÜNSTLER HENRIK

SOMOGYGYÉKÉNYES.

(38)

Faeladási hirdetmény. A beregvármegyei Kovászó község volt urbéresei Kovászón, a II. sz. elemi iskola tantermében 1911. évi novemben hó 2-ikán d. e. 10 órakor tartandó nyilvános szóbeli és zárt írásbeli árverésen eladják a birtokosság legelőilletőségén,

134·2 kat. holdon tövön álló 1238·81 m^3 vékony tölgyműfára és 20260·72 $\ddot{u}rm^3$ vargafa, fekete- és ágfára becsült (tulnyomóan tölgy) faanyagot és az arról lekerülő cserkérget.

Kikiáltási ár 61.483 korona; bánatpénz 6100 K.

Kiszállítási határidő az eladástól számított 3 év. Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes árverési feltételek és becslési adatok a beregszászi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők, illetve megszereshetők. Az „Ajánlat a kovászói urbéresek legelőilletőségének fatömegére” feliratu, bánatpénzzel ellátott és a kovászói urbéres elnöknél benyújtandó ajánlatokban az eladásra kiirt összes fatömegért megajánlott összes tőár betűkkel és számokkal kétséget kizáró módon kiirandó és ajánlattevő kijelenteni köteles, hogy a részletes faeladási feltételeket ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti.

Beregszász, 1911. évi október hó 6-án.

(39) *Beregszászi m. kir. járási erdőgondnokság.*

Az „Erdészeti Lapok“ 1911. évi XX. füzetének tartalma:

	Oldal
Az osztrák birodalmi erdészeti egyesület tanulmányútja. (Folyt. köv.)	1031
<i>Biró János</i> : Utmutatás a domb- és hegyvidéki legelők megjavításához, gondozásához és rendszeres használatához. (Folytatás)	1049
EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK. Felhívás a f. évi segélyek ügyében	1068
FAKERESKEDELEM. A vinkovczi kincstári tölgyfaárverés eredménye. (<i>Bokor R.</i>) — A MÁV. talpfaversenyártargyalása. — Ujabb árfel- emelések a puhafaszakmában. — Uj vállalatok	1069
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK. I. Kimutatás eladásra bejelentett erdei famagvokról	1072
II. Hivatalos közlemény elvesztett erdőőri szakvizsga-bizonyítványról	1074
KÜLÖNFÉLÉK. Halálozások. — Vadkivitel Párisba	1074
Selmeczbánya város erdőgazdasági eljárásai körül	1076
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből	1079
ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. 34209/1911. F. M. sz. utasítás az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-ának, valamint az 1894. évi XII. t.-cz. 13. és 14. §-ának hatálya alá eső kopár, futóhomokos és vizmosásos terü- letek összeírásánál, törvényes kijelölésénél stb. ... követendő eljárás tárgyában. (I. r.)	1080
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések (1911 szeptember havában)	1097
HIRDETÉSEK	I—XXI

